لان عثمان رضي الله عنه كتب اربعة مصاحف
بعث واحدا منها الى الشام وواحدا منها
الى الكوفة وواحدا الى البصرة وامسك واحدا
منها عنده في المدينة وقيل كتب سبعة
مصاحف هي هذه الاربعة وثلاثة اخرى
بعثها الى مكة والبحرين واليمن والله اعلم

الناس على دين ملوكهم

وفي كفاية الشعبي في الاخبار ان من
سمع الاذان ولم يقل مثل ما قال المؤذن
فانه يثقل على لسانه كلمة الشهادة عند النزع
ومن لم يقل مثل ما قال المؤذن في الاقامة فانه
يمنع من السجود يوم القيمة اذا سجد المؤمنون
لله ... مرصاد الصلوة

بو ترجمه صد کلمه بودر

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد فراوان • وثناء بی پایان • اول خدای مستعان
حضرتنه اولسونکه لسان انسان ترجمان • وزبان
بیانی مظهر ما فی الجنان قیلوب • قلوب مخزن دلده
مخزون اولان اسرار قوت ظهوره • ومعدن قلبده
مکنون اولان اخباری اشعاره قدرة ویردی
وصلوة وسلام • اول سید انام وسند اسلام
صدرنشین پیشگاه اصطفا • وسر قافله
کاروان احبا • حبیب حق • وشفیع خلق •
اوزرینه اولسون • که پیام ملک علامی خلقه
اعلام ایلدکده • هر بری شرع مبینه اطاعت تام
وانقیاد تمام ایدوب • امر بالمعروف ونهی

عن المنکر ایتمکله سایر امتدن ممتاز • ومکرم اولدیلر
ودخی جمیع آل واصحابی اوزرینه اولسونکه هر
بری انتشار شرایع واحکام وانتظام احوال
نامه علیه صوریه منزله سنه در • وبعد بو عبد حقیر
کثیر التقصیرکه نفس قطمیر بندن • اضعف عباد الله
الصمد مصطفی بن محمد در • حضرت رسالت منزلتک
هجرتی تاریخنک عددی طقوز یوز یتمش سکزه
ایرمش ایدی • نظر وسنه ادرنه ده سلاطین عظامدن
مرحوم ومغفور له سلطان بایزید خان علیه وعلی
سایر السلاطین رحمة الرحمن بنا اتدوکی مدرسه
معموره ده خدمت تدریسه مشغول ایکن وزیر اعظم
عالی رتبت • ودستور افخم صاحب قربت منیر جهان
وجهانبان • ومشار جهانبان • ارسطو فکرت آصف
صفت افلاطون رای وفریدون همت درر غایت
شجیع قویده قوی وصدرین وختنین مجتبده سو

و اهل خصوصیت علیة الشان و نائل درجهٔ والا المکانت
ناصب رایات کرم و صاحب سیف و قلم راعی
رعایا و حامی برایا اعنی حضرت محمد پاشا یسّره
الله تعالی فی الدارین لما یحبه و یرضی اصحاب کرامدن
چهار یار گزیدن رضوان الله تعالی علیهم حضرتلرینک
چهار صد کلمات دُرَربار و گوهر نثارلری لسان
ترکیله ترجمه اولنمسی مراد شریفلری اولوب بو
داعیلرینه اشارت بیوردقده انقیاد امر واجب
الاجلال و اطاعت حکم ممتنع الاهمال لرینه فی الحال
اشتغال ایدوب بو مجموعهٔ عدیم الامثال و مقالهٔ
عظیم المنوالی فهمه قریب و دائرهٔ حمدن بعید
اولسون ایچون زمان یسیرده لسان ترکیله ترجمه
ایدوب لازم اولان مهماته مهما امکن تقدیمی
اولنمشدر اما فواتح و خواتمنه نظر ایدن افاضل
اولی الایقان و اماثل ذوی الاتقاندن مرجو دعا اولدرکه

مقتضای بشریت اوزره قصورینه عفو و زلّتنه
و عثرتنه عبور واقع اولور ایسه نظر عفو ایله حلّ
و ممکن اولدیغی صلاحه حمل ایده لر زیرا تفوّق
اقران و تحدّث اخوان زمان بر وجهله شکسته حال
و بی مجال المکین هذا زمان السکوت و ملازمة البیوت
فحواسیله عمل ایدوب دقایق نظردن عاری و خلقدن
اعتزال و کوشهٔ فراغده طاعة الله اشتغال اولنمشدر
حمد و صلوة و ثنادن صکره شرح اولنان کلمات
حضرت امیر المؤمنین ابی بکر الصدیق رضی الله عنه
یوز کلمه یدرکه هر بریسی جوامع الکلمدندر جامع
الاصولده مناقب ابی بکرده بیان اولندیغی اوزره
ابو بکر حضرتلرینک جاهلیتده اسمی عبد الکعبه ایدی
رسول حضرت بعد الاسلام عبد الله تسمیه ایتدیلر صحیح
مسلمده ابن عمر روایت ایدوب تحقیق رسول حضرتی
اِنَّ اَحَبَّ اَسْمائِکُمْ اِلَی اللهِ عبد الله و عبد الرحمن دیدی

دخی بو تقدیره اوزره ابو بکر کنیه‌سی اولور مبالغة
ایله کرچک سویلیوب و مبالغة ایله رسول حضرتنی
تصدیق اتدوکیچون ابو بکر صدیق دنلدی زیرا
جبریل وحی کتوروب رسالة خبرنی استماع ایدیجک
بلا تردد تصدیق ایدوب رجالدن اول اسلامه
کلن حضرت ابی بکر اولمشدر و نسادن حضرت خدیجه
و صبیاندن حضرت علی رضی الله عنه در و عتیق دخی
تسمیه اولنمشدر زیرا رسول حضرتلری من اراد ان
ینظر الی عتیق من النار فلینظر الی ابی بکر دیمشدر وا لده
ام الخیر سلمی بنت صخر بن عامر بن کعب بن سعددر
والدی ابو قحافه عثمان بن عامر بن عمرو بن کعب
بن سعد بن تیم بن مرة بن کعب بن لؤی در مرّة
بن کعب ده اجداد رسوله ملاقی اولمشدر و والدینی
و بالذات ولدی و ولدینک ولدی رسول الله صلی
الله علیه وسلم اصحابندن اولمشلردر بو فضیلت اصحابه ن

براحده

4

براحده میسر اولمامشدر رسول حضرتلریله جمیع غزا
واته حاضر اولمشدر جاهلیتده و اسلامده رسول
حضرتندن اصلا مفارقت اتمامشدر بعد الانتقال
رسول حضرتندن الائمة من قریش حدیث شریفنی
بالذات روایت ایدوب ایکنجی کون یوم غناده خلافتی
ایچون بیعت اولنمشدر مکه‌ده حادثه فیلدن ایکی یل
درت آیدن صکره وجوده کلمشدر رسول حضرتندن
ایکی یل درت آی کچدکدن صکره ایکی یل درت آی
خلافت ایدوب سنّ رسولدن اون بش کون
حمّی مرضنه مبتلا اولوب آخرته انتقال اتمشدر رسول
حضرتندن اصح روایتده سنّ شریفلری آلتمش اوچ
یلدر رسول حضرتندن یوز قرق ایکی حدیث شریف
روایت اتمشدر مدّت خلافتی قلیل اولدوغیچون روایت
اتدوکی جمله خلفاء راشدیندن روایت اتدوکی احادیثدن
قلیلدر بعد الوفات کندو وصیتیله زوجی اسما بنت عمیس

غسل ایدوب عمر بن الخطاب رضی الله عنه مازن قلوب جانب
رسولده حجرهٔ مبارکه‌ده دفن اولنمشدر کتب فقهده
مسئلهٔ صحیحه بودر که زوجه سی زوجنی بعد الوفات غسل
ایلمك جایزدر اما زوج زوجه سنی غسل ایلمك جایز دکلدر
زیرا عدهٔ وفات سببیله زوجه زوجندن منقطعه دکلدر
اما زوج زوجه سی وفات ایندوکی کبی عندلی تزوج جایز اولوب
بینهماده فی الحال انقطاع ثابت اولور طوالع الانوارده
رسول حضرتلرینه اسناد ایدوب ابی بکر حقنده والله ما طلعت
شمس و لا غربت علی احد بعد النبیین والمرسلین افضل من ابی
بکر حدیثی روایت اولنمشدر الکلمة الاولی صنایع المعروف
تقی مصارع السوء معناء اعمال حسنه عند منکره صاحبنی محال سوء
سقوطدن حفظ ایدر مراد مؤمنه لایق بودر که هر آن
وهر ساعت افعال کزیده و اعمال پسندیده به اشتغال
ایلیه اگر اشتغال ایلدیسه اول اشتغال ایلدوکی اعمال حسنه
برکاتیله مواضع خوف و خطردن امین اولور دیمکدر صنایع

معروفدر معروف منکرک ضدیدر تقی حفظ معناسنه
اولان وقایه‌دن صیغهٔ مستقبلدر مصارع مصرعك
جمعیدر فتح میم ایله مصرع محل صرع معناسنه در صرعه
سقوط معناسنه در رجل مصروعه مصدوع دیدکلری
ناگاه سقوط ایندوکیچون در صیغهٔ جمع ایراد اولنمغه انواع
محل سقوطه اشارتدر فتحله و ضمله سوء برامر شنیعه
در بو معنایی محققدر شهاب الاخبارده رسول حضرتلرینه
فعل المعروف یقی مصارع السوء حدیثی العجز عن درك
الادراك ادراك ذات واجبك کمالنی ادراکه
بلوغدن بنده اولان کمسنه لر عجز کتورمك عین ادراکدر
فتحله عجز معروفدر فتحتین ایله و سکون رائله درك
درك بلوغ معناسنه در ادراك علم معناسنه در الف
و اللامی مضاف الیه‌دن عوضدر ادراکی واجب دیمکدر
ما عرفناك حق معرفتك لا یعرف الله الا الله بو معنایی
محققدر سبحان من لم یجعل الی معرفته طریقا الا بالعجز

عن معرفته بن تعالی حمدن تنزیه ایلدم تنزیه المطلقه
شمول ذات واجبی که کنهنک ذات معرفتنه طریق
الا معرفتنده عجز کتورمکی طریق قلدی سبحان فعل
محذوفک مفعولیدر ابرئ الله من السوء براءة تقدیر
در کلمهٔ من موصوله در ذات واجبدن عبارتدر
جعل بو محلده تصییر معناسنه در خلق و تشبیه
معناسنه دخی کلور و جعل الظلمات والنور و جعلوا الملائکة
اناثا کبی معرفت بحسب اللغة علم مراددر اما بحسب
الاستعمال فرق واردر تفصیل کتب عربیه ده در
طریق بحسب اللغة سبیله دخی اطلاق مراددر اما بحسب
الاستعمال بینلرنده فرق لطیف واردر سورة الفاتحه
تفسیرنده مرحوم و مغفور له افضل المتأخرین ابن
کمال پاشا تفصیل اتمشدر اعرض علی الموت توهب لک
الحیوة دائم موت اوزرینه حریص اول تا که سکا
حیوة هبه اولنمش اوله زیرا اکر موت واقع اولماز

ایسه

ایسه موتی مقدر بیلور ایکن ظاهرا حیوة هبه
اولنمش اولور و اکر موت واقع اولور ایسه حیوة
ابدیه هبه اولنمش اولور قرآن عظیمده الله تعالینک
ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند
ربهم قولی بو معنایه اشارتدر مراد جهادده حرصله
امردر حرص مصدردر طمع معناسنه احرص بونک امر
حاضریدر حرص علی الموت ایله تمنی موت بیننده فرق بیندر
ایله اوکیجه تمنی موت مکروهدر حرص ایله امر نیچه اولور
دیو اعتراض وارد اولماز موت وجودی اولورسه
حیوتک ضدیدر و اکر عدمی اولورسه بینلرنده تقابل
عدم والملکة اولور سورة الملک تفسیرنده افضل
المتأخرین ابن کمال پاشا تحقیق اتمشدر توهب هبه دن
مفعول ایچون بنا اولنان صیغهٔ مستقبلدر جواب امر
اولمغله اوزره مجزومدر بو معنایه مناسبدر احادیثا
صحیحه دن کل شیء یحتضر فطوبی لمن یحتضر حدیثی لیس مع

مع الصبر مصيبة ولا مع الجزع فائدة صبر له اصلا
مصيبه يوقدر زيرا بى حساب اجر احراز ايدوكى حالده
كانه مصيبه اولماش اولور وجزع ايتمكله قطعا
فائده اولماز زيرا فوت اولان نسنه كرو الهكرمز
كندن ماعدا صبره مترتب اولاجق ثواب عظيمى
فوت ايدوب ابطال ايتمش اولور پس مؤمنه لازمدر
كه مصائبك نزولى ونوائبك حدوثى وقتنده صبر
ايليوب جزع ايلميه تاكه انما يوفى الصابرون اجرهم بغير
حساب ودخى ان الله يحب الصابرين آيتنه مظهر اوله
ليس افعال ناقصه دندر خبرينك اسمى اوزرينه تقديمنك
جوازى متفق عليه در اما خبرينك ليس اوزرينه تقديمنك
جوازنده علماء عربيه اختلاف ايتديلر بصريون جائز
كوروب كوفيون منع ايتديلر فتحله صبر لغتده مكروه
اوزره حبس ايتمكدر جزعك ضديدر مصيبه نفسه
اينش مكروهدن اصابه ايدن شيدر رسول الله

صلى الله عليه وسلم حضرتلرندن اسانيد صحيحه ايله روايت
اولنان كل شيء يؤذي المؤمن فهو له مصيبة حديثى
بو معنايى مقرردر وبعض علما مصيبه مطلقا انسانه
اصابت ايدن شيدر اكر نعمت واكر نقمت اما حكم
اصابت مكروهده غلبه ايتمشدر ديديلر بو معنايه مبنا
شهاب الاخبارده رسول حضرتلرندن من كنوز
البر كتمان المصائب والامراض والصدقة حديثى وموت
اشد ما قبله واهون ما بعده موت دنياده واقع
اولان بلايانك جملهسندن اشددر وآخرتده واقع
اولاجق شدايدك جملهسندن اهوندر مراد هول
قيامتى بياندر اشد واهون صيغ تفضيلدندر اشد
معروفدر اهون آسان معناسنه در بو محلده ما موصوله
اضافتله استعمال اولنمشدر اذكروا فقد رسول الله
بين عندكم مصيبتكم رسول الله حضرتلرينك دنيادن
انتقالن ذكر ايدك تاكه سزه واقع اولان مصيبه سهل

سببدر

اوله مراد دنیاده فقدان رسول اللهدن اعظم
واکبر مصیبت یوقدر زیرا جمیع مصائب دنیویه بوکا
نسبت منزله‌سنده عدمده در دیمکدر کسر ایله ذکر
لک ضمله قلبه مختصدر اذکروا وجه‌همینی تحمیدر فتحله
فقد شیئک جیندن غیبتیدر بر وجهله که مکانی بلنمیه
سوره یوسفده واقبلوا علیهم ماذا تفقدون
آیتنک تفسیرنده فخر المفسرین امام بیضاوی حضرتلری
ذکر اولنان غیبته خصوصه ایله تقیید اتمشدر کتب لغت
ده مفقود داخی بو معنایه قاموسده فقده فقدا
وفقدانا عدمه دیمشدر ضرب بابنده ذلک یذل حالی
بهون ایله تفسیر اولنمشدر **اتدرون ای ذنب اسرع
عقوبة البغی وقطیعة الرحم** ذنوب بیننده زیاده
سرعتله جزا وعقوبت اقتضا ایدن ذنبی سز
بلورمسز اول ذنب ایکیدر بری ظلم وبری صله
رحمی قطعدر یعنی اقربا زیارتنی ترکدر اندرن کلمه

سنده

کلمه‌سنده همزه استفهامیه‌در بعدنده واقع اولان
خطاب دلو تری اذ المجرمون کبی خطاب عامدر کلمه ای
ای شرطیه و موصوله و استفهامیه استعمال اولنور
بو محلده استفهامیه‌در فتحله ذنب اثم مراد قدر جمعی
ذنوب کلور سرعت بطوءک نقیضیدر اسرع بوندن
صیغه تفضیلدر عقوبت معروفه در فتحله بغی ظلم معناسنه
در قطع ایله قطیعه بر معنایه در کتف وزننده
رحم منبت ولد وقرابت معناسنه در بو محلده معناء
ثانی مراد در بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبار
ده ما من شیء اطیع الله فیه باعجل ثوابا من صلة
الرحم وما من عمل یعصی الله فیه باعجل عقوبة من
بغی حدیثی **اذا کان المال عند من لا ینفعه والسلاح
عند من لا یستعمله والرأی عند من لا یقبل منه فاجعة
الامور** مال فجور انفاق ایتمین کمسنه قتنده اولسه
وسلاح استعمال ایتمین کمسنه قتنده اولسه وفکر

صحیح قبول اولنمیان کمسنه قتنده امور دین و
وامور مملکت ضایعه اولور مراد زکوت وجهاد
حیث وحاکم اولان کمسنه لری کفر صحیحه ترغیبدر
وخلافندن تهدید رکسرله سلاح آلتی بدر
فنحله رأی قلبه ضمله رؤیت بصره رؤیا منامه
مختصدر رسول الله حضرتندن اسانید صحیحه ایله
کتب صحاحده ذکر اولنان اذا وسد الامر الی
غیر اهله فانتظر الساعة حدیثی شرطیه تا لثه
مؤیددر یا طائر تقع علی الشجر و تاکل من الثمر

ولا تدري ما الخبر یا طائر شجر اوزرینه قونرسین
وانواع ثمردن اکل ایدرسین وخبرندر اصلا

بلمزسن

وخبر ندن اصلا بلمزسین بو کلامدن مراد
انسانه تعریضدر زیرا اکثر انسان الله تعالی
حضرتنک نعمتنه مستغرق ایکن اخرته متعلق
اندیشه دن غافل اولوب امر ونهی مقتضا
عملده مساهله ایدوب وما خلقت الجن
والانس الا لیعبدون فحواسنی بلمزلر یا حرف
ندادن ذی العقوله مختصدر غیر ذا العقوله
ندا اتمک قرآن عظیم الشانده یا ارض ابلعی ماءک
ویا سماء اقلعی کبی استعاره یه مبنی در تفصیل
مفتاح العلومده ذکر اولنمشدر بو مقامده
اختصار مراد اولنمغین تعرض اولنمدی الکلمة
الحادي عشر ان الله قرن وعده بوعیده لیکون
العبد راغبا وراهبا تحقیق الله تعالی حضرتی
مکلف اولان عبده وعد ایتدوکی نسنه یه
رغبت وعید اولنان شیئه رهبت وخوف

سیله
١

اتسون ایچون قرآن عظیمده وعدلی وعیده
مقارن ذکر ایتدی جمله دن بری سورة المائده ده
وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ عَظِيمٌ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ایتیدن وعد بحسب اللغه خیره
وشره عامدر اما بو محلده وعیده مقابل ذکر
اولنمغله مراد خیر یله وعددر الکلمة الثانیة
عشر **یَا هَادِيَ الطَّرِيقِ جُرْتَ فَالْفَجْرُ أَوِ الْبَحْرُ**
یا طریق مستقیمه هادی اولان کمسه طریقدن
تجاوز ایتدوك سندن اوزرو که دن فجر
ویا بحر یعنی انابت ایدوب حقه رجوع ایدرسك
صنو صبح کبی راه شریعتده روشنای شریعتله
مستضی ومستنیر اولورسن واکر ضلالتده
قالورسك حالك مشکل اولور بو کلمه ده مراد بالمعروف
ایدنلره تعریض وشریعتدن تجاوز ضلالته اولنوب تنبیهاده

واسطه

واسطه اولمادغنه تنبیه وصوفیلرك طریقت
وحقیقت دیدکلری شرعه موافق اولورسه
مقبول والا مردود اولدوغنی تبیین دور جزت
جاز یجوز دن فعل ماضینك صیغه مخاطبیدر
فتحله فجر صبح ویا اول نهاردر مراد صنودر
بانك ضم جیمك سکونیله بحر کار بزرك وشر
معناسنه در الکلمة الثالثة عشر **مَا مِنْ طَامَّةٍ**
إِلَّا وَفَوْقَهَا طَامَّةٌ هیچ بر داهیه یوقدر
الا انك فوقنده اندن اعظم داهیه واردر
مراد انسانه لازم اولان بو در که واقع اولان
بلایه شکر ایده زیرا اندن اکبر واعظم بلا واردر
که حالا اندن حفظ اولنمشدر دیمکدر قاموسده
الطامة القیمة والداهیة دنلمشدر بو محلده مراد
داهیه معناسیدر وهر عالمك فوقنده عالم وار

دیمك معناسی دخی متضمندر زیرا طم الشیء
دیرلر قچن اول شیء كثیر و عالی غالب اولسه
الله تعالینك وفوق ذی علم علیم قولی بو معنایه
مصدقدر الكلمة الرابعة عشر ان البلاء
موكل بالمنطق تحقیق بلا نطقه موكلدر زیرا
اكثر بلیاته سبب نطقدر انكچون حضرت ابی بكر
كثیر الصمت ایدی منطق نطق معناسنه در
قاموسده ضرب بابندن نطق ینطق نطقا
ومنطقا دینلمشدر بو معنای مؤیددر شهاب
الاخبارده رسول حضرتلرندن البلاء موكل بالقول
حدیثی و دخی خیر الكلام ما قل ودل حدیثی
بو معنایه مناسبدر الكلمة الخامسة عشر ان
ذا الرای ردی بالحوادث الخوفة تحقیق بو نطق بنی
محال خوفده ایراد ایقاع ایتدی بو كلمه كله عایقه مؤكدهدر

مراد

حفظ لساننه اهتمامدر ولسان حفظ اولمحق
صاحبنی مهالكه القاسی بیاندر ایراد اخضار
معناسنه در موارد مورد لك جمعیدر محل ورود
دیمكدر اصلده مورد مایه مخصوص ایكن صكره
تعمیم اولنمشدر عبارت مخرقه ده نك مواردده
مطابقتی ضمیر جمع مشتمل اولدوغی حیثیتدندر
الكلمة السادسة عشر ثلث من كن فیه كن
علیه البغی والنكث والمكر خصال سیئه
دن اوچ خصلت هر كمسنه ده كه موجود اوله
ضرری اول كمسنه نك اوزرینه عاید و راجع
اولور بری بغی و بری نكث و بری مكردر
اولا مذكور اولانی مصدقدر سوره یونسده
انما بغیكم علی انفسكم ایتی وثانیا مذكور
اولانی محققدر سوره الفتحده فمن نكث فانما
ینكث علی نفسه ایتی وثالثا مذكور اولانی

یا ایها الناس

مقرردر سورة الفاطرده ولا يحيق المكر السيئ
ایتی فتحله بغی مصدردر ظلم معناسنه بغی علیه
دیرلر فحین ظلم اتسه فتحله نکث نقض عهد
معناسنه در من موصوله در فیه علیه ضمیرلری
موصوله راجعدر الکلمة السابعة عشر لا یکون
قولک لغوا فی عفو ولا عقوبة فلا یرجی اذا امنت
ولا یخاف اذا تخوفت عفوده وعقوبتده قولک
لغو اولماسین زیرا قولکه اعتبار واعتماد اولمیوب
هرکمسنه که سن امین ایندوک یعنی کناهنی
عفو اتمکه وعذر ذکر ایتدک اول کمسنه لغو
ولطیفه یه حمل ایدوب سندن عفو رجا اتمز
وهرکمسنه که عقوبت ایچون تخویف ایتسک
یعنی وعید ذکر اتسک کلامکی حقیقته حمل اتمیوب
سندن خوف اتمز لیس مومن کمسنه یه لازمدر که
شرعه موافق هر امرده دوام ثبات اوزره اولوب

بی فائده کلامدن اجتناب واحتراز ایده
لا یکونن صیغه نهی غایبدر تاکید ایچون
نون مؤکده لاحق اولمشدر مقدم ذکر اولنان
اذ وموخر ذکر اولنان اذ ظرفیه ایچوندر
تخوف تخویف معناسنه در الکلمة الثامنة
عشر لا توعدن بعقوبة اکثر من معصیة
فانک ان فعلت اثمت وان ترکت کذبت
برکمسنه یه عقوبت ایله ایعاد ایلسک معصیتک
اکثر عقوبت ایله اعاده ایلمه زیرا اکر فی الواقع
جرمندن زیاده عقوبت ایدرسک کناه
اتمش اولورسن مراد حددن زیاده وعید اتمکدن
منعدر لا توعدن نهی حاضردر تاکید ایچون
نون لاحق اولمشدر معصیت عصیان معناسنه
طاعتک ضدیدر اثمت علم بابندن صیغه ماضیدر
الکلمة التاسعة عشر لا تجعل وعیدک ضجاجا فی کل شیء

لازم هر شیدن وعیدکی چاغرمق ایله ایلمه زیرا مهابتک
قلوبدن زائل اولور قائدۂ سیاست باطل
اولور تخله و تشدید ایله ضجّ وضجاج بانک کردن
ایله تفسیر اولنمشدر الکلمة العشرون إذا فاتك
خيرٌ فادرِكهُ وإذا ادرَكتَهُ فاسبِقهُ یعنی خیر
سنی فوت ایتسه سن اول خیره یتشمکه جهد ایت اول
وقتکه یتشه سن ادراک ایتسه سن اکا سبقت ایدوب
شرّ سکا لحوقنه مانع اول ظاهر مقامه مناسب اذا
فوّت خیرا دیمک ایدی لکن خیر فوت ایتمک مؤمن
کمسیه لایق اولمادوغیچون اذا فاتک خیر ادینلدی
کتب فقهده اذا فاتتك الصلوة داخی بو قبیلدندر
ادراک یتشمک معناسنه در اذا ادرکه الغرق کبی مراد
مؤمن کمسه یه لایق هر زمان خیره مسارعه ایدوب
شرّه ممکن اولدقچه احتراز ایتمکدر زیرا مقتضیات
نفس انسانیه غالب اولمغین مقامنده مجزوم الوقوعدر

دلالت

دلالت ایدن اذا اعتباریله تعبیر اولنمشدر ادرك
افعال بابندن صیغهٔ امر حاضردر فاسبقه
ثلاثیدن صیغهٔ امر حاضردر ضمیر اول خیره ضمیر
ثانی شرّه راجعدر الکلمة الحادية والعشرون
إنّ عليكَ مِنَ اللهِ عيوناً تراكَ تحقیق سنک
اوزرکده الله تعالی حضرتندن عیونلر واردر
سنی گوزرلر مراد الله تعالی سنک ظواهر ضمائرکه
ناظر و مطّلعدر یعلم ما تسرّون وما تعلنون
انه علیم بذات الصدور بو معنای مصدّقدر
وجبرائیل حضرتیله پیغمبر حضرتی اثنای مکالمه‌ده
پیغمبر حضرتنه احساندن سؤال ایتدکده
الاحسان ان تعبد الله كأنك تراه فان لم تكن
تراه فانه يراك قولی بو معنای محققدر
الله تعالی حضرتی جارحه دن منزّهدر
انکیچون عین بلکه عیون اثبات ایتمک متشابهاتدندر

علم ماقلدن بطريق الجمع عيوب ديمك الله تعالى
حضرتلرى احوال عباده شمول علمندن مبالغه
يى بياندر الكلمة الثانية والعشرون رحم الله
اعان اخاه بنفسه واشركه فى دعائه الله
تعالى رحمت ايلسون شول كمسه يه كه قرنداشنه
نفسيله اعانت ايليه و دعاسنده انى كندويه
شريك ايليه عبادت اخ اخوت نسبيه واخوة
فى الدينيه شاملدر والله تعالى فى عون
العبد مادام العبد فى عون اخيه حديثى بو معنايه
مقويدر رحم اللهدن مراد طلب رحمتدر قاموسده
والمرء مثلث الميم الانسان او الرجل ولا يجمع
من لفظه ديلمشدر بنفسه اعان كلمه سنه
متعلقدر اشرك صيغه سى ماضيدر ضمير احد
راجعدر فى دعائه ده ضمير مرءه راجعدر
بونك مثالى ممنوع اولان تفكيك ضمايردن

دكلدر

الكلمة الثالثة والعشرون الصدق امانة
والكذب خيانة راست سويلمك امين لك
وقو رخوسنلكدر و دروغ يعنى يلان
سويلمك خيانتدر قاموسده صدق وكذب
انثى خوفل ضدّيدر ديلمش امانت وخيانت
فعلى وقولى اولور فعلى اولان ماله متعلقدر
بو كلمه قولى اولانى بيان ايدر مراد صدقى
مدح وكذبدن منعدر صدق امانت ولور
كذب وخيانت اولدوغنك بر وجهى دخى
بودر كه صدق كلامى بالتمامه بلاقصور
ادا اتمكدر نتكم مالك امانت بتمامه مالكى
ادا اتمك اولدوغى كبى كذب كلامى واقعده
اولدوغى كبى اوزره ادا اتميوب كلامى تغيير و
يا نقصان ايله ادا اتمكدر نتكم مالك خيانت امانت
قونلى مالى كلامى ضايع ايدوب و يا كسول

اداتمك اولدوغی كبی بو تقدیر اوزره كلام
تشبیهه مبنی اولور الكلمة الرابعة والعشرون
احرزت نهبی وابتغی النوافل غارتدن نصیبمی
اخذ ایتدم زیاده لر طلب ایلرم یعنی فرایضدن
حقمی اخذ ایدوب فرائضی بالتمام ادا ایتدم
فضله عبادة طلب ایلرم كلام استعاره یه مبنیدر
عبادتدن نصیب مال غنیمتدن نصیبه
تشبیه اولنوب مشبه به ذكر اولنوب مشبه
اراده اولنمشدر امثال عربیه دندر واحرز
وابتغ النوافل معناسی قلیل دیمه قبول ایله
دخی زیاده طلب ایله دیمكدر بر نسخه ده
قلیلدن دیو قبول اتمك محلنده مستعملدر
صحیح مسلمده ابی اجری روایتنده لا تحقرن
من المعروف شیئا و لا تواعد اخاك موعدا
فتخلفه فتخلفه حدیثی بو معنایه مؤیددر فتخلفه

تنب

15

تمب غنیمت معناسنه در احرزت اخذت
وحفظت معناسنه در ابتغی صیغهٔ متكلم
واحد در اطلب دیمكدر نوافل نافله نك
جمعی در نافله فضله دن و زوائده دیرلر
حضرت ابی بكر صدیق رضی الله عنه كثرة عبا
وعبادته زیاده رغبتنی بیاندن بوندن
غرض باب دینده رغبت واهتمامی خلقه
تعلیمدن امدی مؤمن اولنلره لایق باب
عبادتده فرایضله قناعت اتمیوب متصل
سنن نوافل زیاده اتمكدر الكلمة الخامسة
والعشرون **كنا ندع سبعين بابا من الحلال
نخافة ان نقع في الحرام** حرامه واقع اولمقدن
خوف ایدوب بر حلالدن یتمش بابی ترك
ایدردك پیغمبر حضرتندن روایت اولنان
اتقوا من الشبهات كيلا تقعوا في الحرام حدیثی

دتی

بو معنای مصدّق قدن کناکله سنده معنای
استمرار وار ددن دائما عادتمز حرام خوفندن
حلالی ترک ایدرز دیمکدر عبارة سبعین
تحدید ایچون دکلدر ان تستغفر لهم سبعین
مرة فلن يغفر الله لهم کبی مراد تکثیردر
ندع نترك معناسنه مخافة خوف معناسنه
قاموسده خاف يخاف خوفا ومخافة دیمشدر
الكلمة السادسة والعشرون أطوع الناس لله
أشدهم بغضا لمعصيته الله تعالى حضرتنه
ناسك زیاده مطیعی کناهنه زیاده
بغض ایدندر مراد الله تعالى حضرتنك امرینه
زیاده مطیع وفرماننی زیاده سمیع اولان کمسه
معصیتندن زیاده پرهیز ایدوب دشمندن
فرار ایدکبی معصیتندن فرار ایدن کمسه در دیمك
اطوع واشد صیغه تفضیلدر جمله بغضا تمیزدر

الكلمة السابعة والعشرون إن الله تعالى
يرى من باطنك ما يرى من ظاهرك تحقيق
الله تعالى باطنکدن کوردیکی شیکه ظاهر[کدن]
انی کورر یعنی ظاهرکدن نیجه کورر باطنکدن
دخی ایله کورر کلمه من ابتدائیه در قرآن
عظیمده عالم الغيب والشهادة يعلم ما تبدون
وما تكتمون بو معنای مصرحدر واهل
التهك ان الله يرى ولا يرى دیدکلری
بو معنایه اشارتدر الكلمة الثامنة والعشرون
إياك وعبية الجاهلية فإن الله أبغضها وبغض [أهلها]
حذر سن جاهلیت کبرندن زیرا الله تعالى
حضرتی کبره وکبرك اهلنه بغض ایتمشدر
بو معنای مؤید در احادیث قدسیه دن
الكبرياء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی
ادخلته النار حدیثی فعیله وزننده عبیه

اصلنده الدانیلر شیئك اسمیدر امّا بو محلده مراد
کبردر الکلمة التاسعة والعشرون إِنَّ أَوْلَى
النَّاسِ بِاللهِ أَشَدُّهُمْ تَوَلِّیًا لَهُ تحقیق الله تعالی
حضرتنه ناسك زیاده اقربی الله تعالی حضرتنی
زیاده دوست اتخاذ ایدندر اولی اقرب معناسنه‌دن
قرآن عظیمده ان اولی الناس بابراهیم وحدیث
شریفده انّ اولی الناس بی اکثرهم علی صلوة ده
اولی بو معنایه اولدوغی کبی ولیدن مأخوذدر
قرب معناسنه‌دن تولّا دیرلر اتّخذه ولیًّا
معناسنه الکلمة الثلثون كَثِيرُ الْقَوْلِ يُنْسِي
بَعْضُهُ بَعْضًا وَإِنَّمَا لَكَ مَا وُعِيَ مِنْكَ قولك
کثیرلك بعضی قول آخراونیدیلور والتفات
اولنمیوب ضایع اولور وسکا نفع ویرمز
کلامندن حفظ اولنان کلام نفع ویرر وعی اسماعی
مستمعینه کلال وملال ایراث ایدر وهبا

اولور مراد قدر حاجتدن زیاده کلومی ذمدر
بعضًا نزع خافضیّت اوزره منصوبدر
تقدیر کلام من بعض دیمکدر قاموسده
وعاه یعیه حفظه وجمعه کاوعاه فیهما
دینلمشدر الکلمة الحادیة والثلثون أَصْلِحْ
نَفْسَكَ تَصْلُحْ لَكَ النَّاسُ سن نفسکی اصلاح
ایله تا که ناس سکا صالح اوله یعنی سنك
خلقی انجمه خشنود ایله تا که سکا سنی خلق
انجمیوب خشنود ایله اصلح افعال بابندن
صیغهٔ امردر تصلح جواب امر اولمق اوزره
مجزومدر قاموسده الصلاح ضدّ الفساد
اصلح ضدّ افسد دینلمشدر الکلمة الثانیة والثلثون
لَا تَجْعَلْ سِرَّكَ مَعَ عَلَانِيَتِكَ فَيَمْرَجَ أَمْرُكَ سرك
علانیتکله برابر قیلمه اگر برابر قیلورسه امرك مضطرب
اولوب مهماتك فوت اولور مراد اظهار سر ایردن

لنمق

متعد يعني اعلان ولنمغه جري اولان امر اعلان و
واظهارنده فساد اولان امرك اخفا اولنمق لازم ايدكنه
تنبيه در اخفا لازم اولان امري اعلان واظهار
ايتدوكيچون مروانك باباسي حكمي پيغامبر حضرتي
مدينه دن نفي ايتمشدر بو قصه نك تفصيلي در
بخاري شرحنده مذكور وكسرله وتشديد له سرمنك
جمع اسرار وسرائر كلور على الامر علنا وعلانية
ديرلر ظهر معناسنه تمرج اختلاط معناسنه در
قاموسده والمرج محركة الاختلاط والاضطراب
وامر مريج امر مختلط ومضطرب ديمكدر الكلمة
الثالثة والثلثون لا تكتم المستشار خبرا فتؤتى
من قبل نفسك مشورة طلب اولنان كمسنه دن خبري
كتم ايتمه زيرا اكر كتم ايدرسك باشكه بلاي نفسك
قبلندن كتورورسن بو كلامده مشورت مندوب اولدوغنه
ومشورت اولنان كمسنه رجل عاقل اولمق لازم

ايدو

ايد وكنه تنبيه واردر قرآن عظيمده وشاورهم
في الامر بو معنايه محقق در زيرا صيغه امر در وجوب
ايچون درهم ذكور عقلا ضميريدر لا تكتم صيغه نهي
حاضردر خبرا مفعوليدر والمستشاردن من مقدردر
تقدير كلام من المستشار خبرا ديمكدر استشاره
ديرلر طلب منه المشورة معناسنه افعال بابندن
اتى اليه الشيء ديرلر ساقه معناسنه الكلمة الرابعة
والثلثون ان لكل شهوة اذا اعطيتها تمادت فيها ورغبت اليها
تحقيق هر نفس ايچون هوايه ميل واردر پس اول
شهوتي نفسه اعطا ايتسك نفس اول شهوتك ايچنه
داخل اولور با اوزر واول شهوته رغبت ايدر مراد
نفسي شهوتدن تبعيد ايلمه زيرا اكر نفسك عنانني شهوت
النه ويررسك نفس اول شهوته ميل ايدر ميل ايتدكده وكره
نفسي شهوتدن تهذيب ايتمك متعسر وتاديب ايتمك
متعذر اولور فحاله شهوته هوايه ميلدر جميع شهوات كلور

تمادی تفاعل بابندن مصدردر اوزامق معناسنه در
بو محلده مراد مباشرتدن رغبت عن ایله تعدیه
ایلسه میل معناسنه اولور بو مقامده نفس شهوته
میل ایدن دیمکدر الکلمة الخامسة والثلثون
هکذا کنا حتی قست قلوبنا بز شویلیز اولدق
حتی قلبمز قاسیه اولدی یعنی نفسمز شهوته
تابعه و مائله اولوب بونك سببیله قلبلرمز
صلب و غلیظ اولوب قبول حقده زحمت چکور
اولدی قسا قلبه قسوة وقساوة دیرلر صلب
وغلظ دیرلر تفصیلی سوره بقره ده ثم قست قلوبکم
من بعد ذلك فهی کالحجارة او اشد قسوة ایتنك
تفسیرنده در مراد غیره تنبیه در انونکچون ندرکه
صیغه جمع ایراد ایدوب کنا و قلوبنا دینلدی
الکلمة السادسة والثلثون ماجئناك بها بل
جئناها بك بز سکا خلافت اعطا ایتمدك بلکه

بلکه سنی خلافته اعطا ایتدوك مخاطب حضرت
عمر بن الخطاب در رضی الله عنهما حضرت صدیق
رضی الله عنه حال انتقال واحتضارده حضرت
عمری ولی عهد قیلوب خلافتی آکا وصیت
ایتدوکده حضرت عمر رضی الله عنه اعباء خلافت
ومشاق ولایتی تحملدن اظهار عجز ایدیجك
حضرت صدیق بو کلمه‌یی اول زمانده بیوردیلر
مراد خلافته سنوکله شرف کلور سکا خلافتله
شرف کلمز بز سکا خلافت ویرمکله منت ایتمزز
بلکه خلافتك کما ینبغی حقنی ادا ایدرسن دیمکدر
بو قریبدرکه فصحانك لا اهنیك بعید بل اهنی
بك عیدا کلامی معناسی عید له سکا تهنیه
ایتمزز بلکه سنکله عیده تهنیه ایدرز دیمکدر
قاموسده حتی فلانا اعطاه بلا جزاء ولا منة
دینلمشدر الکلمة السابعة والثلثون

لا تمض جارك فانه يبقى ويذهب الناس

قوكشوكه غم وغصّه ويرمه يعنى قوكشوكى اغجتمه
زيرا ناس كيدر اول سنوكله باقى قلور فتحله
وتشديدله مضّ كوكل غمدن وغصّه دن
يانمقدن صحيحنده رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتندن روايت اولنان
والله لا يؤمن قيل من يا رسول الله قال الذى
لا يأمن جاره بوايقه ودخى ومازال جبريل
يوصينى بالجار حتى ظننت انه سيورثه ودخى
لا يدخل الجنة من لا يأمن جاره بوايقه حديثلرى
بو معناى مقوّيدر فتحتين بوايق بايقه نك
جمعيدر بايقه داعيه وشر خصومت معناسنه در
الكلمة الثامنة والثلثون ان الكيس الكيس التقى
وان اعجز العجز الفجور تحقيق زيركلرك زياده
زيركى معصيتدن پرهيزكار اولاندر وعاجزلرك

زياده عاجزى فاجر اولاندر مراد آخرتده
فى يقيننك حالنى بياندر اهل تقوى
فائز واهل فجور خاسر وضعيف اولور
ديمكدر كافك فتحى يانك سكونيله كيس
خلاف حمق وجودة عقلدن جيّد وزننده
كيّس بوندن صفتدر حديث رسولده الكيّس
من دان نفسه وعمل لما بعد الموت بو معنايه در
اكيس صيغه تفضيلدر رجل تقى ديرلر
معاصيدن احتراز ايدنجى رجل معناسنه
اعجز صيغه تفضيلدر فتحله عجزه عاجز
معناسنه در ضعيف ديمكدر عدل عادل
معناسنه اولدوغى كبى ضمتينله فجور حقدن
عدول ايدوب معصيت ارتكاب ايتمكدر
ظاهر بودر كه فاجر معناسنه در اتاكذوب
وزننده فتحله فجور دخى جائزدر مبالغه

ایله فاجر دیمکدر الکلمة التاسعة والثلثون

إِنَّ أَضْعَفَكُمْ عِنْدِي الْقَوِيُّ حَتَّى أُعْطِيَهُ الْحَقَّ وَإِنَّ أَقْوَاكُمْ عِنْدِي الضَّعِيفُ حَتَّى آخُذَ مِنْهُ الْحَقَّ

تحقیق بنم قتمده یعنی ظاهرده زیاده ضعیف اولانکز آخرتده قویدر زیرا آکا حق اعطا اولنور وظاهرده زیاده قوی اولانکز آخرتده ضعیفدر زیرا اندن حق اخذ بومعنایی مؤیددر پیغمبر حضرتلرینک مفلس شول کمسه در که آخرتده اصحاب حقوق ثواب اعمالنی اخذ ایتدکدن صکره بلا ثواب باقی قلور دیدوکی اضعف واقوی صیغ تفضیلندندر حتی تعلیل ایچوندر مغنی اللبیبده حتی حرف یأتی لاحد ثلثة معان انتهاء الغایة وهو الغالب والتعلیل وبمعنی الا فی الاستثناء وهذا اقلها دیمشلردر

الکلمة الاربعون **اِسْتَمْسَكَ بِغَرْزِهِ فَإِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ**

رسول

21

رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک رکابنه یا یعنی اکا اتباع ایله زیرا تحقیق جمیع امورنده حق اوزرەدر حضرت صدیق بوکلمه‌یی رسول اکرم ﷺ اهل مکه ایله صلح ایدوب حضرت عمر صلحه انکار ایتدکده دیمشدر تفصیل کتب سیرده در استمسک ایله مخاطب حضرت عمردر بغرزهده فانهده ضمیرلر رسول اللهه راجعدر مراد اتباع ایله امردر وهر نسنه که رسول حضرتلری انی حق اوزره اشلدوکی بیاندن غرض جلادرکلیدر

الکلمة الحادیة والاربعون **إِنَّكُمْ فِي مَهَلٍ وَرَاءَهُ الْأَجَلُ فَبَادِرُوا فِي مَهَلِ آجَالِكُمْ قَبْلَ أَنْ تُقْطَعَ آمَالُكُمْ فَتُرَدُّوا إِلَى سُوءِ أَعْمَالِكُمْ** تحقیق سز بر مدت ایچنده سز که اندن صکره اجل بس ایله اولیجق موت سببیله امللریکز قطع اولنمادین اجالکز مدتنده اعمال صالحهیه عجله ایدک زیرا اگر عجله ایتمزسکز اول مهلت سزی وبال اعمالکزه رد ایدوب خسرانه او زرینه ختم اولور سز قرآن عظیمده

وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها
السموات والارض اعدت للمتقين ايتی بو معنای
مؤیددر فتح میمله وسکون هائله وفتحتین ایله مهمل
ما مهمله معناسنهدر فتحله ومدله وراء جهات ستت
قبیلندندر اردده دیرلر خلف معناسنه وانزاولنورکه
قدام معناسنه ده کلور اضداددندر بو معنایهدر
سورة الکهفده وکان وراءهم ملك یاخذ کل سفینة
غصبا ای امامهم فتحتین ایله اجل موته ینسدودر
وقت غایتیدر امام بیضاوی سورة الانعامده ثم قضی اجلا
ایتندیه اجلا عبارتنی اجل الموت ایله تفسیر ایتمشدر بادرمی
مبادرت وبدار عاجله معناسنه مدله اجل اجلد امال امل
جبل فرنیرده جا معناسنهدر الکلمة الثانیة والاربعون
حق لمیزان یوضع فیه الحق ان یکون ثقیلا وحق
لمیزان یوضع فیه الباطل ان
یکون خفیفا حق وضع اولنان

ميزان

متن

ميزان ايچون حقدر ثقيل اولمق و باطل وضع
اولنان ميزان ايچون حقدر يعنى روز قيامت
هر كمسنه كه انك ترازوسنه حق وضع اولنه
اول ترازو ثقيل وراجح وصاحبنك تجارتى
رابحه اولور وهر كمسنه كه انك ترازوسنه باطل
وضع اولنه اول ترازو خفيف وقاصر وصاحبنك
تجارتى خاسر اولور بعض كتب معتبرده ذكر
اولنديغى اوزره وجهيدر بودركه اعمال
حسنه دنياده نفس اوزرينه زياده ثقيل ايدى
اخرتده دخى ثقيل اولور سيئه بونك عكسيدر
ان يكون ثقيلا وان يكون خفيفا جمله سى
محل رفعده مبتدادر حق مقدم خبردر
بونك مصداقى سورة القارعه ده فاما من
ثقلت موازينه فهو فى عيشة راضية واما من
خفت موازينه فامه هاوية وما ادريك ما هيه

نارجامیه ایتیدن متکلمون قتنده موزون اولان
صحف اعمالده و یا طاعته و سیئة علامت ایچون
اجرام نورانیه و ظلمانیه دن الکلمة الثالثة والاربعون
إِنَّ اللهَ لَا يَقْبَلُ نَافِلَةً حَتَّى يُؤَدِّيَ فَرِيضَتَهُ
تحقیق الله تعالی هر کسنه دن نافلهٔ قبول ایتمز
فریضه سنی ادا ایتمیجه مراد فریضه اهتمام اشتغال
لازم ایدوکی بیان ایدر و بوندن فهم اولنور که
امور شرعیه نك جمیعسندن زیاده مهتم اولان
تقدیم اولنه زیرا الاهم فالاهم در الکلمة الرابعة
والاربعون **أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مِنْ خِيَارِ
عِبَادِ اللهِ مَنْ فَرِحَ لِلتَّائِبِ وَاسْتَغْفَرَ لِلْمُذْنِبِ
وَدَعَا الْمُدْبِرَ وَأَعَانَ الْمُحْسِنَ** خصال حسنه دن
درت خصلت هر کسنه ده که اوله اول کمسنه
الله تعالی قوللرینك کثیر الخیر اولوب مختار اولنلردن
اولور بری شول کمسنه در کناهدن توبه ایدن

23

ایچون فرح اوزره اوله و بری کناهکار ایچون
مغفرت طلب ایلیه و بری خیردن بعید اولور
کر او لانی خیره دعوت ایلیه که حدیث شریفده
الداعی الی الخیر کفاعله دینلمشدر و بری شول
کمسه در که احسان اتمکه اراده ایدنه معاونت
یردم ایلیه بونك مصدقی قرآن عظیمده
تعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم
والعدوان ایتیدر اربع کلمه سنده تنوین
مضاف الیه دن عوضدر تقدیر کلام اربع
خصال دیمکدر کسره له خیار کیس وزننده
خیر کجمعیدر کثیر الخیر معناسنه مختار معناسنه
دخی کلور ادبار اقبالك ضدیدر مدبر بوندن
صیغهٔ فاعلدر الکلمة الخامسة والاربعون
**وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ تَقَدَّمَ أَحَدُكُمْ فَيَضْرِبُ عُنُقَهُ
فِي غَيْرِ حَدٍّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَخُوضَ غَمَرَاتِ الدُّنْيَا**

شول الله حقیچون که بنم نفسم انك يد قدرتنده‌در اگر سيزدن بریکوز تقدم ایتسه یعنی عرصهٔ سیاسته سیاستیچون تقدم ایتسه دخی بلاجرم عنقی ضربا ولنسه بو خیردر (اولاکلمه ایجون) لذت دنیایه طالمقدن که فی الحقیقه شدایددن ضرب عنق عنقی قطعدن کنایتدر حوضه مغولی ما اولورسه دخول معناسنه‌دن سرابا ولورسه خلط معناسنه اولور سیفا ولورسه نفسی غمراته فجاءة بلا رویة رمی معناسنه اولور بو محلده مراد بودر فتحتین ایله غمرات غمره نك جمعیدر فتحله غمره شدة معناسنه‌دن تفصیل سورة الانعامده ولو ترى اذ الظالمون فی غمرات الموت ایتنده‌در الکلمة السادسة والاربعون

إِنْ أَحْسَنْتُ فَأَعِينُونِي وَإِنْ أَسَأْتُ فَقَدِّمُونِي

اگر بن اعمالمی کوکچه ایتمه ارادت ایتسم بكا اعانت

ایدوب یردم ایدوك واگر بن اساءت ایدرسم بندن اول فعلك صدورینی منع ایدوك قومه دیرلو ازال عوجه معناسنه کلمه ان غیر مجزوم الوقوعده مستعملدر حضرت صدیقدن احسان مجزوم الوقوع اولدوغنده اشتباه یوقدر دینلورسه جواب ان اسأت کلمه سنه موافقت قصد اولنمش اوله و یا نفسی هضمه بناء اوله نتکم حضرت یوسف وما ابرئ نفسی ان النفس لامارة بالسوء دیمشدر الکلمة السابعة والاربعون

لَا يَدَعُ الْقَوْمُ الْجِهَادَ فِي اللَّهِ إِلَّا ضَرَبَهُمُ اللَّهُ الذُّلَّ

هیچ بر قوم فی سبیل الله جهادی ترك ایتمز الا الله تعالی اول قومه ذل الصاق ایدر یعنی خور و ذلیل ایدوب مقام کرامتدن مقام اهانته ایندورر تفصیل سورة البقره‌ده وضربت علیهم الذلة والمسكنة ایتنده تفسیر نده‌در

قاموسده قوم رجالدن ونسادن معا جماعتدر
نساء تبعیت ایله داخل اولور دینلمشدر
اما بو محلده مراد یالکز جماعت رجالدر زیرا
نسایه جهاد فرض دکلدر الا مکرکه عدو
بر بلد اوزرینه بغتة کلوب هجوم ایلیه اول وقتده
اول بلدده ساکن اولان جمیع ناس اوزرینه عدوی
دفع اتمك واجب اولور حتی مراه زوجی اذنسز
وعبد مولاسی اذنسز جهاد ایچون خارج اولور
زیرا جهاد بو حالتده صلوة کبی هر شخصه فرض عین اولور
جهادك لزومنه دلالت ایدن ایات کریمه دندر
قاتلوا الذین لا یؤمنون بالله ولا بالیوم الاخر
ودخی وجاهدوا فی سبیل الله ولا یخافون
لومة لائم ایتلری الکلمة الثامنة والاربعون
لا یشیع الفاحشة فی قوم الا عمهم الله تعالی
بالبلاء بر قوم ارسنده فاحشه شایعه اولمان

الا الله تعالی حضرتی اول قومه بلائی عام ایلر
یعنی هیچ بر احد اول بلانك مضرتندن واول
محنتك شررندن خلاص اولماز بو معنایه
قریبدر ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة
فی الذین امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والاخرة
ایتنك مضمونی شاع یشیع شیعا وشیوعا
ذاع وفشا معناسنده قاموسده الفاحشة
الزنا وما یشتد قبحه من الذنوب وکل ما
نهی الله عنه دینلمشدر ذکر اولنان معنالرك
جمیعسی بو محلده مناسبدر الکلمة التاسعة
والاربعون اطیعونی ما اطعت الله ورسوله
فان عصیتهما فلا طاعة لی علیکم بن الله
تعالی یه و رسولنه اطاعت ایدوکم شیئده
بکا مطیع اولوك اکر بن الله و رسولنه
عصیان ایدرسم بنم ایچون اول شیئده سزك

اوزره وكرك اطاعت واجب دكلدر بونك مصداقي
صحيحينده حضرت على روايتنده لا طاعة في
معصية الله انما الطاعة في المعروف وحديثي دركه
معصيه اولان محلده امامه انقياد شرعي دكلدر
بلكه اطاعتك شرعي اولماسي اكا انكار اتمدوكي
محلده در وبر حديثده لا طاعة لمخلوق
في معصية الخالق دينلمشدر بوندن معلوم اولدي كه
خليفهء زمان شرعه مخالف بر امره شروع اتمك
مراد ايدنسه مومنلره لازمدر كه خليفهء اول
فعلدن منع ايدهلر واكا اتباع اتميهلر فكيف كه
شرعه مخالف اولان فعلي مومنلر خليفهيه سوق
ايدوب اول فعلك وقوعنه سبب اولالر
الكلمة الخمسون مَن يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ
وَمَن يَعْصِهِمَا فَقَدْ غَوَى وَضَلَّ ضَلَالًا
بَعِيدًا هر كمسنه كه الله تعالى يه ورسولنه مطيع

اوله

اوله اول كمسنه طريق مستقيمه مهتدي اولور
وهر كمسنه كه الله تعالى يه ورسولنه عاصي
اوله اول كمسنه ازغون اولوب باطله وفساده
دخول ايدر وضلال بعيد ايله ضال اولور
اكر بر كمسنه من يطع الله ورسوله رشد
ومن يعصهما فقد غوى ديسه خطيبك حقنده
حضرت پيغمبردن صحيح مسلمده عدي بن حاتم
روايتنده بئس الخطيب انت قل ومن يعص الله
ورسوله حديثي بو كلمهده وكلمهء سابقهده
ومن يعصهما عبارتنك عدم صحتنه دلالت
ايدر دو سؤال ايدرسه جواب ويريلور كه ضميرده
تشريك تسويه ايجاب اتمز بلكه رسول الله حضرتنك
بئس الخطيب انت ديدكلرينك وجهي رجل
خطيبك خطبه سي خطبهء وعظ ايدي خطبهء
وعظك شاني اطنابدر محل اطنابده ايجاز اتدوكيچوندر

اما قاضی بو حدیثک شرحنده رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم انکارلرینه سبب
ضمیردر. تسویه اقتضا ایدر شریکدر دیدوکی
محل نظردر زیرا سنن ابی داوده ابن مسعوددن
علّمنا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
خطبة وقال فی خطبة من یطع الله ورسوله
فقد رشد ومن یعصهما فقد فلا یضر الا نفسه
حدیثی روایت اولنمشدر بو روایته وجه
صحت بودر که پیغمبر حضرتنک خطبه لری
خطبهٔ تعلیمدر خطبهٔ ایجازه الیقدر زیرا
هر لفظ که قلیل اوله حفظه اقرب اولور انکچوندر
که کبراء سلف لکلّ مقام مقال دیمشلردر
حضرت صدیقک کلامی دخی ناسه تعلیم ایچون
وارد اولمشدر حدیث شریفده جواب کلمهٔ
صدیقدن دخی جوابدر الکلمة الحادیة والخمسون

من یطع والی الامر بالمعروف والنهی عن المنکر
انجح وادی ما علیه من الحق هر کیمسنه که معروفله
امر ایدوب ومنکردن نهی ایده والی یه اطاعت
ایلیه اول کیمسنه مطالبنه ظفر بولور واندن اولان
حقی ادا ایتمش اولور بو معنایه اشارتدر اطیعوا الله
واطیعوا الرسول واولی الامر منکم آیتی فتحله
نجاح وضمله نجح سینک ظفردر انجح زید دیرلر
صار ذا نجح معناسنه الکلمة الثانیه والخمسون
ایاکم واتباع الهوی فقد افلح من عصم منه
ومن الطمع والغضب اتباعدن حذر ایلک
زیرا تحقیق فلاحه داخل اولدی شول کیمسنه که
هوادن وطمعدن وغضبدن عصمت اولندی
فتحله فلاح فوز ونجاتدر وخیردر. بقادر
انضمام قد ایله قد افلح ترکیبنک تفصیلی سورهٔ
قد افلح المؤمنونده در. عصم منع معناسنه در

وفی معناسنه‌در . کلوب الکلمة الثالثة والخمسون
ایاکم والفخر فما لفخر من خلق من تراب ثم الیه
یعود یأکله الدود وهو الیوم حی وغدا میت
سز حذر ایلک فخردن زیرا نه شی فخر ایدر شول
کمسنه نک که ابتداء حالنده ترابدن خلق اولندی
صکره ترابه عودت ایدر ایله کمسه که انی قبرنده
دود اکل ایدر و نه شی فخر ایدر شول کمسنه
نک که بوکون حی یارن میت اولور یعنی بو حال الله
موصوف اولان کمسنه ایچون اصلا فخر جایز
دکولدر بو تقدیرجه ما استفهام انکاری ایچون
اولور نافله اولمق داخی جایزدر هر قنغیسی اولور ایسه
مآل نفی فخره راجعدر فتحله فخر افتخار کبی
مصدردر تمدحدر ضمله دود دوده نک جمعیدر
دوده معروفدر فتحله غدا یارنه دیرلر اصلنده
غدو ایدی بلا عوض واو حذف اولندی

بو معنایه اشارتدر سوره طه‌ده منها خلقناکم
وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری
ایتی ذکر اولنان آیت کریمه‌ده ضمایر ثلاث ارضه
راجعدر الکلمة الرابعة والخمسون اتقوا دعوة
المظلوم قورق قل ظلم اولنان کمسنه نک
بد دعاسندن اتقیت الشیء دیرلر حذر ایتدم
معناسنه فتحله دعوة دعا معناسنه‌دن
بو کلمه نک مصداقی صحیح بخاریده حضرت انس
ابن مالک رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتندن روایت ایتدوکی حدیث شریفکدر
ایاکم ودعوة المظلوم وان کان کافرا حدیثیدر
وجهی بودرکه نفس مظلومه ظلم ایچون
تأثر قوی واردر تأثیری قوی ولیجق
تضرعی اشددر واستجابت دعاده اعون
اولور حضرت انسدن روایت اولنان حدیث

قران عظیمده ومادعاء الکافرین الا فی ضلال
ایتنه مخالفدر دیو سوال اولنورسه جواب ویرز بیلورکز
ایه کریمه اخرتده ناردن نجات ایچون کفره نك
دعالری حقنده در ناردن نجاتلرینده غایه
مقبول اولمامقدن دنیاده دعالرینك عدم
قبولی لازم کلمز الکلمة الخامسة والخمسون
اصبروا فان العمل کله بالصبر صبر ایدیکز صبر
ایله زیرا عملك کلیسی صبر ایله حاصل اولور
مراد عجله دن منع وامورده تانی تنبیه در
بو مقامده اکثر قائم مقام کل قلنوب فان العمل
کله دینلمشدر کبراء سلفك الصبر مفتاح الفرج
دیدکلری بوکه موافقدر الکلمة السادسة
والخمسون سارعوا فیما وعدکم الله ورسوله
من رحمته الله تعالی ورسولی الله رحمتندن
وجنتندن وعده ایتدوکلری شیئك تحصیلنده

مسارع

مسارعه ایدوك تاکه یزدانك رحمتنه وجنتنه
یتشه سز دیمکدر الکلمة الثامنة والخمسون
لیس خیر بعده النار بخیر ولا شر بعده الجنة
بشر هر خیر که انك بعدنده نار واردر خیر
دکلدر وهر شر که انك بعدنده جنت واردر
شر دکلدر یعنی سکا دنیاده یتشن فنون
لذات وصنوف راحات حقیقتده خیر دکلدر
زیرا اخرتده انلرچون حساب بلکه بعضنده عقاب
واردر وهر صورة شرده یتشن انواع بلایا
واصناف رزایا حقیقتده شر دکلدر زیرا
مقابله سنده اخرتده انما یوفی الصابرون
اجرهم بغیر حساب مقتضاسی اوزره صبر
ایدنجك بی حد ثواب واجر بلا حساب
واردر بو معنای مصدقدر قران عظیمده
عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم وعسی

ان تحبوا شیئا وهو شر لکم ایتی الکلمة الثامنة
والخمسون **اهدم الکفر بعضه ببعض** سن
کفری خراب ایله بعضنی بعض آخر سببیله کلام
استعاره یه مبنیدر زیرا کفر باطل بنایه
تشبیه اولنوب مشبه به لازمی اولان هدم
مشبهه اثبات اولنمشدر و یا ذکر خاص وارادهٔ
عام طریقیله کفرله مراد شردر یعنی شریرلرک
بعضنی بعض اوزرینه حواله ایتمک طریقیله
مادهٔ شر وشریری قطع ایله دیمکدر
بو کلمه نک معناسی قرآن عظیمده ولولا دفع
الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض
ایتنه موافقدر الکلمة التاسعة والخمسون
قدم النذر بین یدیک سنک وکنه نذیرلوکی
تقدیم ایله یعنی اکر بعض طائفه ایله قصد
محاربه وعزم مخاصمه ایدرسک لازمدر که مقدم

نذیر کوندروب قورقداش ونصیحت ایدوب
حجت اقامت ایدرسن اکر اتمزسه اندن صکره
محاربه یه شروع ایدرسن کتب فقهده تصریح
اولنان مسئله بوکا موافقدر اول مسئله بودر
واذا دخل المسلمون دار الحرب فحاصروا مدینة
او حصنا دعوهم الى الاسلام فان اجابوا کفوا
عن قتالهم فان امتنعوا دعوهم الى اداء الجزیة
فان بذلوها فلهم ما للمسلمین وعلیهم ما على المسلمین
وان لم یبذلوها قاتلوهم کذا فی النافع
الکلمة الستون **انظر ماذا تقول ومتى تقول**
نه شیئی سویلرسن ونه وقتده سویلرسن
نظر ایله مراد سوزی ایو سویله ووقتنده سویله
زیرا اکر نیجه سویلرسک کلامکی ضایع ایدرسن
بهر حال بو ایکیسی مظنهٔ افات وموضع
مخافاتدن کیرایدی سلفده البلاء على الانسان

من عدم حفظ اللسان قولی بو کلمه نک معناسنه
موافقدر الکلمة الحادی والستون **لَا تُغَيِّرَنَّ**
عَلَى دَارٍ سَمِعْتَ فِيهَا اَذَانًا حَتَّى تَعْلَمَ مَا هِيَ عَلَيْهِ
غارت ایله شول داری که اول دارده صوت
اذان اشدرسن حتی سن بلنجه شول عمل باطلی
واعتقاد فاسدی که اول دارک اهلی انک
اوزرینه در اغار علی القوم غارة واغارة
دیرلر دفع علیهم الخیل معناسنه مراد یغما
ماللرینی ونفسلرینی تلف ایتمکدر الکلمة الثانیة
والستون **اِيَّاكَ وَقَتْلَ مَنْ صَلَّى** سن حذر
ایله نماز قلن کمسنه نک قتلندن یعنی شول
کمسنه که قبلهٔ اسلامه متوجه اولوب نماز
قیله قتلنه سبب صریح وموجب صحیح اولمایجه
انی قتل ایلمک شرعی دکلدر الکلمة الثالثة
والستون **ذَهَبَ حُمَاةُ الدَّرْبِ وَصِلَاتُ الْحَرْبِ**

طریق

طریق شرعی حامی وحافظ اولنلر وشرع اوزرینه
حربه مبادر اولنلر کتدی مراد اهل زمانیدن
شکایتدر ضمله حما رحامی نک جمعیدر حامی مانع
وحافظ معناسنه در کسرله سرب نساء وطریق
معناسنه در معانی مذکوره نک جمله سی بو محلده
مراد اولمق جایزدر کسرله صلات صله نک
جمعیدر وصلت معناسنه در مراد واصلین
ومجاهدیندر بو کلمه معناسنه موافقدر
لبیدک ذهب الذین یعاش فی اکنافهم قولی
معناسنه کتدی شونلر که انلرک کنف حمایتلرنده
عیش اولنوردی مراد نظام عالمدن شکایتدر
حاشیهٔ کشافده ذکر اولندوغی اوزره قولریله
قاعده ثابت اولوب طبقات شعرا اوچ طبقه در
طبقهٔ اولی جاهلیوندر که بعثت رسولدن
اول زمان جاهلیتده کلمشلردر امرئ القیس

وزهیر کبی وطبقهٔ ثانیه مخضرمون‌دُر یعنی
شو نلردرکه زمان جاهلیتی وزمان
اسلامه یتشمشلردن حسان ولبید کبی
وطبقهٔ ثالثه اهل اسلامدن متقدمون‌دُر
فرزدق وجریر کبی بونلرك قوللریله بهر حال
قاعده ثابت اولور وشعریله اشتهار اولنور
بونلردن صکره طبقهٔ رابعه‌دن که محدثون
طبقه‌سیدن بحتری وابو تمام وابو الطیب
کبی بونلرك اشعاریله اشتهار اولنمز ذکر
اولنان لبید طبقهٔ ثانیه‌دندر الکلمة الرابعة
والستون **اِذَا اسْتَشَرْتَ فَاصْدُقِ الْخَبَرَ تَصْدُقِ**
الْمَشُورَةَ یعنی سن مشورت طلب ایلسك خبرکی
صادق قیل صادق اولورسه مشورت صحیح
وکرچك اولور والا باطل وضایع اولور اذا
شرطیه‌دن فاصدق الخبر جزادر تصدق المشورة

جواب

امردن فتح واوله مشورة طانشمقدر الکلمة الخامسة
والستون **وَاللّٰهِ لَوْ مَنَعُونِی عِقَالاً لَجَاهَدْتُهُمْ**
الله حقیچون اکر ابل وغنمدن زکوة عامی
جماعت عرب وعجمدن هر کم منع ایلرسه اول
مانع اولنلری ایله محاربه ومقاتله ایلرم
مراد اداء زکوتدن واخذ زکوتدن دقت و
اهتمامی بیاندر قاموسده والعقال ککتاب
زکوة عام من الابل والغنم ومنه قول
ابی بکر الصدیق لو منعونی عقالا ودخی الجهاد
بالکسر القتال مع العدو دیلمشدر
بو کلمه اکر زکوتك فرضیتنه انکار ایدوب منع
ایدنلر حقنده وارد اولدیسه فی الحقیقه
مقاتله‌یه مستحق اولورلر کتب فقهده دخی
مسئله بویله‌دن اول مسئله بودر اذا انکر
شیئاً من الفرایض ولم یره حقا مثل الصلوة

والصوم والزكوة والحج والغسل من الجنابة ومن
الحيض والوضوء بعد الحدث يكفر فيقتل
واكر فرضيتنه منكرا ولميوب كمسنلر حقنده واردر
اولديسه كلام لا يزني الزاني حين يزني
وهو مؤمن ودخي من ترك الصلوة متعمدا فقد
كفر كبي تشديد وتغليظه محمولدر الكلمة السادسة
والستون **اذا بلغك من عدوك عورة فاكتمها**
حتى توفيها يعني عدوكدن سكا بر كيتمي لازم
حالت بلوغ اتسه كه اول حالتله عدوكه
ظفر بولمق جايز اوله سن اول حالتي كتم ايله
حتى اول حالتي عدوكه يتشدورسن يعني
اول حالت سببله عدوكه ظفر بولاسن
زيرا اكر كتم اتمزسك عدوك اول حالتدن
خبردار اولوب اول حالتك دفع تداركنه مشغول
اولوب سن دخي ظفردن محروم اولورسن

كتب

كتب لغاتده العورة السوءة وكل ممكن للستر
ديو بيلمشدر بو محلده مراد معناي ثانيدر
الكلمة السابعة والستون **الامام تدرع يعمل**
بعمله في نفسه والي وخليفه اولان كمسنه
مقتدادر اكا اقتدا اولنور انك نفسنده عملي
ايله عمل اولنور يعني امام اولن كمسنه عدل
وصلاح اوزره اولمق لازمدر زيرا رعيت
هر فعلده اكا اقتدا ايدوب اول نه اشلرسه
اني اشلرلر بو معنايه موافقدر كبراء سلفك
الناس على دين ملوكهم كسرله امام مااتم
بردر جمعي لفظ واحد ايله امام ودخي ائمه كلور
مثلثة قدوة مقتدي معناسنه در الكلمة
الثامنة والستون **اسمر في عسكرك يأتك**
الاخبار عسكرك عقلاسي وعلماسي ايله
مكالمه ايدوب مثل حكايات سويلش اكر بوله

ایدرسک احوال عالمدن هر خبر کلور یعنی انلر سکا
احوال عالمه متعلق هر خبری کتورب سنی مهمات
ممالکه خبر ایدرلر امرایه خطابدر مراد هر نوع
استعلام واستخبار اتمک امرایه لایدو ولا زمدر
زیرا جمیع امور ممالک انلرک تحت تصرفنده در
دیمکدر کسر همزه ایله افعال وزننده اسمار
مثل وحکایات اتمکدر اسمر بونده صیغهٔ امر
حاضردر فتحله عسکر شول سریه ذرکه بعض
بعضی وزرینه منضم اولوب کثرتدن عددی
بلنمز یاتک محل جزمده جواب امردن انواع خبر
مراد اولدیغیچون صیغهٔ جمع ایله تاتک الاخبار
دینلدی الکلمة التاسعة والستون **لَا تَلَجَّنَّ**
فِي عُقُوبَةٍ فَإِنَّ أَدْنَاهَا وَجِيعٌ وَلَا تُسْرِعْ إِلَيْهَا
وَأَنْتَ تَكْتَفِي بِدُونِهَا سن عقوبتده البته
داخل اولمه یعنی عقوبتی زیاده اتمه زیرا عقوبتک

ادناسی

ادناسی مریض ادیجیدر فکیف زیادهسی
وعقوبته سرعت اتمه زیرا جایزدرکه سن
عقوبتسز اکتفا ایدهسن یعنی سرعت اتمک ایله
فارغ اولهسن لا تلجن ولوجدن امر نهی حاضردن
ضمتین ایله ولوج دخول معناسنهدر البته
دخول اتمه دیمک عقوبتده زیاده اتمه دیمکدن
کنایهدر ادنی دنایتدن صیغهٔ تفضیلدر
دنی دون دیمکدر قاموسده الوجع محرکة المرض
دینلمشدر. وانت تکتفیده واو تعلیل ایچوندر
اذ معناسنه حالیه اولمق دخی جایزدر ابوا
لبقا ومکی واو اذ معناسنه اولمغه ذاهب
اولمشلردر تفصیل کلام مغنی اللبیبدهدر
مراد عقوبته سرعتدن منعدر وعفوه ترغیب
در نتکم قرآن عظیمده مؤمنینک مدح صددنده
والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس دینلمشدر

الكلمة السبعون **اصدق اللقاء اذا لقيت ولا تجبن
فيجبن الناس** سن عدويله ملاقى اولدغك
وقتده لقاده ثابت محكم اول قورقمه زيرا اكر
قورقرسك ناس قورقوب منهزم اولورلر مراد
امرائى جنكده ثبات وقراره ترغيبدر وخوف
خشيتدن منعدر وكر عارض اولورسه
ممكن اولدقجه دفع لابد ايدوكنى بياندر
كلمه اصدق فتحله صدقدن مأخوذدر نتكم
صدق اللقاء دينلور يعنى لقاده ثابت ومحكم
اولسه كسرله صدقدن مأخوذ اولمقده
جايزدر شده معناسنه ويا بطريق الاستعاره
كذبه مقابل صدق معناسنه فلان صدق
القتال دينلور يعنى قتالده ثابت اولسه كسرده
لقا اولنمقدر ضميله يعنى قورقوق اولمقدر
كرم بابندن جبن يجبن قورقق جبان دكلر خائف

معناسنه

معناسنه الكلمة الحادية والسبعون **استعن
بالله يكفيك واصدق يصدقك** الله تعالى دن
يردم طلب ايله اكر يردم طلب ايلرسك سنك
جميع مهماتكه كفايت ايلر بومصداقى أليس الله
بكاف عبده ايتيدر والله تعالى حضرتنى
كوجكله تاكه اول سكا ايتدوكى وعده يرينه
انواع احسان ايليه اصدق كلمه سى صدقدن
امر حاضردر • الكلمة الثانية والسبعون
استديم الامن سن امنك دوامنى طلب
ايله يعنى هر كسنه كه حوادث زمان ونكبات
جهاندن امين اوله اول كمسنه يه لابددركه
دايما حالنه شكر ايليوب محال الخوف خطردن
حذر ايليه زيرا امن براولو نعمتدر مرادامنه
منافى شيلدن امنى ابطال اتميوب دائم امن اوزرينه
البق طلب ايليه ديمكدر الكلمة الثالثة والسبعون

احسن صحبة من صحبك وليكونوا عندك في الحق سواء سنك ايله مصاحب اوليه نك صحبتنی
کوکچك ایله و دخی سنك ايله مصاحبت ایلینلرك
جمیعسی قتکده حقده و حرمتده برابر اولسونلر
یعنی قوی اولوب صاحب مسند اولنلره قوی
اولدوغیچون ناحق یره عزت و اکرام ایدوب
وضعیف اولوب صاحب مسند اولمینلره ذلت
واهانت اتمه احسان اساءتك ضدیدر حسنه
سیئه نك ضدی اولدوغی کبی کلمه احسن بونده
صیغهٔ امر حاضردر ضمتله صحبت مصاحبت
معناسنه در سمع بابندن صحبة صحابة
وصحبة دیرلر عاشره معناسنه لیکونوا صیغهٔ
امر غایبك جمع مذکریدر احسن اوزرینه
معطوفدر سواء لیکونوا کلمه سنك خبری
اولمق اوزرینه منصوبدر سویه دن مراد

هر

هر کسیه قدرنجه رعایت ایله حدندن
زیاده کمسنه یه رعایت اتمه دیمکدر الکلمة
الرابعة والسبعون **اعمل کانك تری وعد نفسك في الموتى** عبادت ایله معبودکی کورر
کبی و نفسنی موتی بلوکندن صای جملهٔ اولی
صحیحینده حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
روایتنده ذکر اولنان مرتبهٔ احسانه اشارتدر
اجمالیسی بودرکه حضرت جبرائل پیغمبر
حضرتنه احساندن سؤال ایلدکده پیغمبر
حضرت دخی تعبد الله کانك تراه فان لم تکن
تراه فانه یراك دیدی وجملهٔ ثانیه موتوا
قبل ان تموتوا حدیثنك مضموننه اشارتدر
فتح و تشدید ایله عد احصادن یعنی صایمقدن
ضم عینله عد بونلردن صیغهٔ امر حاضردر
مد کبی بونده وجوه ثلثه جایزدر موتی میتك

جمعیدن مراد عملده اخلاص ایدوب واجبی
کوردکبی عبادت ایدول ودنیاده بیلیلیدیرلك
ایدرسك بهرحال اخری موت اولدقدن صکره
کندوزین میت بیلوب کبر وعجبدن وظلمدن
واخلاق ذمیمه دن احتراز ایله دیمکدر
الکلمة الخامسة والسبعون **اِستمل الناسَ بالدنیا**
احسان وعطا سبیله ناسك کندویه میلین
طلب ایله بویله ایدیجك ناس سکا حوزهٔ موافقت
ودائرهٔ مطاوعتده اولوب جمله سکا دوست
اولورلر حضرت شاه اولیانك کرم الله تعالی وجهه
بالبر یستعبد الحر کلمهٔ شریفلری بومعنایه قریبدر
استمل استمالتدن صیغهٔ امر حاضردر بالدنیاده
با سببیه در مضاف مقدردر تقدیر کلام
باعطاء الدنیا دیمکدر الکلمة السادسة والسبعون
سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون

ای منقلب ینقلبون ظلم ایدنلر بیلورلر
اولدکدن صکره نه محله انقلاب ایدن قنغی
منقلبه واصل اولورلر وقنغی ریاوزریده
رد اولنورلر جملهٔ اولحسورهٔ الشعراء اخرندن
اقتباسدرکه وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب
ینقلبون وبو آیهٔ کریمه ده الذین ظلمواده
اطلاق تعمیمدر وای منقلب ینقلبون
ده ابهام وتهویلدن ظالملره تهدید وتشدید
واردر حضرت صدیق خلافتی حضرت
عمره وصیت ایتدوکی حینده دیمشدر
تفصیل بودرکه وقتاکه ابوبکر حضرتی حیاتندن
یاس ایتدیسه حضرت عثماندن کتابت عهدی
یعنی وصیتنامه یازمق طلب ایتدی
حضرت عثمان دخی یازدیلر اول یازیلان
بودر هذا ما عهد ابن ابی قحافة الی المومنین

فى الحال التى يومس فيها الكافراتى استخلفت عليكم
عمر بن الخطاب فان عدل فذاك ظنى فيه
وان لم يعدل سيعلم الذين ظلموا اى منقلب
ينقلبون وعلى اى رتب يردون الكلمة السابعة
والسبعون **لا تغسلوا الشهداء من دمائهم**
فانها ليست بدود هر قنقى التله اولوردن
ظلما قتل اولنان كمسلرى قانلرى اجلندن
يعنى قان بولشدغيچون غسل ايلمك زيرا او
قانلر دمن دكلدر يعنى مردار دكلدر بلكه
دملرى يوم قيامتده شهادتلرينه شاهد
وعلامت اولور عدم غسله وتعميم التد شهداء
احد دليلدر زيرا كتب فقهده ذكر اولنان
دعوينك دليلنده لانه فى معنى شهداء احد
دينلمشدر تفصيلى بودر كه احدده شهيد
اولنانلر جمله سى غسل اولنمامشدر وجمله

سيف

سيف وسلاح ايله قتل اولنمامشدر بلكه
بونلردن بعضنك باشنه حجر اصابت
ايمكله وبعض اخر عصا ايله قتل اولنمشدر
تفصيل مسئله ذخيره ده در ودخى لقوله
عليه السلام زملوهم بكلومهم ودمائهم
ولا تغسلوهم فانهم ما من جريح يخرج
فى سبيل الله الا ويجيئ يوم القيمة واوجه
تشخب دما اللون لون الدم والريح ريح
المسك دينلمشدر زملوهم دثروهم معناسنه
اورتك ديمكدر ضمتين ايله كلوم كلمك
جمعيدر فتحله وسكون لام ايله كلم جراحت
ديرلر اوصاق وتنته اوداج ودجك
جمعيدر فتحتين ايله ودج بويون طمريدر
تشخب تسيل وتنفجر معناسنه در
الكلمة الثامنة والسبعون **اعرفكم من الحق**

عَلَيْكَ مِثْلَ الَّذِي كُنْتَ تُحِبُّ اَنْ يَعْرِفَهُ لَكَ
لَوْ خَرَجَ وَالِيًا عَلَيْكَ باب رعايتده ناس
ایچون سنك اوزریكه لازم اولان هر حقی
بیلشوغلیین كه اول ناس سنوكیچون اولان
حقی سورسن اكر اول ناس سنك اوزرینكه
والی اولدوغی حالده خارج اولسه مراد مثا دیر
ناسه عالم اولوب باب رعایتده هر كسه
حقنی كما ینبغی ادا ایله تاكه اول دخی
بر نسنیه قادر اولیجق كما ینبغی سنك حقك
ادا ایلیه دیمكدر بوكا مطابقدر كبرای
سلفك كما تدین تدان قوللری معناسی
خیراً وشراً نیجه جزا ایدرسك دخی ایله جزا
اولنورسن دیمكدر الكلمة التاسعة والسبعون
اِعْلَمُوا اَنَّكُمْ مَا اَخْلَصْتُمْ لِلّٰهِ مِنْ اَعْمَالِكُمْ فَرَبَّكُمْ
اَطَعْتُمْ وَحَظَّكُمْ اَخَذْتُمْ سز بیلوك تحقیق

اعمالكوزدن الله تعالی ایچون اخلاص
ایتدككوز شیئله ربكوزه اطاعت ایتدكوز
آخرتده سعادت نصیبنی اخذ ایتدوكز
یعنی اعمال صالحه یه اشتغال ایدوب عبادته
پروردكاره ملازمت ایتدوككز ایله هیچ
كمسیه منت ایلمه زیرا سزی هر حالده
تربیت ایلین خالقكزه واجب اولان
اطاعتی دنیاده ایتدوكز واخرتده مقابلهٔ
اعمالكزده درجات عالیه احراز ایتدوكز
كتب عربیتده مبتدا اسم موصول اولوب
صله سی فعل اولدوغی صورتده خبرنه فانك
دخولی جائز اولدوغنه بناء فائله فربكم
اطعتم دینلشدر موضعینده تقدیم
مفعول اهتمام واختصاص ایچوندر
اخلص لله دیرلر ترك الریا معناسنه فتحله وتشدید

حظ نصیب معناسنه دن الکلمة الثمانون

إِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ لَهُ شَرِيكٌ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحَدٍ
يُعْطِيهِ بِهِ خَيْرًا وَيَصْرِفُ عَنْهُ شَرًّا إِلَّا بِطَاعَتِهِ
وَاتِّبَاعِ أَمْرِهِ تحقیق الله تعالی ایچون شریك
یوقدر والله تعالی ایله هیچ بر احد بیننده
قرابت یوقدر که انك سببیله اول کمسنه یه
خیر اعطا ایده و اندن شری دفع ایده الا
اکا اعطاء خیر و اندن دفع شر الله تعالی یه
اطاعت ایدوب و امرنه اتباع اتمکله اولور
فتحتین ایله نسب وکسر ایله نسبت قرابت
معناسنه دن یعطیه ده ضمیر بارز احده
راجعدر یه دخی ضمیر نسبه راجعدر

الکلمة الحادیة والثمانون أَلَا مَنْ سَمِعَ فَلْيَقُلْ
وَمَنْ شَهِدَ فَلْيَتَكَلَّمْ آگاه اول شول کمسنه که
بر سوزی اشیده اول کمسنه اول سوزی

سویلیسون وشول کمسنه که بر شیئه حاضر
اوله اگر طلب اولنورسه اول کمسنه اول
شیئه شهادت ایله سون جملهء اولی دن
مراد بطریق المفهوم قوله متعلق اقراردن
نهی در وجملهء ثانیه دن مراد شهادت
ویردن وظنله شهادتدن نهیدر
همزه نك فتحیله وتخفیفله کلمة الا بش
وجه اوزرینه مستعملدر اولا تنبیه
ایچوندر جملتینه داخل اولور یعنی جملهء
اسمیه و فعلیه یه داخل اولور وثانیا
توبیخ وانکار ایچوندر وثالثا تمنی ایچوندر
ورابعا استفهام ایچوندر وخامسا
عرض وتخصیص ایچوندر بو محلده مراد
معناء اولدر تفصیل مغنی اللبیبده در کتب

ولا یجوز الشهادة الا عن عیان مسئله سی

فقه ده

بو کلمه ده ذکر اولنان جمله ثانیه یه موافقدر

الکلمة الثانیة والثمانون ثَعَالِبُ شُهَّادُهَا ذِئَابُهَا

دلکولر شاهدلکو لول قیرو غیدر کواکب

وزننده ثعالب ثعلبك جمعیدر فتحله ثعلب

دلکودر شهادت شاهد معناسنه در مفعولنه

مضافدر فتحتین ایله ذئب قوبرقدر جمعی

اذئاب کلور اما ذال معجمه نك فتحی نونك

سکونیله ذنب کناهدر جمعی ذنوب کلور

بو کلمه صنوبر امثالدندر شاهد کشی نك

کندو یه متعلق اولان کمسنلر اولدوغی

زماننده مستعملدر مثلا برقضیه ده دعوی

ایدن کمسنه نك شاهدی کندو خدمی واتباعی

اولسه خصما ایچون مقال وطاعنین ایچون

مجال اولوب رد شهادت محلنده ثعالب شهادتها

ذئبها دیرلر تنکم لسان فرسده رد شهادت محلنده

صنوبر امثالدندر روباه واکوجه باشد جزدم

الکلمة الثالثة والثمانون اُوصِيكَ بِتَقْوَى اللهِ

بِأَنَّهُ يَرَاكَ وَلَا تَرَاهُ وَيَرْعَاكَ وَلَا تَرْعَاهُ بن

الله تعالی نك عقابندن حذر اتمکله سکا وصیت

ایدرم زیرا الله تعالی سنی کورر سن انی کورمزسن

واول سنی حفظ ایدر سن انی حفظ اتمزسن

جمله اولی نك مصداقی لا تدرکه الابصار وهو

اللطیف الخبیر اینیدر اوصاه دیرلر عهد الیه

معناسنه اوصیك دیمك بن سکا اصمرلدم دیمکدر

تقوی اصلنده تقیا ایدی اسمله صفت بینی

فرقاچلیچون واوه قلب اولنمشدر قران

عظیمده هو اهل التقوی واهل المغفرة هو اهل

ان یتقی عقابه تفسیرا ولنمشدر یرعاك

یحفظك معناسنه در فلان فلانی رعایت

اتمدی دیمك عرضنی وحقنی حفظ ایدوب یرینه کتوردی

دیمکدر بونلردن سلطانه راعی دیرلر رعیتی
حفظ وحراست ایتدوکیچون الکلمة الرابعة
والثمانون من كان يعبد محمدا فان محمدا قد مات
ومن كان يعبد الله فانه حي لا يموت شویله کیمسنه
که محمده عبادت ایدر تحقیق محمد اولدی وشویله
کیمسنه که الله تعالییه عبادت ایدر تحقیق الله تعالی
حی ابدیدر ابلا حیدر اصلا اکا موت طاری اولمز
حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه بو کلمه‌یی رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلری دار فنادن دار بقایه رحلت
ایتدکلری زمانده سویلمشلر تفصیل بودر که حضرت
صدیق رضی الله عنه بنتی عایشه بیتنه کلوب ماحال
رسول الله صلی الله علیه وسلم دیجک حضرت عایشه
رضی الله تعالی عنها غشی علیه منذ ساعة دیدی معناسی
برساعتدن برو بیهوش اولمشلر دیمکدر بو ایله دیجک
حضرت صدیق بیته داخل اولوب رسول الله صلی الله

علیه

42

علیه وسلم حضرتلرینک وجه شریفلرندن مبارک
پرده لرین کشف ایتدی دخی فمنی مبارک عینی
بیننه ویدنی مبارک صدغینی اوزرینه یعنی
مبارک عینلری ایله اذنلری بیننه وضع ایتدکدن
صکره وانبیاه واصفیاه واخلیلاه دیو
محکم بکا ایتدی دخی سورهٔ زمرده انك ميت
وانهم ميتون ثم انكم يوم القيمة عند ربكم
تختصمون ایتنی وسورهٔ الانبیاده وما جعلنا
لبشر من قبلك الخلد فان مت فهم الخالدون
كل نفس ذائقة الموت ایتنی اندن صکره مبارک
وجهلری پرده ایله اورتدی دخی طشره چیقدی
خطاب ایدوب یا ایها الناس من كان يعبد محمدا
فان محمدا قد مات ومن كان يعبد الله فانه حي لا يموت
تکرار انك ميت آیت شریفلرین یقادوغی آیت
شریفلری اوقیوب حضرت عمر رضی الله تعالی عنه

ابتدى يا ابكر بوايت شريف الله تعالينك كتابنده وارد
نعم وارد ديلر اندن صكره حضرت عمر هذا ابو بكر
صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم فى الغار
وثانى اثنين ديوب اول حضرت عمر بيعت ايتدى
اندن صكره ساير ناس بيعت ايتديلر بو تفصيلى
دلائلده بيهقى روايت اتمشدر اما كتب
سيردن شرح منظومهده ام سلمه روايتنده
حضرت صديق رضى الله عنه منبره چيقوب
اثناء خطبهده اما بعد فمن كان منكم يعبد محمدا
فان محمدا قد مات ومن كان منكم يعبد الله
فان الله حى لا يموت قال الله تعالى وما محمد
الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات
او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه
فلن يضر الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين
ديدى كتب تواريخدن سلسلهٔ نبويهده بويع

لابى

لابى بكر يوم وفات المصطفى صلوات الله عليه
وسلامه فى سقيفة بنى ساعدة بنص النبى
صلى الله عليه وسلم حين قدمه للصلوة وحين
قال قيلونى لست بخيركم قالوا والله لا نقيلك
ولا نستقيلك رضيك رسول الله صلى الله عليه
وسلم لديننا افلا نرضيك لدنيانا ديندى
كسر لام قلته ديرلر اسقطته معناسنه بو مقامده
قيلونى ديمك بنى خلافتدن اسقاط ايدوك
يعنى خلافتى ابرام اتمك ديمكدر جامع الاصولده
پيغمبر حضرتلرى دار فنادن رحلتى بياننده ولد
رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم الاثنين
وبعث يوم الاثنين وخرج من مكة يوم الاثنين
سنة احدى عشرة من الهجرة ديندى ودخى
شرح منظومهده قبض رسول الله صلى الله
عليه وسلم واصحابه فى هذا الوقت مائة الف

واربعة وعشرون الفادينلدى الكلمة الخامسة
والثمانون **إِنَّمَا نَحْنُ حُفْنَةٌ مِنْ حُفْنَاتِ اللهِ**
تحقيق بز جمله مز كثرت عدد و توفرمددايله بيدا
عصاته الله تعالى نك عظمت وكبرياسنه نسبت
دكلوز الا الله حفناتندن برحفنه مقداريوز
بس هيچ كمسنيه لايق دكولدركه كثرت خيل وحشم
وزيادهٔ اموال ودرم ايله تعاظم وتفاخرايليه
شكوه و رتبنده حفنه ملاء كف در يعنى
آوج طلوسيدر الله تعالى كفندن وملاء كفندن
منزهدر حفنة من حفنات الله ديمك جمله ممكنات
ذات واجبه نسبت قليل وحقيردر بلكه
منزلهٔ عدمده ديمكدر بو تقديرا وزن عبارت
حفنه قلتدن وحقارتدن مجازدر الكلمة
السادسة والثمانون **من ظلم منهم احدا فقد**
احقر الله مسلميندن شول كمسنه كه براحده
ظلم

44

ظلم ايليه تحقيق اول كمسنه الله تعالى ايله اولان
عهدى نقض اتمش اولور زيرا قران عظيمده
فلا تظلموا احدا ديمشلردر احقره ديرلر
نقض عهد معناسنه بو معناى مقرردر صحيحينده
ابن عمر روايتنده المسلم من سلم المسلمون
من لسانه ويده حديثى و دخى صحيحين ده
ابن عمردن روايت اخرىده. المومن لا يظلمه
ولا يسلمه حديثى لا يسلمه افعال بابندن
نفى استقبالدر همزه سلب ايچوندر معناسى
مسلمدن سلمى ازاله اتمز ديمكدر سينه فتحى
وكسرله سلم صلح معناسنه در الكلمة السابعة
والثمانون **مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ فَلَمْ يُعْطِهِمْ**
كِتَابَ اللهِ فَعَلَيْهِ بَهْلَةُ اللهِ شول كمسنه كه
ناس امرندن برشيئه والى اوله دخى ناسه
كتاب الله حكمنى اعطا اتميه يعنى كتاب الله حكميله

عمل اتمسه ناسه ظلم ایدە الله تعالی حضرتنك
لعنتی اول والی اوزرینه اولسون مراد امرایه
عدل وانصاف ایله امردر وظالم اولنلرینه دعا
علیه در بو معنا مؤیّددر قران عظیمده
انّ الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی
القربی وینهی عن الفحشاء والمنكر والبغی یعظكم
لعلكم تذكرون ایتی كتاب الله دە مضاف
مقدردر حكمی كتاب الله دیمكدر فتح باء وسكون
ها ایله بهلت لعنت معناسنه در علیه بهلة
الله دیرلر الكلمة الثامنة والثمانون من صلّی
صلوة الصبح فهو فی خفرة الله شول كمسنه كه
صدق واجتهاد وصحّت واعتقاد ایله صلوة
صبحی ادا ایلیه اول كمسنه وقوع افات
وحدوث مخافاتدن الله تعالینك خفره سنده در
یعنی حفظنده وامانتنده در ضمّله خفرة جقوردر

محل حفظا ولدوغیچون بطریق المجاز حفظ مراد
اولنمشدر بو معنایه قرینه در صحیح مسلمده
حضرت عثمان رضی الله عنه روایتنده من صلّی
العشا فی جماعة فكانّما قام نصف اللیل ومن
صلّی الصبح فكانّما صلّی اللیل كلّه حدیثی
الكلمة التاسعة والثمانون انا الخلیفة بعد
بن رسول الله صلّی الله علیه وسلّم حضرتلرنك
صكره خالفه یم یعنی كثیر الخلافم و یا ادر اكرم
قاصرم بو كلمهٔ حضرت صدّیقه سن رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم حضرتلرندن صكره خلیفهٔ
زمانسن دیو مدح ایتدكلری وقتده
بیورمشلردر حضرت صدیق بویله دیمجك
احاد امته لایق بلكه واجب بودر كه كندو
حركات وسكناتلرینه وحسن اقوال فعالترینه
مغرور اولمیوب خلق مدح ایتدكلری زمانده

هضم نفس ایدوب اظهار عجز ایلیلر بو کلمه نك مضمونی
مصدّق در الله تعالی نك فلا تزکوا انفسکم هو
اعلم بمن اتّقی قول رجل خالفه دیرلر کثیر الخلاف
معناسنه زایده قصور معناسنه دکلدر
الکلمة التّسعون **اِنَّمَا اَنَا رَجُلٌ كَاَحَدِكُمْ اُخْطِیُ**
وَاُصِیبُ وَاَعْجَلُ وَاُنِیبُ تحقیق بن دکلم
اللّٰه سزلر بر کون کبی بر رجلم خطا واصابت
وعجله وانابت ایدرم بو کلمه دن مراد نفی
تزکیه در فتحله وقصرله خطایا کلمکدن
صوابك ضدّیدر فتحتیله عجل عجله سرعت
معناسنه در اعجل بونده صیغهٔ مستقبلدر
ناب ناب کبی تاب معناسنه در مراد عجله دن
توبه دن بو معنایه قریبدر صحیحین ده ابن مسعود
روایتنده انما انا بشر اسنی کما تنسون فاذا نسیت
فذکرونی حدیثی الکلمة الحادیة والتّسعون

لا

لَا اَشِیمُ سَیْفًا سَلَّهُ اللّٰهُ بن قننه قویمم شول
قلجی که الله تعالی انی قندن چقردی حضرت
صدّیقدن بو کلمه خالد بن ولید حقنده وارد
اولمشدر تفصیل بودر که رعایادن برجماعت
خالد بن ولیدی پیغمبر حضرت سیف الله تسمیه
اتمشدر دیو شکایت ایتدیلر اول مقابله ده
حضرت صدّیقدن بو کلمه جوابدر مراد خالد بن
ولیدی الله تعالی سل ایتدی یعنی قلجدن
قندن چقردی هر قلج که انی الله تعالی
قندن اخراج ایدی بن اول قلجی قننه قویمم
یعنی نیرل سوزکزله بن انی عزل اتمم دیمکدر
الکلمة الثانیة والتسعون **كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِی اَهْلِهِ**
وَالْمَوْتُ اَدْنٰی مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ هر کمسنه قوم
قبیله سی اراسنده صباحه داخل اولور
موت کاشراك نعلندن اقربا ولدوغی حالده

مراد موتك انسانه زياده قربني بياندر وصحت نفسنده
نعمت عظمى اولوب هران صحته شكر لازم ايدوكنه
تنبيه در فتحله مرء والف وصللة امرئ انساندر
ويا خاصة رجل معناسنه در ادنى دنودن
صيغهٔ تفضيلدر اقرب ديمكدر كشراك نعل قايشيدر
فتحله نعل قدمى ارضدن وقايت وحفظ ايدن
نسنه در بشمغه ومشهور نعلينه وطوار
اياغنه اوردقلرى يصى دمورى شاملدر
اما بو محلده مراد مشهوردر اولاندر شعر اسلفدن
ذو الرمه نك والموت ادنى من الوريد قولى
بو معنايه مناسبدر فعيل وزننده وريد شاه
طمردر وبو معناى مقرردر صحيح بخاريده ابن
مسعوددن روايتنده الجنة اقرب الى احدكم من
شراك نعله والنار مثل ذلك حديثى الكلمة الثالثة
والتسعون **سلوا الله العفو والعافية والمعافات**

47

الله تعالى دن سيز عفو ودخى عافيه ودخى
معافات استك سلوا سال يسال دن صيغهٔ
امر حاضر لجمع مذكردر اصلنده اسئلوا يدى اعلال
كتب صرفيه ده مبيندر فتحله عفو خلقدن
مستحق اولدوغى عقوبتى تركدر كافيه وزننده
عافية عبددن الله تعالى نك بلاسنى دفعيدر
عفاه الله من المكروه معافاة وعافيه ديرلر
وهب له العافية من العلل والبلاء معناسنه
مكافاة وزننده معافاة الله تعالى بر كمسنه يى
ناسدن امين وناسى اندن امين اتمكدر
الكلمة الرابعة والتسعون **الصبر نصف الايمان**
صبر اتمك ايماندر مراد كمال ايماندر بلايه صبر نفس
اوزرينه زياده ثقيل وشديد اولدوغيچون
نصف ايمان منزله سنه تنزيل اولنوب الصبر
نصف الايمان دينلمشدر پيغمبر حضرتنك فرايضه

نصف علم دیدکلری کبی الکلمة الخامسة
والتسعون **الیقین الایمان کله** یقین ایمانك
کلیسدر مراد الله تعالی نك وحدانیتنه ورسولنك
من عند الله ایدوکنه وسایر اعتقادیاته متعلق
اولانه یقینا علم کلی ایماندر دیمکدر یقین
ازاله شك وشبه علم وشیء تحقیقدر الکلمة
السادسة والتسعون **ارفق بالمسلمین فی**
مسیرهم ومائهم سن مسلمانلره رفق ایله
کتدکلرنده وکلدکلرنده مراد جمیع حالده رفق
اوزره اولمق دیمکدر کسرله رفق لطف معناسنه
یومشقلقدر حسن خلق ایله امردر فتحله مسیر
ذهابدر سیر کبی فتحتین ایله ومدله مآل
رجوع معناسنه ذرال الیه اولا ومآلا دیرلر
رجع الیه معناسنه الکلمة السابعة والتسعون
حسنوا نیتکم وسیرتکم وطمعتکم فان الله

مع

مع الذین اتقوا والذین هم محسنون سز کوکلك
ایلك نیتوکزی وسیرکزی وطمعکوزی یعنی نیت
وسرکوز شرعه موافق واکل شربکوز حلالدن
ایدوك زیرا الله تعالی شول کمسنلر ایله درکه
عقابندن خوف ایدوب سرنی وعلانیه سنی
شرع شریفه موافق ومطابق ایلیه لر ودخی
شول کمسنلر ایله درکه انلر اعماللرنی وعقایدلرنی
کوکجك ایلیه لر تشدید یا ایله وتخفیفله نیت
وقصد معناسنه در فتحله سیرین سر معناسنه در
فتحله طعمه مایشتهی منه معناسنه طعامه وشرابه
شاملدر مفتی الثقلینك کلمهء مع متبوعه داخل اولور
دیدوکی حضرت صدیقك سورة النحل آخرندن
مقتبس فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون
قولیله منقوصدر مراد هر کمسنه نك که نیتی پاك
ومذهبی پاك واکل شربی پاك اولا اول کمسنه

الله تعالی کوزلر وهر حالده الله تعالی انکله اوکون
حفظ وحراست ایدر دیمکدر الکلمة الثامنة
والتسعون **ما غنمت من غنيمة فاجعلها عنت**
اکرسن مال غنیمتده تشویرسک اول غنیمتی سن
عنده قل یعنی جهاد ایچون پرقلنوب جهاده
صرف ایله تاکه کلمة الله علیا اولوب دینه قوت
ونصرت حاصل اوله علم باینده غنم غنما دیرلر
قچن مال کفاردن برشیئه یتشسه فعیله وزن
تنده
غنیمة غازیلر کفاردن الدقلری مالدن
جمع غنائم کلور ضمله وتشدید له غنه حوادث
دهر ایچوندر مالدن وسلاحدن پرا قلنوب
حاضر ایتدکلری نسنه دن بوکلمه ده حضرت
صدیقک فاجعلها عنه دیدوکندن مراد کفارله
قتال ایچون الت حربه وسایر مهمات جهاده
صرف ایله دیمکدر الکلمة التاسعة والتسعون

القوم

49

القوم لا يدعوا سلطانهم ولن تخرجوا من ملكهم
بغير قتال قوم سلطانلرینی ترک ایلمسونلر وقتا
لدن
البته ملکندن خارج اولمسونلر مراد امامه اتباعده
زیاده اهتمامدر ودخی قتل نفسدن غیری
شیء سببله طاعتدن خروج وجه شرعی اذن
اولمدوغینی بیاندر بو معنائ مقرردر صحیح
مسلمده ام الحصین روایتنده رسول الله
حضرتندن اسمعوا واطيعوا وان استعمل عليكم
عبد حبشي كان راسه زبيبة رسول الله صلی
الله علیه وسلم حضرت بو حدیثی حجة الوداعده
بیوردیلر مراد حقارتده مبالغه در یعنی اکرچه
که صغیر الجثه اولوب راسی صغرده زبیبه کبی
اولورسه ده اطاعت لازمدر دیمکدر فعیله
وزننده زبیبه قوری اوزم دانه سیدر وبو
کلمه مضمونی مثبتدر اولان احادیث مشهوره دندر

50

صلوا خلف كل بر و فاجر حديثی ولن تخرجوا
نفی بمعنی النهیدن ضمنده ملك قدرت وتصرف
معناسنه در الكلمة المائة التامة اِسْتَعِنْ
بِاللهِ وَكَفَى بِهِ مُعِينًا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ وَكَفَى بِهِ
وَكِيلًا الله تعالیدن یاردم استه زیرا
الله تعالی سكا معین اولدوغی حالده كفایت
ایدر والله تعالی یه توكل ایله زیرا اول سكا وكیل
اولدوغی حالده كفایت ایدر قرآن عظیمده
وَاسْتَعِينُوا بِاللهِ وَاصْبِرُوا ایتی جملهٔ اولی
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
ایتی جملهٔ ثانیه‌سی
محققدر

بِسْــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى جَلَّ ذَاتُهُ وَكَمُلَ صِفَاتُهُ وَالصَّلوٰةُ
عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ الْمُنْزَلِ عَلَيْهِ اٰيَاتُهُ وَعَلَى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ
الَّذِينَهُمْ حُمَاةُ الشَّرْعِ وَهُدَاتُهُ بو شرح اولنان
كلمات حضرت امير المؤمنين عمر بن الخطابك رضى الله عنه
يوز كلمه سيدر كه هر برى جوامع الكلامدندر
جامع الاصولده مناقب عمرده ذكر اولنديغى
اوزره حضرت عمر رضى الله عنه ابو حفص عمر بن
الخطاب بن نفيل بن عبد العزى بن رباح بن
قرط بن رزاح بن عدى بن كعب بن لويدر
جد اعلاسى رسول حضرتنه كعب بن لويده ملاقى
اولمشدر ووالده سى حنتمه بنت هاشم بن المغيره
بن عبد الله بن عمرو بن مخزومدر واصح روايتده

بوتردن

بنو تدن التنجى سنه ده فرق رجل اوزره
مرادن صكره اسلامه كلوب اسلاميله اهل
سما شاد اولوب بربرلرينه مشتاق مثلردر
واسلامه كلمه سيله اسلام ظهور ايدوب
كفردن فرق فاحش ايله فرق اولديغيچون
وباحقله باطل بيني فرق ايتديكيچون فاروق
تسميه اولنمشدر ورسول الله حضرتيله
جميع غزواتده حاضر اولمشدر ومسلمين ايچون
تاريخ وغزات ايچون دفتر وضع ايدن اول اولدر
وقيام رمضان ايچون مسجده ناس جمع ايدوب
قناديل وشمعله مسجدى تزيين تنوير ايدن اول
اولدر وحضرت ابى بكره دار فنادن رحلت
مقرر اولديغى عهد نامه يزدروب خلافت ايچون
حضرت عمرى تعيين ايدوب ولى عهد قلمشدر
سن شريفلرى التمش اوچ بل اولوب آخر عمرنده

مغیره بن شعبه نك قولی ابو لؤلؤنك ذی الحجه نك
اخرنده چهارشنبه کون طعن ایدوب روح
شریفلرین تسلیم ایدوب شهید اولمشدر
ورسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتندن
بشیوز اوتوز حدیث روایت اتمشدر بعد
الوفات نمازن صهیب قیلوب حجرۀ مبارکه
ده جانب ابی بکرده دفن اولنمشدر وحضرت
ابی بکرك راسی رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتنك کتف شریفلرینه محاذی وحضرت
عمرك راسی حضرتنك مبارك رجللرینه محاذی
واقع اولمشدر وحضرت عمرك فضائلی حقنده
بعض کتب معتبرده رسول حضرتندن لو كان
بعدی نبی لكان عمر حدیثی روایت اولنمشدر
اکر سائل بو حدیث شریفدن مفهوم اولان
حضرت عمر ابو بکر حضرتندن افضل اولمقدر

بخصوص

باخصوص

قضیه عکسدر بو سؤال ایدرسه جواب
ویریلورکه مجموع فضائل مجموعه مقابلدر
یعنی صدیقده اولان فضائلك مجموعی فی
الحقیقه حضرت عمرده اولان فضائلدن اکثردر
تفصیل بودرکه حضرت عمر حقنده رسول الله
حضرتنك بویله دیدکلری نفسنده حضرت
عمر ابو بکردن افضل اولدوغیچون دکلدر
بلکه لوازم نبوت که انذار وتبلیغدر
حضرتده زیاده موجود اولدوغیچوندر
الكلمة الاولی وَتَفَقَّهُوا قَبْلَ اَنْ تَسَوَّدُوا
سز تزوج اتمدین تعلیم ایدك یعنی علم
اوکرنك زیرا بعد التزوج غم عیال
واندیشۀ اطفال وتشویش احوال تعلمه
مانع اولور ویا کبیر اولوب سید اولمازدن
اول تعلیم ایدك زیرا بعد الکبر لوازم

اسيادت كثيرا اولمق ايله ضبط علوم عسير
اولور تفقه تعلم معناسنه در تفقهوا
بونده صيغهٔ امر حاضرك جمع مذكريدر
تسود فلان ديرلر تزوج معناسنه ودخي
تسود الرجل ديرلر صار سيدا معناسنه فلان
اسود القوم ديرلر اجلهم معناسنه اولدقده
موافقدر بعض اكابر سلفك كرتوي طالب
نصاب علوم ترك زن كردي در اكتساب علوم

قولی الكلمة الثانية مَنْ ذَهَبَ حَيَاؤُهُ مَاتَ قَلْبُهُ
شول كمسنه نك كه انك حياسي كيده قلبي
اولور يعني نه شرم اولوب و نه اين كمسنه ده
مراسم كرم و محاسن شيم اولماز اولمايجق
قلبي ميت اولور فتحله و مد ايله حيا و تمود در
بو معنايه موافقدر بعض اكابر سلفك نزدنده
شرم مرده دل باشد از رسوم كرم كذر باشد

قول

قولی الكلمة الثالثة اِنَّ الْعَمَلَ كَثِيرٌ فَانْظُرْ
كَيْفَ تَخْرُجُ مِنْهُ تحقيق سلطانه متعلق عمل
كثيردر عمل سلطانه دخولدن اول نه كيفيتله
خارج اولورسن نظر ايله مراد عمالي سلطانه
قارشوب حيانتدن منعدن وصوكنده
حساب وكتاب وخطاب وعقاب اولمق
عاقبتي وخيم وخاتمه سي ذميم ايدوكي
بياندر عمله الف ولام مضاف اليه دن
عوضدر تقدير كلام ان عمل الشيطان
ديمكدر نظر بو محلده تامل معناسنه در
كلمه في ايله مستعملدر تقدير كلام فانظر
فيه ديمكدر الكلمة الرابعة لِكُلِّ شَيْءٍ
شَرَفٌ وَشَرَفُ الْمَعْرُوفِ تَعْجِيلُهُ هر شي ايچون
وارد ايلول اتمه نك شرفي تعجيل اتمكدر.
بو معنايه موافقدر كراء سلفك اَلْخَيْرُ لَا يُؤَخَّرُ

شرف

قوللری ودخی بو معنایه موافقدر بعض اکابر
سلفك هست هر چیز وا ازان شرفی شرف خبر
نیست جز تعجیل قولی الكلمة الخامسة افلح
من حفظ عن الطمع والغضب والهوى نفسه
طمعدن وغضبدن وهوادن نفسنی حفظ
ایلین کمسنه فلاحه ونجاته داخل اولور
دنیاده واخرتده مطلوبنه ظفر بولدی
الكلمة السادسة لا ينبغي لمن اخذ بالتقوى وتزين
بالورع ان يتواضع لصاحب الدنيا دنیوی
غرض ایچون اهل دنیایه تواضع ایتمك لایق
اولمز شول کمسنه یه که اول کمسنه تقوی
شروع ایلیوب ورع ایله متزین اوله
یعنی ورع تقوی اهل اوله فتوی وزننده
تقوی الله تعالینك عقابندن حذر ایتمکدر
فتحینله ورع شبهه حرامدن وبرامز افعالدن

احتراز

احتراز ایتمکدر الكلمة السابعة لا خير فيما دون
الصدق من الحديث صدقدن غیری خبرده
اصلا خیر یوقدر فعیل وزننده حدیث خبر
معناسنه در بو معنایه موافقدر بعض اکابر
سلفك هر سخن کاندران نباشد صدق هیچ
خیر اندران سخن نبود قولی الكلمة الثامنة
من كذب فجر ومن فجر هلك شول کمسنه که
کذب ایده فاجر اولور وفجور ایلین کمسنه
هلاك اولور دخول وزننده فجور حقدن
عدول ایدوب معاصیدن انبعاثدر فجر بوندن
صیغهٔ ماضیدر وجهی بودر که جمیع ادیانده
کذب حرامدر پس بویله اولیجق جمله سعادتك
مبنی سی صدق وجمله شقاوتك مبنی سی کذب
اولور الكلمة التاسعة ينبغي للرجل ان يكون
في اهله كالصبي فاذا التمس ما عنده وجد رجلا

رجل ایچون لا یقدر که اهل واتباعی اراسنده صبی
کبی او لا یعنی کوچکلی اولیه اما قچن اول رجل
قتنده اولانی اهل واتباعی التماس اتسه لر اول
وقتده انی رجل بولورلر مراد مرد احری والیق
بودر که الی التنده اولنلری اولتمیوب بلکه خوش
خوی وتاره رواوله واندن برشی التماس وطلب
اتسه لر انلره مرد لدو مردملك کوستروب مرادلرینی
یرینه کتوروب معاشرت ایلیه دیمکدر الکلمة
العاشرة **رَيْحَانَةٌ اَشُمُّهَا وَعَنْ قَرِيبٍ وَلَدٌ بَارٌّ
اَمْ عَدُوٌّ حَاضِرٌ** ولد صغیر کانه برکوچك
تخولو چچکدر بن انی قوقارم اما عن قریب
کبیر اولدقدن صکره اکیدن خالی دکل یا اولد
بار ویا عدو حاضر اولور یعنی اولاده کوکل
ویرملی اولمز زیرا صالح وناصح اولمق مقرر دکلدر
جایزدر که عاق اولوب عاصی اوله قرآن عظیمده

ان من اموالکم واولادکم عدو الکم فاحذروهم
ابنی بونی مؤیددر عطشان وزننده ریحان
طیب الرائحة تبتیدر فحله وتشدیدله شم
انفلحسیدر دردنجی بابنده در باربرکبی کثیر
البر معناسنده صلوا خلف کل بر ده بربو معناسنده
بو معنایه موافقدر بعض اکابرسلفدن بجه ریحان
بود از اول عمد باز ایشان شود باخرکار
یا نزاد وستی بود مشفق یا نزاد شمنی بود مکار
قولی الکلمة الحادیة عشر **يَا مَعْشَرَ الْقُرَّاءِ ارْفَعُوا
رُؤُسَكُمْ يَزِيدُ الْخُشُوعُ عَلَى مَا فِي الْقَلْبِ** یا عباد
اهلی اولانلر بو لك باشلر وکز خرقه دن رفع ایدك
زیرا بو فعل قلبو کزده خشوع اوزرینه خشوع
زیاده ایدر مراد عزلت اوزرینه اختلاطی
ترجیحدر زیرا عزلت قلبده اولان خشوع
زیاده اتمز بلکه خلقله حسن معامله ومعاشره

ایدیجك جوارحده دخی خشوع ظاهر اولور
قلبده اولان خشوع اوزرینه خشوع زیاده
اولور حضرت عمرك رسول حضرتلری زمانینه قریب
اولمغیله ناسه احکام شرعیه تبلیغنه زیاده
احتیاج اولوب ناسه اختلاط ایتمك اول زمانده
اولی ایدی انکچوندر خلفاء راشدین ناسه
اختلاط اوزرینه کچدیلر اما فی زماننا
عزلت اولیدر مقعد وزننده معشر جماعت
ناسدن ورجال اهلنه دخی اطلاق اولنور
وانس وجن بلوکنه دخی دیرلر بو محلده مراد
معنای اولدر ضمله ومدله قراء عبادت ایدیجی
دیمکدر متعبد معناسنه لسان فرسده یارسا
تفسیر اولنمشدر زاهد دیمکدر یزید الخشوع
جواب مراد دکلدر بلکه استیناف طریقیله سؤال
مقدردن جوابدر دخول وزننده خشوع سکون .

تذلل وتواضعدر الکلمة الثانیة عشر **حِرفَةٌ یُعاشُ بِها خَیرٌ مِن مَسئَلَةِ النّاسِ** انکله عیش اولنور
صنعت ناسدن برشی سؤال ایتمکدن خیردر
مراد ناسه احتیاج عرض ایتمکدن صنایعله معاش
امرنی تدارك اولیدر دیمکدر انکچوندر که بعض
عزیزلر نفقه‌لری کسب یدندن انبیادن
حضرت داود وحضرت سلیمان کبی اولیادن نیجه‌لر
مناقب اولیا بیان ایدن کتبده مسطوردر
کسرله حرفه صناعتدر که انکله ارتزاق
اولنور بو معنایی مؤیددر کتاب شهابده رسول
حضرتلرندن مَن سَأَلَ النّاسَ اَموالَهُم تَکَثُّرًا فَاِنَّما
هِیَ جَمرَةٌ فَلیَستَقِلَّ مِنهُ اَو لِیَستَکثِر حدیثی
حرفه ده تنوین تقلیل وتحقیر ایچوندر
فتحله وسکونیله عیش دیرلر که حیوة
کبی عاش یعیش عیشا ومعاشا ومعیشة دیرلر

قچان حیوتی لازم اولور نفقه وکسوه اخوالنی
تداول اتسه حروف نکره در بعاش بها جمله سیله
توصیف اولنوب مبتدا قلنمشدر خبر خبریدر
مسئله سوال معناسنه در کلمهٔ عن مقدردر
تقدیر کلام خیر من مسئلة عن الناس دیمکدر
ساله وعن کدا وکدا دینلور الکلمة الثالثة عشر

ثَلٰثُ خِصَالٍ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ لَمْ يَنْفَعْهُ الْاِيمَانُ
حِلْمٌ يَرُدُّ بِهَا جَهْلَ جَاهِلٍ وَوَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ الْمَحَارِمِ
وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ شول کمسنه که
خصال حسنه دن اوچ خصلت اولمیه انده اکا
ایمان نفع ویرمز بری شول حلمدر که انک سببله
سفیهک سفاهتنی رد ایدر وبری شول ورعدر
که اول ورع انی حراملردن منع ایدر وبری
شول حسن خلقدر که انکله ناسه مدارا ایلر
ایلر یعنی رفق ایلر کسرلده حلم سکون ووقاردن

وعجله

وعجله اتمیوب تأنی اوزرینه اولمقدر تأنی
فی الامر بر تأخر معناسنه جهلدن مراد بطریق
المجاز سفاهتدر ملزومدن لازم ارادت اولنور
طریقیله بو مرادی مقویدر بعض اکابرک السفهاء
جاهلون فان عقولهم ناقصة مرجوحة قوللری
فتحتین ایله ورع شبهه حرامدن احترازدر
تقوا ایله فرق بودر که تقوی مطلق معاصیدن
ولازم معاصی که عقوبتدر اندن حذر و
احترازا تمکدر مثلثة حجر معناسنه در یحجز
بونک صیغهٔ مستقبلدر مناسل وزننده محارم
ماحرم الله دن بر کمسنه خصال ثلثه یی جامع
اولمیجق ایمان اکا نفع ویرمز دیمکدر
زیرا حلم اولمایجق هیچ کمسه اکا اتباع اتمز
اتباع اتمیجک ایمانک اثری غیره تجاوز اتمز
پس مدی ایمانی اکا تام ایله نفع ویرمش اولماز

حضرتی اولی یه مناسبدر کتاب شهابده
رسول حضرتندن العلم خلیل المومن والحلم
وزیره والعقل دلیله حدیثی وحضرتله
ثانیه یه مناسبدر ملوك الذین الورع حدیثی
وحضرت ثالثه مناسبدر من سعادة المرء
حسن الخلق حدیثی الکلمة الرابعة عشر
اذا توجه احدکم فی الوجه مرات فلم یر خیرا فلیدع
قچان سزدن بریکوز مراد ایچون برکمسه یه توجه
ایده خیر کورمسه اول کمسنه یه توجهی
ترك ایتسون مراد محل احتیاجه برکره مراجعتله
مقصود حاصل اولمایچون ترك جائز دکلدر
بلکه مراد توجه ایله عرض احتیاج ایدوب مقصودك
عدم حصولنی فهم ایتدکدن صکره ترك ایتمك
لازمدر دیمکدر زیرا بو مرتبه دن صکره ترك
ایتمیجك ابتذال اولور حال بودرکه دنیا

مصلـ

مصلحتیچون ابتذال شرعده مذمومدر بلکه
حرامدر الکلمة الخامسة عشر علیکم بالابکار
فانهن اشد حبا واقل خبا ابکار تزوج ایتمکی
نفسکوزه لازم قیلوك زیرا ابکار زوجینه
محبت یوزندن اشد وخدعه یوزندن اقلدر
بو معنای مؤیددر کتاب شهابده رسول الله
حضرتندن علیکم بالابکار فانهن اعذب
افواها وانتق ارحاما وارضی بیسیر احدیثی
بکرده زیاده شرف اولدوغیچوندر جنانده
زوج هرکره زوجه سنه قربان ایتسه
بکر بولور هر بریسی اتوزا و جریا شنده
اولدقلری حالده تفصیل سورة واقعه ده
انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا
ایتینك تفسیرنده در ودخی بکرده شرف
زیاده شرفا ولدوغیچوندرکه حضرت عایشه

رسول الله حضرت مدح ایدوب صحیحینده
انس ابن مالك روایتنده فضل عایشة على النسا
كفضل الثريد على سائر الطعام دیمشلردر
شراح حدیث وجه فضیلت حسن معاشرت
وزوجنه زیاده محبت وحلاوت منطق وجودت
قریحه در دیدیلر وپیغمبر حضرت عایشه دن
غیری بکر تزوج اتمامشلردر ابکار بکرك
جمعیدر کسرله بکر عذرادر یعنی ارکورمدك
قزدر کسرله ویا تشدیدله حب معناسنه در
الكلمة السادسة عشر مَنْ عَرَضَ نَفْسَهُ لِلتُّهَمَةِ
فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ اَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ شول کمسنه که
نفسنی تهمت ایچون عرض ایلر یعنی موضع تهمته
ایقاع ایلر اول کمسنه البته کندو یه سوء
ظن ایدن کمسنه یه لوم اتمسون زیرا نفسنی
موضع تهمته ایقاع ایلیجی کمسنه یه سوء ظن

ایدوب تهمت اتمك لازمدر بویله اولیجق
ان بعض الظن اثم تحتنده داخل اولمیوب
سوء ظن ایدوب لوم ایدن کمسنیه اثم مرتب
اولماز بو معنایی مؤیددر اتقوا من مواضع
التهم حدیثی الكلمة السابعة عشر لَا تُبَغِّضُوا
اِلَى عِبَادِهِ الله تعالینك عبادنی الله تعالینك
طاعتنه بغض ایتدرمك مراد نمازده امامی
تطویلدن منعدر ودخی منبرده واعظ اولنلری
اطنابدن منع ایدوب ایجازه حث وترغیبدر
اولا مرادی اولانی مؤیددر صحیح بخاریده
رسول حضرتندن ابو هریره روایتنده
اِذَا صَلَّى اَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَاِنَّ فِيهِمْ
فانّ فیهم الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالْكَبِيرَ حدیثی
وثانیا مرادی اولانی مؤیددر صحیح مسلمده حضرت
عماردن روایتنده انّ طُولَ صَلوةِ الرَّجُلِ وَقِصَرَ

خطبته مئنة من فقهه فاطيلوا الصلوة
واقصروا الخطبة حديثی فتح میم کسر همزه وتشدید
نونله مئنه علامت معناسنه در کسرله فقه
علم معناسنه در اگر سؤال اولنور حدیث اولده
اطالهٔ صلوتله امردر بین الحدیثین تدافع واردر
دینلورسه جواب ویریلور که حدیث ثانیده
تطویلدن مراد خطبه‌یه نسبت تطویلدر
یوخسه ناسه مشقت ویرر تطویل دگلدر
تبغیض وتحبیب ضدی اولدوغی کبی مضافدر
تقدیر کلام لاتبغضوا عباد الله الی عباده دیمکدر
الکلمة الثامنة عشر **العبد اذا تواضع لله رفع**
الله حکمته یعنی الله تعالی رضاسیچون بنده
خلقه تواضع ایتسه اول قولک قدرنی
ومنزلتنی الله تعالی رفع ایدر فتحاتله حکمت
انسانک شانی وقدری ومنزلتی معناسنه‌در

بو معنای مؤید در کتاب شهابده رسول الله
حضرتندن من تواضع لله رفعه الله ومن تکبر
وضعه الله حدیثی الکلمة التاسعة عشر **العبد**
اذا تعظم وعدا طوره قصمه الله الی الارض
یعنی عبد تعظم وتکبر ایدوب اطوارینی عدا ایتسه
الله تعالی انی ارضه ایندورر یعنی مقام عزتدن
مقام مذلته اندورر قدرنی الچق ایلر
تفعل وزننده تعظم تکبر معناسنه‌در اقوال
وزننده اطوار طورک جمعیدر فتحله طور
مقدار معناسنه‌در قصمه دیرلر انزله معناسنه
بو معنایه موافقدر بعض اکابرک هرچه جون
دولتی بدست آرد باخلایق تکبر آغازد
باز گیرد خدا ازو دولت بس زجاهش بچاه اندازد
قولی الکلمة العشرون **ایاکم ونومة الغداة فانها**
منجرة مجفرة حذر ایلک وقت غداده نومدن

زیرا اول وقتده نوم اغز قوخوسنی کیدر ایجیدر
وجماعدن قطع ایدیجیدر صلوة وزننده
غداة صلوة فجر ایله طلوع شمسن بیننده اولان
وقتدر فتحتین بخر قمده وغیریده نتندر یعنی
بد رایحه در رایحة الشیئ دیرلر قجن اول شیئ
برکمسنه ده بحر احداث ایتسه منجره بوندن
صیغهٔ فاعلدر ضمتین ایله جفوز فحلك
ضرابدن انقطاع یدر اجفار جماعدن قطع
اتمکدر مجفر بوندن صیغهٔ فاعلدر
الکلمة الحادیة والعشرون **کَذِبُ بَکرٍ وَبُخلُ تَمِیم** قبیلهٔ بکرك کذبی وقبیلهٔ تمیمك
بخلی معروفلردن بوایکیسیدن اجتناب
ایدول زیرا هر کسنه که قبیلهٔ بکرك دروغنی
وقبیلهٔ تمیمك بخلنی کندویه عادت ایلیه اول
کمسنه خلق ایجنده بدنام اولمقده غایته وناکس

61

وناکس اولمقده نهایته بلوغ ایدر بو معنانی مؤیددر
کتاب شهابده آفة الحدیث الکذب و دخی خصلتان
لا تجتمعان فی مؤمن البخل وسوء الخلق حدیثی ضمنده
بخل کرمك ضدیدر بو کلمه بین العرب ضروب امثالدندر
غایتده کذاب ونهایتده بخیل اولان کمسنلر حقنده
مستعملدر زیرا بو ایکی قبیله بین العرب ذکر اولنان
ایکی خصلت ذمیمه ایله موصوفلر الکلمة الثانیة والعشرون
لا حِلمَ احَبُّ اِلَی اللهِ مِن حِلمِ اِمامٍ عادِلٍ وَرِفقِهِ وَلا جَهلَ اَبغَضُ اِلَی اللهِ اِمامٍ جائِرٍ وَخُرقِهِ الله تعالی
حضرتنه عدل ایدیجی سلطان حلمندن ورفقندن
زیاده سوکلو حلم ورفق یوقدر وجور ایدیجی
سلطان جهلندن وخرقندن زیاده منغوض جهل
وخرق یوقدر زیرا سلطان جمله ناسه مرجع اولمشدر
اکر حلمی واکر جهلی تاثیر تامله تاثر ایدر امامدن مراد
سلطاندر کسر له رفق عنفك ضدیدر فتحله جور

اولمغه

ظلمدر وطریق مستقیمدن چیقوب باطله میل ایتمکدر
جایز بونك صیغهٔ فاعلدر ضمله وضمتینله خرق
رفقك ضدیدر بو معنایه مناسبدر کتاب
شهابده رسول حضرتندن ما کان الرفق فی شیء
قط الا زانه وما کان الخرق فی شیء قط الا شانه
حدیثی الکلمة الثالثة والعشرون ما ولی
احد الاحام علی قرابته وقری فی غیبته هیچ
براحد والی اولمدی الا ذی قرابتی وخصمی
اورزینه ذنوب رعایتلرنك مجددا قلدی
وذاتنه نقصان ویرر شیئه تتبع ایدوب اندن
پرهیز واحتراز ایدردی مراد اقربا مستحق اولیجق
باب رعایتده وتربیتده غیر اورزینه تقدیم
اولنمق لازمدر دیمکدر قرآن عظیمده یسئلونك
ماذا ینفقون قل ما انفقتم من خیر فللوالدین
والاقربین ایتی بو معنای مؤیددر رحام جمع

صو

صیغهٔ ماضیدر فتحله حوهر دو معناسنه
قری جمع وتتبع معناسنه در فتحله عیبت ذاته
ویرر الکلمة الرابعة والعشرون واذا رایتم
القاری یحب القاری یحب الاغنیاء فهو صاحب
الدنیا قچن سز عابد و زاهد اولان کمسنه
اغنیایه محبت ایدر واغنیا ایله مختلط اولوب
کوررسکوز حکم ایلك که اول کمسنه صاحب
دنیادر بو معنای مؤیددر کتاب شهابده
رسول حضرتندن المرء مع من احب حدیثی
همزه ایله قاری ناسك ومتعبد معناسنه در
الکلمة الخامسة والعشرون اذا رایتمو
یلزم السلطان من غیر ضرورة فهو لص قچن سز
صلحادن برینی سلطانه ملازمت ایدر کورر سکوز
اول کمسنه سلطانه قرین واعوانی ایله همنشین
اولیجق اول کمسنه عابد و صادق اولماز

بلکه صورة اوغروسی اولور لص سارق
معناسنه در بو معنایه قریبدر شهاب
الاخبارده رسول حضرتلرندن من اقرب من
ابواب السلطان افتتن حدیثی الکلمة السادسة
والعشرون لا تکرهوا فتیاتکم علی الرجل
القبیح فانهن یحببن ما تحبون رجل قبیح
فتیاتکوزی اکراه اتمک زیرا انلر سز سودکلکوزی
سورلر یعنی قزلریکوزی خلقا وخلقا قبیح
اولان کمسنیه تزویج اتمک زیرا انلر ول
داخی هر وجهله احسنه مائللردر زیرا وبیچ
بینلرنده موافقت ومطابقت اولمایوب فساد
یتشدورر فتحا تله فتیات فتاتک جمعیدر
فتحله فتات شابه معناسنه در الکلمة السابعة
والعشرون فلما ادبر شیء فاقبل قلیلا اولدی
شول شیی که ادبار ایتدی وکره صکره اقبال

ایدر ایله اولبچق مومنلره لایق بودرکه
کندوکه اعطا اولنان نعمتی اگرچه قلیل
ایسه ده غنیمت بیلوب واجبه شکر ایدیه
تاکه اول نعمتی شکر ایلمک سببله ازاله باعث
اولمیوب باقیه اوله بلکه بعد الشکر ولئن
لازیدنکم موجبنجه داخی زیاده اوله
بو کلمه دن مراد شکره ترغیبدر بو معنایه اشارتدر
کتاب شهابده رسول حضرتلرندن الطاعم الشاکر
له مثل اجر الصائم الصابر حدیثی الکلمة
الثامنة والعشرون رحم الله امرئ اهدی
الینا مساوینا الله تعالی رحمت ایلسون شول
کمسنه یه که بزوم عیبمزی بزه یتشدوب بزی عیبمزه
واقف ایله تاکه تحویل افعال تبدیل اخلاق ایله
خلق اراسنده بسندیده اولاوز کسترلدی اهدی
عطیه کوندرمکدر معالی وزنده مساوی

شکر تم

عيبلرو يراماز لقلر　الكلمة التاسعة والعشرون

اللهم اصلح بين نسائنا وعاد بين امائنا

يا الله منكوحه لرومز بيننده صلاح ودوستلق
ايقاع ايله تاكه حق زوجيه خلل كلميه وجاريه
لرمز بيننده مخالفت ودشمنلك ايقاع ايله تاكه مع
برى برينه دشمن اولوب بينلرنده موافقت اولمامغ
ايله هر برسى مولى لرينه خدمتى زياده تقرب
ايچون برى برينه نسبت ايدوب زياده ايده
مولى لرينى راضى ايده لر ودخى مولالرى ضررندن
امين اوله اما احرارده احتمال ضرر مفقوددر
پس اول اجلدن بينلرنده موافقت مقبولدر على
اصلح افعال بابندن امر حاضردر عاد مفاعلت
بابندن امر حاضردر اصلنده يا ايله عادي ايدى
يا ساقط عاد دينلمشدر اماء امه نك جمعيدر
فتحله امه جاريه در　الكلمة الثلثون　اعقل

الناس اعذرهم للناس　ناسك زياده عاقلى
ناس ايچون زياده عذر ايدندر وزياده
عذرى قبول ايدندر يعنى ناسك كندو حقنده
قصورندن معذور دوتوب انلردن انتقام
قصد ايتميندر بو معنايه مناسبدر قرآن
عظيمده والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس
آيتى ودخى كتاب شهابده رسول حضرتندن
من كظم غيظا وهو يقدر على انفاذه ملاه الله
تعالى امنا وايمانا　الكلمة الحادية والثلثون

لا تؤخر عمل يومك الى غدك بوكونكى
اولان عمل خيرى يارن ايدم ديو تأخير ايتمه
مراد اقامه خيرات واضافه حسناتده تعجيل
ايتمكه امردر وتأخيرندن نهيدر زيرا جايزدركه
حصولنه مانع وعائق ظاهر اوله بو معنايه مناسبدر
بين الناس معروف وكتبده مسطوردر اولان

عجلوا بالصلوة قبل الفوت وعجلوا بالتوبة
قبل الموت حديثی ودخی کتاب شهابده توبوا
الی بارئکم قبل ان تموتوا وبادروا بالاعمال
الزکیة قبل ان تشغلوا الکلمة الثانیة والثلثون
من لم یعرف الشر یقع فیه شری بلمین کمسنه
واقع اولور مرادانسانه لازم بودرکه شرله
خیری فرق ایدوب کندویه نافع وضاری
بله تاکه دام زیانه وبند نقصانه دوشمیه
بوکه مناسبدر بعض سلف کبرانک هرکه
او بد و نیک نشناسد بیم باشدکه درن بدی
افتد قولی الکلمة الثالثة والثلثون
ابت الدنانیر الا ان تبرز اعناقها دنانیر
ابا اتدی الا اعناقی ظاهر اولمقدن
ابا اتمدی مراد بخلدن وکیمدن نهیدر
زیرا نقدن پنهان اولمز هرنه حیله ایدرسه البته

کندودر

کندوکی کوسترر ایله او لیحی واجب اولان
صدقاتی کتم اتمیوب محلنه صرف ایده
ابت کرهت معناسنه در دنانیر دینار
جمعیدر کسر دیناره ذهبدن مضروب اولانه
دیرلر بروز ظهور معناسنه در تبرز
بوندن صیغهٔ مستقبلدر اعناق عنقك
جمعیدر عنق بوینه درر اعناقله مراد
بطریق الاستعاره کمال ظهوردر الکلمة
الرابعة والثلثون اتقوا شر من یبغضهم
قلوبکم قورقك شول کمسنه لرك شرندن
که قلوبکز انلره بغض اتمشدر مراد هرکس
ایله مجالسه اتمك اولماز بلکه دوست
بلدوکك کمسنه نك مجلسنه وار بی انکله
مجالسه ومخالطه ایدوب دشمن بلدوکك
کمسنه نك مجلسندن واختلاطندن احتراز

ایلمك لازمدر تا که شرندن امین اوله سن دیمکدر
الکلمة الخامسة والثلثون اَشْقَى الوُلَاةِ
مَنْ شَقِيَتْ لَهُ رَعِيَّتُهُ والیلرك زیاده
شقیسی رعیتی انك سببله شقی اولاندر
مراد والینك یرامزی شول والیدر که انك
بیهوده افعالی و ناستوده اشغالی رعیت مصالح
دینیه یه یتشمیوب خسران اوزره اولوب
بدبخت اولالر دیمکدر شقاوت بدبختلك
ویرامزلقدر اشقی بوندن صیغهٔ تفضیلدر
شقیت صیغهٔ ماضیدر الکلمة السادسة
والثلثون اِذَا اَذَّنْتَ فَتَرَسَّلْ وَاِذَا اَقَمْتَ
فَاَحْذِلْ قچن اذان اقیه سن مدّ ایدوب
آهسته ایله و قچن اقامت ایده سن مدّ ایتمیوب
سرعة ایله اذنه تاذینا دیرلر اعلامی چوق
ایتدی معناسنه بونده مدصوته دلالت قلندر

فترسل رفق ایت دیمکدر جذله دیرلر
اسرعه معناسنه احذل بوندن صیغهٔ امر
حاضردر دردنجی بابدندر موضعنده امر
ندب ایچوندر کتب فقهده خاصهٔ هدایه
ویترسل فی الاذان ویحذر فی الاقامة
لقوله علیه السلام لِبِلَالٍ اِذَا اَذَّنْتَ فَتَرَسَّلْ
وَاِذَا اَقَمْتَ فَاحْذُرْ وَهٰذَا بَيَانُ الاِسْتِحْبَابِ
دینلمشدر اذا و اقامت صلوة خمس
و جمعه ایچون سنتدر اذانك و اقامتك
صفتی سمادن تعلیم ایچوندر نازل و لان
ملکك تعلیمیدر تعلیمنده ترسل وحدر
نقل اولنمامشدر اکا بنا ده رکه ترسل
وحدر مستحبدر حتی اکیسنده بله ترسل
ویاحدر ویا احدهماده ترسل واخرده حدر
اتسه جائز زیرا مقصود اعلامدر هرحال

اعلام حاصل اولور حاتلك فتحی دالك سكونيله
حذر معناسنه در [عجله] الكلمة السابعة والثلثون
أمران لا ينفكان من الكذب كثرة المواعيد وشدة
الاعتذار ايكی امر كذبدن منفك اولمزلر بری
چوق وعد اتمك و بری زياده عذر اتمك
مراد كثرة وعددن وعذر اتمكده مبالغه دن
منعدر زيرا بو ايكيسی خلف وعيده واقع مبالغه
اتمكله مظنه كذبدر الكلمة الثامنة والثلثون
مر ذوي القرابات يتزاوروا ولا يتجاوروا
قرابت صاحبلرينه زيارتله امر ايله تا كه بری
برين زيارت ايدهلر اما مجاور اولميهلر بو معنای
مؤيددر كتاب شهابده رسول حضرتندن
زر غبا تزدد حبا حديثی معناسی هفته ده
بركره زيارت ايله بويله ايدرسك محبتی زياده
ايدرسن ديمكدر كسرله وتشديد يدله غب سقی ابلدم

مستعمل

مستعمل اولسه بر كون طوتوب بر كون طوتمقدر
اما زيارت مستعمل اولیجق هفته ده بركره زيارت
مراد اولنور حديث شريفده داخل مراد بودر كه بوكه
مناسب كراء سلفك كثرة المشاهدة قلة الحرمة
ضمله مرامر یاردن صيغهٔ امر حاضردر اعلاولی
كتب صرفده مبيندر فتحله قرابات قرابتك
جمعيدر قرابت نسبت يقين لقدر تفاعل
وزننده تزاور بری برين زيارت اتمكدر
يتزاوروا بوندن صيغهٔ مستقبلدر جواب
امر اولمق وزنه مجزومدر تجاور برينه جار
اولمقدر يعنی بری برينك يانته چوق
اكلنمكدر لا يتجاوروا بوندن صيغهٔ نفی
استقبالدر جواب امر اولمق وزنه مجزومدر
الكلمة التاسعة والثلثون ابتغوا الرزق
من خبايا الارض داخل ارضدن رزق طلب

ایدل مراد سایر صنایعدن زراعتی ترجیحدر
و زراعتله امردر زیرا زراعت ابو البشر حضرت
ادم علیه السلامك صنعتیدر خبایا خبینك جمعیدر
خفی و زمینده خبی کزلو مستور نسنیه دیرلر
مراد تخمدر بو معنای محققدر کتاب شهابده
رسول حضرتندن التمسوا الرزق فی خبایا الارض
حدیثی الکلمة الاربعون **اِیَّاکُم وَلَعنَ الاَرضِ**
حذر ایلك ارضه لعنت اتمکدن زیرا ارض
طاعت حق و ارزاق خلق ایچون تعیین اولنمش
موضعدر و انسانك اصلی و اخر مرجعیدر
بو کلمه دن مراد ارض ذات برکات و امهات
موجودات اولدوغیچون انسانی ارضه شتمدن
و تحقیردن منعدر بونگ ایله قران عظیمده ان
الارض یورثها من یشاء دینلمشدر ایله او یحوق
ارضده زیاده شرف و عزت مقرردر قطعا

لعن

68

لعن جایزدکلدر الکلمة الحادیة والاربعون
عَلَیکَ بِاِخوانِ الصِّدقِ تَعِش فی اَکنافِهِم فَاِنَّهُم
زینَةٌ فِی الرَّخاءِ وَعُدَّةٌ فِی البَلاءِ صادق مصاحبی
کندوکه لازم ایله تاکه انلرك حرزتنده عیش
ایده سن زیرا اول اخوان صدق سعة عیش
زماننده زینتدر و زمان بلاده یراقدر سنی
نوایب دهردن حفظده معاونت ایدرلر مراد
صحیح و صادق دوستی کثاره ترغیبدر زیرا
صیغهٔ جمله اخوان الصدق دینلمشدر علیك اسماء
افعالدندر الزم معناسنه در کسرله و ضمله
اخوان اخك جمعیدر فتحله اخ نسبدن قرداشدر
معناسنه دخی کلور بو محلده مراد بو معنیدر
تعش تعیش معناسنه در اکناف کنفك جمعیدر
فتحتین ایله کنف حرز معناسنه در فتحله و مدله
رخا سعة عیش و حسن حالدر ضمله و تشدیدله

مصاحب

عن حوادث معناسنه حوادث دهر ایچون
یرا قلنوب اعدا اولنان شیئ دن الکلمة الثانیة
والاربعون **عَلَیْكَ بِالصِّدْقِ وَاِنْ قَتَلَكَ الصِّدْقُ**
صدقی کذوکه لازم قیل اکرچه صدق سنی
قتل ایدرسه مراد خطاب عام طریقیله هرکسه
شرعه متعلق امرده صدق ملازمت ایله امردر
اکرچه اول صدق قتله سبب اولورسه دخی
زیرا کذب جمیع ادیانده حرامدر اما فی الجمله
سقوطی متحمل اولوب ملجئ ایله رخصت
اولنان اموردندر لکن عزیمت ایله عمل
کذبدن حذر اتسه دخی قتل اولنسه شهید
اولور انکچون وان قتلك الصدق دیلمشدر
تفصیل کتب اصولده در الکلمة الثالثة والاربعون
لَوْ كُنْتُ تَاجِرًا مَا اخْتَرْتُ عَلَى الْعِطْرِ اِنْ فَاتَنِي
رِبْحُهُ لَمْ یَفُتْنِي رِیحُهُ اکر بن تاجر اولسم متاعمی

عطر ایدردم عطر اوزرینه آخر شیئی اختیار اتمزیدم
زیرا بو عطرك ربحی بنی فوت ایدرسه ریح طیبی
فوت اتمز یعنی عطرك بیعنده ربح طریقیله فائده
اولمزسه باری دماغم رائحهٔ طیبه ایله معطر
اولدوغی عین فائده در تاجر بیع وشرا ایدن
کمسنه درکسرله عطر طیبدر جمع عطوردر کلور
بائعنه عطار دینلور کسرله وکسرتینله ربح
متاع وبیع اولندوغی زماننده سرمایه دن
زیاده النان شیئدر اسمیدر کسر ریح معروفدر
عاقل اولان کمسنه یه ربحی فوت ایلمك مناسب
اولمادوغی اجلدن فاتنی ربحه لم یفتنی ریحه
دینلمشدر کتب فقه ده اذا فاتته الصلوة کبی در
الکلمة الرابعة والاربعون **اَقْلِلْ مِنَ الدَّيْنِ تَعِشْ حُرًّا**
دیمکدر قلیل قیل تاکه مختار اولدوغك حالده
ویا اندیشه دن ازاد اولدوغك حالده عیش ایدسن

مديونه منزلهٔ عبده قلبنوب قيود دينه دن عاري
اولمق سببيله حره تشبيه اولنوب تعشحرا دنلمشدر
اقله ديرلر حجله قليلا معناسنه اقلل بوندن
صيغهٔ امر حاضردر فتحله وسكون يايله دين موجلده
ذمتده ثابت اولان شيدر بو تقديرا وزره
قرضه شامل اولمان وكاها ولنوركه مطلقا ذمتده
ثابت اولان شيئه اطلاق اولنوب قرضه ده شامل
اولور بو محلده مراد بو معنيدر تعش جواب
امر اولمق اوزره مجزومدر ضمله حرخلاف
عبددن مختار معناسنه ده كلور بو كلمه يه
مطابقدر شهاب الاخبارده رسول الله صلى الله
عليه وسلم حضرتندن اقل من الدين تعش حرا حديثي
و بو كلمه يه مناسبدر الكلمة الخامسة والاربعون
أَقْلِلْ مِنَ الذُّنُوبِ يَهُونُ عَلَيْكَ الْمَوْتُ كناهلري
ياز اول ناكه هول موت سنكا و دوكدا اسان اولور

70

بقدر
سكرات موتدن امين اولەسن بو كلمه يه مطابقدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن اَقِلَّ مِنَ الذُّنُوبِ
يَهُنْ عَلَيْكَ الْمَوْتُ يهن اصلنده يهون ايدى
جواب امر اولمق اوزره واو ساقط يهن دينلمشدر
الكلمة السادسة والاربعون أُنْظُرْ فِي أَيِّ نِصَابٍ
تَضَعُ وَلَدَكَ فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ ولدك قنغى
اصلده وضع ايدرسن نظر ايله زيرا طمر كندويه
چكيجدر مراد نطفه يى هر محله حرث وضع اتمك
اولماز زيرا ولد والده طمرينه تابعدر والده
افعالده واعمالده وخلقده شبيه ايسه ولد
دخى انجلين اولور بس كشينك خاتونى
اصل زاده كرك در اكا كوره تدارك ايدوب
بو بابده محكم دقت اتمك لازمدر تا كه ولد
نجيب اولاد ديمكدر نظر كلمهٔ فى ايله مستعمل اولنجق
تامل وتفكر معناسنه اولور كسرله نصاب

اصل معناسنه در مراد زوجه در كسنرله عرق
طمر در سادس جكيجى ديمكدر الكلمة السابعة
والاربعون ايما والظلم احد ظلامة فرفعت الى
فلم اغيرها فانا ظالمة هرقنقى والى كه براحد
ظلومه ايله ظلم ايتدى دخى اول ظلامه بكا رفع
اولندى يعنى بن اول ظلمه واقف اولدم دخى
تغيير ايدوب دفع اتمدم تحقيق بن اول ظلمى
مرتكب واول اثمى مكتسب اولمش اولورم وال
قاضى كبى ديرايسا قط اولمشدر صاحب تصرف
ديمكدر ظلامه وزننده ظلامه رجل تظلم
ايتدوكى يعنى ظلم عد ايدوب اظهار ايتدوكى
شيئ در حضرت عمر بو كلمه زمان خلافتلرنده
بيورمشلردر مراد سلاطين وامرا ظلمه واقف
اولوب تغييره قادر ايكن اول ظلمى تغيير ودفع
اتمسه لر تحقيقا اول ظلمى ايدن كمسنه نك قدر

اتمه

اتمه مرتكب اولديسه دفعينه قادر ايكن بيلوب
دفع اتميين انكله اتمده برابردر ديمكدر وظلم
عند الله عز وجل زياده منكر اولدوغنجون
دركه صحيحيين دن شهاب الاخبارده پيغمبر
حضرتندن الظلم ظلمات يوم القيمة ديو
روايت اولنمشدر وسوره هودده وما كان ربك
ليهلك القرى بظلم واهلها مصلحون ايتيد
تفسيرنده قاضى بيضاوى والملك يبقى
مع الكفر ولا يبقى مع الظلم ديمشدر معناسى
سلطنت كفر ايله باقى اولور ظلمه باقى
اولمز ديمكدر الكلمة الثامنة والاربعون
من ينصف الناس من نفسه يعطى الظفر من امره
ناسه كندو نفسندن يعنى طوعا عدل ايلين
كمسنه يه جميع امورنده ظفر اعطا اولنور
يعنى مطالبنده ظفر بولوب جميع مراداتنه

يتشور من نفسه ديمك عدل انك مقتضاسي
طبعي اولوب غيردن اكراه وجبرله اولميه ديمكدر
باب ثانيدن نصفه ينصفه ديرلر عدله يعدله
معناسنه فتحيله ظفر غلبه معناسنه الكلمة
التاسعة والاربعون **اَلطَّمَعُ فَقْرٌ وَالْيَأْسُ غِنًى**
طمع عيني فقردر ويأس عيني غنادر فقر احتياج
معناسنه در الفقر سواد الوجه في الدارين حديثندن
فقر احتياج معناسنه اولدوغي كبي جملهٔ اولى
مؤيّددر من طمع ذلّ حديثي وجملهٔ ثانيه مؤيّددر
شهاب الاخبارده اَلْغِنَى اَلْيَأْسُ مِمَّا فِي اَيْدِي النَّاسِ
ومجموع جملتينه مناسبدر امام شافعي نك
اَلَا يَا نَفْسُ اِنْ تَرْضَى بِقُوتٍ   فَاَنْتِ عَزِيزَةٌ اَبَدًا غَنِيَّة
دَعِي عَنْكِ الْمَطَامِعَ وَالْاَمَانِي   فَكَمْ اُمْنِيَّةٍ جَلَبَتْ مَنِيَّة
بو كلمه دن مراد ناسي طمعدن منع وطمعي
كسوب
زمدر وخلقدن اميدي خالقه متوجّه

اولور

72

اولوب مرادي اندن طلبه تمكه حث وترغيبدر
فتحتين ايله طمع حرص معناسنه در فرح
بابندن طمع فيه طمعا وطماعية ديرلر حرص
عليه معناسنه فتحله وهمزه ايله يأس رجانك
ضدّيدر وقطع املدر الكلمة الخمسون
فِي الْعُزْلَةِ رَاحَةٌ عَنْ خَلِيطِ السُّوءِ ناسدن عزلت
ايدوب ايرلقده يرامز شريكدن راحت ومفارقت
واردر وبو كلمه ده عزلت اختلاطا ورزينه
ترجيح اولنمشدر زيرا كلام اهل حكم اولميوب
قرن ثانيدن وبعدندن اولان فروز اهلنه
نظردر ضمله عزلت اعتزال معناسنه ايرلقدر
كسرله رحلت ارتحال معناسنه مفارقت
خليط شريك معناسنه ضمله وفتحله سوء مكروه
ويرامز نسنه دن بو معنايه مناسبدر شهاب
الاخبارده رسول حضرتندن الوحدة خير من

الجليس

السوء والجليس الصالح خير من الوحدة حديثی
و بوکه مناسبدر ابی یزید بسطامی قدس سره
راحتی یا اخوتی فی وحدتی وبلائی کله من رفقتی
کلما عاشرت قوما مدة نقضوا عهدی وخانوا صحبتی
ما اعتزالی عنهم من ملل بل وجدت العزلی فی عزلتی
الکلمة الحادیة والخمسون لا تنطق بکلمة خرجت
من مسلم شرا وانت تجد لها فی الخیر محملا
البته مسلمدن خارج اولان کلمه شرطن
اتمه اول کلمه خیر اوزرینه حمل اتمکه صالح
بولدوغك حالده من مسلم ده مضاف مقدردر
تقدیر کلام من فم مسلم دیمکدر وانت تجد
جمله سی لا تنطق فاعلندن حالدر میم ولینك
فتحی ثانیه نك کسریکه محمل حمل معناسنه
مصدر میمی در مرجع کبی جمع محامل کلور فی الخیر
فی علی معناسنه بو معنایه موافقدر کبراء سلفك

حمل المؤمن علی الصلاح قوللری الکلمة الثانیة والخمسون
المروة الظاهرة فی الثیاب الطاهرة مروة ظاهره
ثیاب طاهره ده در مراد ظهور مروت و وقوفدنتو
اصلی پاك اولان کمسنه لرده اولور دیمکدر
بو تقدیر اوزره ثیاب طاهره مشبه یه ذکر
اولنوب مشبه ارادت اولنمق طریقیله استعاده
قلنوب ظاهری و باطنی پاك اولان کمسنه دن
عبارت اولنور حضتینله مروت ادمیلك
وانسانیتدر کرم یا بندن مروم وتر دیرلر
فجی ذا مروت اولسه الکلمة الثالثة والخمسون
لو اطیق لا اذان مع الخلافة لا ذنت اکرقیود
خلافتله مقید ایکن اذان اوقمغه طاقتم اولسه
اذان اوقردم مراد بلا کبر مصالح دینیه نك جمیعنی
اتمام و وجوده کلمسنه اقدام ایدردم لکن امر خلافت
غایتده صعب ونهایتده مشکلدر حتی اذان

اوقمقدن سهل واسان كارا ولمزاكا قادر دكلم
ديمكدر وبعض امورك فوتندن اعتذاردر
الكلمة الرابعة والخمسون **الذين ميسم الكرام**
بوديج كريملرعلامتيدركه ميسمله ميسم داغدن
دين بطريق الاستعاره داغه تشبيه اولنوب
ميسم تسميه اولنمشدر كسرله كرام كريمك جمعيدر
يعني البته صاحب كرم اولان كمسنه كثرة
اعطا ايله دينمدن خالي اولمازدير انك كريم اولمسنه
علامت قويه دن مراد سخايي مدح وسخايه
ترغيبدر الكلمة الخامسة والخمسون **من يعمل بالعفو**
فيمن هو بين ظهرانيه ياتيه العافية من فوقه
شول كمسنه الي التنده اولنلره عفوله معامله
ايليه فوقندن اكا عافيت كلور يعني انك اوزرينه
سمادن رحمت نازل اولور بين ظهريهم وظهرانيهم
واظهرهم دينلور بين وسطهم معناسنه بو محلده

مراد

مراد اطرافنده اولان متعلقاتدركه انك تحت حمايتنده
اولورلر عافيت الله تعالي نك عبددن مكروهي
دفع اتمسيدر الكلمة السادسة والخمسون **ضع امر**
اخيك على احسنه حتى يجيئك ما يغلبك منه قرنداشك
امرني احسن اوزرينه وضع ايله يعني سندن
براموك حصولني التماس اتسه ممكن اولدقجه اتمامنه
قصد ايله زيرا محتملدركه اول قرنداشك سكا
غالب اولورشي كلوب سني مغلوب ايليه يعني
سنده اكا محتاج اولوب مراجعت ايلرسن
اول دخي سنك امرك رعايت ايلر بو كلمه خلقله
حسن معامله وحسن زندكانيه تنبيهدر
حتي تعليل ايجوندر اسلم حتي تدخل الجنة كبي
الكلمة السابعة والخمسون **من كتم سره كان**
الخيار بيده شول كمسنه سرني كتم ايده اختيار
انك النده در دلرسه قطعا كمسيه كشف اتمز

و دیلرسه دوستنه کشف ایدر مراد دشمندن
بهر حال کتم ایدن لانمدن زیرا کتم اتمزسه مطلوبنه
ظفر بولماز اما دوستنه کشفنده مخیردر دیمکدر
اما اولی بودرکه فی زماننا اکثرده کشف اتمیه
زیرا حقیقتده دوست بلنمکه مجال یوقدر سن
دوست ظن ایدرکه صورتده دوستدر حقیقتده
بلکه سکا دشمندر و بوکه مناسبدر کبرادن سلفک
علامة الجاهل ست خصال الغضب فی غیر شیء
والکلام فی غیر نفع والعطیة فی غیر موضعها
وافشاء السر والثقة بکل احد ولا یعرف صدیقه
من عدوه دیدکلری الکلمة الثامنة والخمسون
احذر صدیقک الا الامین ولا امین الا من خشی الله
صدیقکدن حذر ایله یعنی اکا کشف سر اتمه الا
سرکه امین اوله انه کشف ایله حال بوکه سره امین
دکلدر الله تعالیدن خاشی اولان کمسنه امیندن

والله

والله تعالیدن خاشی دکلدر الا علما خاشیدر
زیرا سورهٔ فاطرده الله تعالی بطریق الحصر
انما یخشی الله من عباده العلماء دیمشدر وایله و یجوز
امانت علمایه مختص اوله مراد علمادن غیریه کشف
سر اتمه زیرا علما الله تعالیدن قورقسکاضرن
مرتب اولان یرده سالک اولمز بلکه سنک سترکی
و عرضکی سندن زیاده صقلر دیمکدر
احذر علم بابندن امر حاضردر احتراز ایت دیمکدر
صدیق حبیب معناسنه در بو محله مناسبدر
ابن سینانک اذا المرء لم یحفظ ثلاثا فبعه
ولو بکف من رماد وفاء للصدیق و بذل مال
وکتمان السرائر فی الفؤاد قولی الکلمة التاسعة
والخمسون **خذ الاخوان علی التقوی** سز تقوی
اوزرینه اخوان طوتک یعنی دوستلر اخذ
اخذ ایدوک زیرا دوستک افضلی تقوی دوستیدر

دنیا دوستی کلدر اکابر سلفدن اخوان الصلاح اعوان
الفلاح واخوان العشرة اعوان العسرة دیدکلری
بوکه مناسبدر ضمله خذ اخذ یاخذدن امر حاضردر
اعلالی کتب صرفده مبیندر اخوان اخڭ جمعیدر فتحله
اخ قرنداشدر تقوی ورع ایتمشدر اما بعض ثقاتدن
نقل اولندیغی ورع تقوی درت قسم اوزرینه در
که ذکر اولنور هو الخوف من الجلیل والعمل بالتنزیل
والقناعة بالقلیل والتاهب للرحیل الکلمة
الستون لا تتهاونوا بالحلف بالله فیهینکم الله تعالی
الله تعالی یه اندایجکی تهاون ایتمڭ یعنی قانکوزدن
قولای وحقیر عد ایتمڭ زیرا اکر تهاون ایدرسکوز
الله تعالی دخی سزه اهانت ایلر مراد یلان یره
وهر نیه اولورسه اندایجمکدن نهی ومنعدر
وبو لئی عادت ایدن کمسنه نیڭ دنیاده واخرتده
حق تعالی حور وحقیر ایدوب واول کمسنه

انواع

انواع اهانتله مهان اولدغنه تنبیه در هون الشیء
وتهاون دیرلر اهانة معناسنه الکلمة الحادیة
والستون کَفَى بِكَ عَيْبًا اَنْ يَبْدُو لَكَ مِنْ اَخِيكَ مَا يَخْفَى
عَلَيْكَ مِنْ نَفْسِكَ سنڭ نفسڭ عیوبندن سنڭ اوزرینه
خفی اولان عیب قرنداشکدن سڭا ظاهر اولمق
سڭا عیب اولمقده کفایت ایدر یعنی بوندن
بیوك عیب اولمازکه ندو عیبکه ناظر اولمیوب
کندکده اولان عیبڭ مثلنی غیرده کورسڭ اڭا
ناظر اولوب عیب عد ایدرسن بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن طوبی لمن شغله
عیبه عن عیوب الناس حدیثی وحضرت لقمانڭ
اُذُنُ الْكَرِيمِ عَنِ الْفَحْشَاءِ صَمَّا وَعَيْنُهُ عَنِ الْعُيُوبِ عَمْيَا
الکلمة الثانیة والستون لَا تَسْئَلْ عَمَّا لَمْ يَكُنْ
فَاِنَّ فِيمَا قَدْ كَانَ شُغْلًا عَمَّا لَمْ يَكُنْ وجوده کلمیه
شیئدن سوال ایلمه زیرا تحقیق وجوده کلنده وجوده کلمیندن

شغل واردر یعنی سکا لازم ولابدا ولان بودرکه
کندکده بالفعل موجود اولان حالکه مشغول
اولوب الله تعالی یه شکر ایلیه سن الکلمة الثالثة
والستون ما الخمر صرفا باذهب للعقل من الطمع
خمر صافی اولدوغی حالده عقلی ازاله طمع ازاله
ایندوکندن زیاده بو معنایه مناسبدر بعض
کبرانک سبب الهوان الطمع وسبب الثنا السخاء
قولی هوان خورلق وحقیرلقدر الکلمة الرابعة
والستون من کثر ضحکه قل هیبته شول کمسنه که
کثیر الضحک اوله اول کمسنه نک هیبتی وحرمتی
قلیل اولور مراد کثرت منعدر بونی مؤیددر
الله تعالینک فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا
قولی ضحکله قهقهه وتبسم بیننده فرق کتب فقهده
مبیندر الکلمة الخامسة والستون استشر
فی امرک الذین یخشون الله فان الله یقول انما یخشی الله

من عباده العلماء امرکده مشورت ایله الله
تعالی سورة الفاطرده انما یخشی الله من عباده
العلماء بوندن معلوم اولدیکه وشاورهم
فی الامر ایتندن دخی مراد علما اوله بو معنایه
مناسبدر شهاب الاخبارده استشروا ذوی
العقول ترشدوا ولا تعصوهم فتندموا
حدیثی ذوی العقولدن مراد ذوی العلومدر
الکلمة السادسة والستون من اکثر من شیء
عرف به هر کمسنه اعمال خیردن وشردن
واقوال صادقه وکاذبه دن اکثار ایلسه
یعنی چوق اشلسه وچوق سویلسه خلق
مابیننده انکله معروف اولور بس امدی
اهل عرض واهل وقار اولان مؤمن کمسنیه
لایق بودرکه بین الناس ایلوک ایله معروف
اوله محال شر وتهمتدن تبری واحتراز

اوزره اوله الكلمة السابعة والستون كُلُّ عَمَلٍ
كَرِهْتَ مِنْ اَجْلِهِ الْمَوْتَ فَاتْرُكْهُ ثُمَّ لَا يَضُرُّكَ الْمَوْتُ
هر عملكه انك اجلندن موتى كريه كوررسن
اول عملى ترك ايله اندن صكره سكا موت ضرر
ايلمز مراد انسانى عمل شقاوتدن منعدر زيرا
عمل شقاوت ايله موت بيننده مناسبت يوقدر
بهر حال شقى اولان موتدن بجر اما عمل شقاوت
ترك ايدوب عمل صالحه اشتغال يلورسه سكرات
موت اكا اساندر الكلمة الثامنة والستون
اِنَّ الْمَوْتَ فَضَحَ الدُّنْيَا فَمَا تَرَكَ لِذِي لُبٍّ فَرَحًا
تحقيق موت دنيای رسوای ايتدی ايله اوليجق موت
عاقل ايجون فرح ترك ايتمدی يعنى موت لذائذ
دنيويه يی اعدام وافنا ايتمكله كانه دنيانك فضاحتن ايتدی
بالاخره بنى ادمه مرجع اولمق مقر اوليجق لايق
بو در كه اولادادم دنياده برلحظه خرم وبرساعت

بى غم اولميلر منع بابندن فضيحه ديرلو كشف مساويه
معناسنه ضمله وتشديدله لب عقلدن جمعى الباب
الكلمة التاسعة والستون مَنْ كَثُرَ مِزَاحُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ
شول كمسنه كه انك لغو ولطيفه سى چوق اوله خطاسى
وزلتى وفسادى چوق اولور كسرله مزاح دعابه در
يعنى لغو ولطيفه ايتمكدر فتحتين ايله سقط خطا
وهر نسنه نك يرامزيدر بو معنايه مناسبدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن من كثر كلامه
كثر سخطه ومن كثر سقطه كثرت ذنوبه ومن كثرت
ذنوبه كان النار اولى به حديثى الكلمة السبعون
اِلَى اللّٰهِ اَشْكُوا ضَعْفَ الْاَمِينِ وَخِيَانَةَ الْقَوِيِّ
امين اولان كمسنه نك ضعفندن وقوى اولان
كمسنه نك خيانتندن الله تعالى يه شكايت ايلرم
زيرا امين ضعيف اوليجق بيت المال الده ضعف كلور
عامل وعاشر نصب اولنان امين تحصيل مالده

تقصیر ایدر وقوی اولان عامل وعاشر خیانت
ایدبجک ینه تقصیر ایدر. بهر حال بیت المال الله
ضعیف کلوب احوال مسلمین منتظم اولمدوغی
اجلدن جناب عزته شکایت لازم کلوب
الی الله اشکوا دینلمشدر. بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتلرندن اول
ما تفقدون من دینکم الامانة حدیثی
الکلمة الحادیة والسبعون إنّ الإنسانَ لا یُهلَکُ
علی نصفِ شبعِهِ تحقیق انسان نصف شبعی
اوزرینه هلاک اولماز یعنی تمام طویمیوب
نصفی ایله قناعت ایلین کمسنه هلاک اولماز
مراد قلت اکلی مدح وتمام شبعی ذمدر عنب
وزنندر شبع جوعک ضدیدر دردنجی بابدندر
حد شبع امتلاء بطن دکلدر بلکه عدم اشتهادر
بو معنای مؤیددر برهان الدین رسول حضرتلرندن

روایت

روایت ایتدوکی حدیث که ثلثة یبغضهم الله
من غیر جرم الاکول والبخیل والمتکبر حدیثدر
ودخی بو کلامه مناسبدر جالینوسک الرمان نفع
کلّه والسمک ضرر کلّه فقلیل السمک خیر من کثیر الرمان
قولی کتب فقهده ذکر اولندوغی اوزره اکل و
شرب اوچ قسمدر فرضدر ومباحدر وحرامدر
زیرا نفسدن هلاکی دفع ایدوب اداء فرایضه
قدرت کلجک مقداری اکل وشرب فرضدر
[illegible]دن اولورسه مقابله سنده اجر وثواب
ویریلور وقدر کفایه دن زیاده اولورسه
شبعه وارنجه مباحدر مقابله سنده اجر
اولماز وشبعدن زیاده حرامدر ونوادرده
والاکل فوق الشبع لا یحل دینلمشدر الکلمة
الثانیة والسبعون مَن قلّ ورعُه قلّ حیاؤُه
شول کمسنه نک که ورعی قلیل اوله حیاسی قلیل

اولور

بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبارده رسول
حضرتندن من لم یکن له ورع یصده عن معصیة
الله تعالی لم یعبأ الله بشیء من عمله حدیثی الکلمة
الثالثة والسبعون **لن تخور قوی مادام صاحبها**
ینزع وینزو البته قوی ضعیف اولماز مادام که
اول قوانك صاحبی یای چکر وات وزر یعنی
اوتورر اوله یعنی جهاد حقنده اعذار ضعف
انلرده موجود اولمیوب اصحاب اقوی یا حکمی انلرده
جاری اولور فتحیله خور ضعفدر خار
فلان یخور دیرلر قجی ضعیف اولسه ضمله
وفتح واوله قوی معروفدر فتحله نزع
چکمکدر بو محلده مراد یای چکمکدر ینزع
بوندن صیغهٔ مستقبلدر فتحله نزو ثب کبی
صچرامقدر بو محلده مراد فرس او زرینه بنوب
بنوب وثوب مقدر ینزو بوندن صیغهٔ مستقبلدر

حضرت

حضرت فاروقدن بو کلمه جهاده مساهله ایدنلر
حقنده وارد اولمشدر الکلمة الرابعة والسبعون
من خط الرجل نفار ایمه وموضع حقه رجلك
قرزی زوج کن یمه کتمسی و رجلك زمتنده ثابت
اولان حقه موضعی که داینده کریم اولوب
مدیونه تقاضا ایتمیوب وسعت ویرمسی
رجلك بختندندر فتحله وتشدیدله خط دولت
وطالع معناسنه در کسر نونله نفار ذهاب
معناسنه در نفر والله ینفر ورن نفارا دیرلر
ذهب معناسنه کیس و زننده ایم زوجی
اولمیان انثی در بکره وثیبه شاملدر
من خط الرجل مقدم خبردر نفار موخر
مبتدادر و موضع حقه ایمه معطوفدر
ایمه ده وحقه ده ضمیر رجله راجعدر
یعنی عالمده اکی مشکلامر واردر بری

قزى اولوب ناحله دوشوب دايم كلوب سكا
اتمك وبرى مديون اولدوغى كمسنه كوريم
اولميوب بى وقت تضييق اتمك بو ايكى عذابدن
برى وخلاص اولمق فى الواقع حظ وافر وبخت
كاملدر الكلمة الخامسة والسبعون **اقروا الاشعار**
فانها تدل على محاسن الاخلاق محاسن اخلاقه
متعلق اولان شعرلرى مدح رسول ومدح خلفا
ووزرا ومدح علما كبى اوقى زيرا تحقيق اشعار
محاسن اخلاقى اوزرينه دلالت ايدر كلمهٔ
اقروا قرا يقرودن امر حاضر جمع مذكريدر
اشعار شعرك جمعيدر كسر ايله شعر علم معناسنه در
ليت شعرى بوندندر واشعره الامر بيلر اعلمه
معناسنه در وقصدا وليله وزنى قصد
اولنان كلام موزونه داخى ديرلر قاموسده
والشعر غلب على منظوم القول لشرفه بالوزن

والقافيه

والقافيه وان كان كل علم شعرا دينلمشدر
بو محلده مراد بو معنادر محاسن غير قياس
اوزرينه حسنك جمعيدر ضمله وضمتينله
خلق سجيه وطبيعت ومروت ودين در
بو كلمه دن مراد قرات شعر اوزرينه ترغيبدر
اكر سورة الشعرا اخرنده والشعراء يتبعهم
الغاوون ايتنه بو كلام مخالفدر زيرا
غاوون ضالون معناسنه در دبو سؤال
اولنورسه جواب ويريلور كه الا الذين
امنوا وعملوا الصالحات واذكروا الله كثيرا
الايه بوندن استثنا اولنمشدر قاضى
بيضاوى بو ايتك تفسيرنده استثناء
للشعرا المؤمنين الصالحين الذين ذكروا الله
ويكون اكثر اشعارهم فى التوحيد والثناء
على الله والحث على طاعته ولو قالوا هجوا

اراد وابرار الانصار ممن هجاهم كعبدالله بن رواحة
وحسان بن ثابت والكعبان ديمشدر ابن رواحة
والشعراء يتبعهم الغاوون ايتى نازل اولجق
بونلر اوزرينه وفات اتمكدن زياده خوف
اتمدم خوف ايدنجك شعراء اسلام استثنا اولنوب
الا الذين امنوا وعملوا الصالحات ايتى نازل
اولدی ديو روايت ايدر كعبالردن مراد
كعب بن مالك وكعب بن زهيردر بوندن معلوم
اولدی كه شعردن مذموم اولان حسناتيه
متعلق هوای نفس اوزره دينلن شعردر
زيرا اكثر مقدماتی خيالات باطله‌دن واكثر
كلماتی نسيبدن وغزلدن وابتهاردن وتمزيق
اعراضدن وافتخار باطلدن ومدحه مستحق
اولميانك مدحندندر امّا پيغمبر حضرتندن
مطلقا شعر ممنوعدر زيرا سورۀ يس ده

وما

وما علمناه الشعر وما ينبغی له دينلمشدر امام فخر رازی
بو ايتك تفسيرنده پيغامبر حضرتنه شعر لايق
اولماديغنك وجهی بودر كه شعر مراعات
لفظ ايچون معنانك تغييرنی داعی اولور
بوندبريله لفظ معنايه تابعدر زيرا لفظدن
اصل مقصود معنايه وشعرده وزنه قصد
اعتبار اولدوغيچوندر كه معنايه قصد اولنسه
ده لفظ موزون نا متفق اولسه اول لفظه
شعر ولا فظنه شاعر دينلمز بوقبيلدندر
رسول حضرتنك يوم حنينده انا النبی
لا كذب انا ابن عبد المطلب قولی ودخی
بوقبيلدندر رسول حضرتنك مبارك
برمقلرينه حجر اصابت ايدوب قان جقدوغی
زماننده هل انت الا اصبع دميت وفی
سبيل الله ما لقيت قول كشافده وعن الخليل

كان الشعر احب الى رسول الله من كثير من الكلام
ولكن كان لا يتأتى له دينلمشدر الكلمة السادسة
والسبعون تعلموا النسب قرب رحم وصل بعرفان
النسب انصابه متعلق علمي تعلم ايدوك زيرا
جوق رحم واردركه انكا عرفان نسب ايله صله
اولنور يعني بعد بطنله نسب عيرا اولوب
تعلمه محتاج اولور تعلمنده اهمال اتميوب
ضبط نسبه اشتغال ايلك تاكه اقارب
جانبندن فرق اولنوب معاداتنده وموالاتندن
خطا اولنميه ومناكحه ده ونزوجده
حقله باطل بيني فرق اولنه مضاف مقدردر
تقدير كلام تعلموا علم النسب ديمكدر كلمة
رب تكثير ايجوندر الكلمة السابعة والسبعون
تعلموا النجوم ما يدل على سبيلكم في البر والبحر لا تزيدوا
عليه علم نجومدن برده وبحرده سبيلكوزه

دلالت ايدر شيئ مقداري تعلم ايلك بونك
اوزرينه علمي زياده ايلمك مراد علم نجومه كثرت
اشتغالدن منعدر قرآن عظيمده وقل رب
زدني علما ده علمدن ذات الله وصفات الهيه
متعلق علمدر علوم نافعه ايكي قسمدر بري
عقايده وبري اعماله متعلقدر بو ايكيسندن
خارج اولانه اشتغال تضييع اوقات قبيلندندر
مضاف مقدردر تقدير كلام تعلموا من علم
ديمكدر ضمننده نجوم نجم جمعيدر فتحله
نجم كوكبدر صغيره وكبيره شاملدر الكلمة
الثامنة والسبعون الا ان الله خلق وجوها
يرفعون حاجة الضعيف فاكرموهم اكاه اولك
تحقيق الله تعالى كرايه ضعيفك حاجتن رفع ايدر
وجوه يرتدي سراويله اوليجق سز اول وجوهه
اكرام ايدوك يعني مهما تكن اتمامنه واسطه

اولنلره اعزاز واكرام ايدولر زيرا انلر سزوك
اموركوزده مرجعدر الاحرف تنبيه در ضمّتين
ايله وجوه وجهك جمعيدر مراد زواتدر ويبقى
وجه ربك ده وجهدن مراد ذوات اولدوغى
كبى حاجة احتياج معناسنه در رفع وضعك
ضعف قوينك ضدّيدر بو معنايه مناسبدر كم
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن اذا اتا
كريم قوم فاكرموه حديثى الكلمة التاسعة
والسبعون اَكْثِرُوا مِنَ الْعِقَالِ فَاِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ
بِمَ تُرْزَقُونَ اولاددن اكثار ايدولر يعنى
جوق اولماسنه سعى ايدولر زيرا تحقيق
سز بلمزسز قنغى ولد سببيله رزق اعطا اولنور
يعنى هر حال حق تبارك وتعالى عيالكوزك
بركاتيله رزقكوزى زياده ايلر اما سبب
اولان معلوم اولمدوغى اجلدن اكثار له امر اولنمشدر

بو معنايه مناسبدر شهاب الاخبارده رسول
حضرتندن دعوا الله يرزق الله بعضهم من بعض
حديثى الكلمة الثمانون لَوْ اَنَّ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ
بَعِيرَانِ مَا بَالَيْتُ اَيَّهُمَا رَكِبْتُ اكر تحقيق شكر له
صبر ايكى هر قنقسنه بنرسم يعنى هر قنغى سيله
موصوف اولورم غصّه لنمزايدم مراد خصلتينى
مدح وخصلتيني يعنى تسويه در زيرا ايكسى دخى
قران عظيمده مواضع شتّى مدح طريقيله
ذكر اولنوب مقابله سنده ثوابلر واجرلر
وعد اولنمشدر اكرچه كه بعض كتبده فقير
صابر ايله غنى شاكرك قنقسى افضلدر ديو
بحث اولنوب طرفيندن ادله وحجج اقامت
اولنمشدر بعير انسان كبى ذكره وانثى يه
شاملدر مبالات قايرمق وغصّه لنمقدر
باليت بوندن صيغهٔ ماضيدر مانافيه دن

الكلمة الحادية والثمانون **لا يدخلن رجل على امرأة وان قيل حموها الا حموها الموت** البته رجل
امراء اوزرینه داخل اولماسون اکرچه اول
رجل امراء حموسیدر دینلورسه ده اکاه اولون
اول امراءنك حموسی موتدر حاء مهمله نك فتحی
میمك ضمیله همزه ایله ده جایزدر حموءا یه
مضاف اولورسه زوجینك باباسیدر
و زوجی قبلندن اولان اقرباسیدر انتهی
اولانه حمات دینلور رجله مضاف اولورسه
امراء سنك باباسیدر ویا قرنداشیدر ویا
عمیسیدر ویا امراء اوزرینه بلا اذن
اقرباسندن کمسنه داخل اولماسون زیرا انك
قربی موتدر موت غیری شیء انك اوزرینه
بلا اذن داخل اولماز تفصیل سورة النورده
وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن

ویحفظن فروجهن ولا یبدین زینتهن ایتنك
تفسیرنده در الكلمة الثانية والثمانون **اخیفوا الهوام قبل ان تخیفكم** هوامی قورقودك اول
سزی قورقیتمزدن اول مراد استعاره طریقیله
خصمك کیدنی لتی دوزب ترتیب اتمدین
دفع ایله تاکه ناکهان سکا ضرر یتشدرمیه
اخیفوا اخاف تخیف دن صیغه امر حاضرك
جمع مذکریدر اصلنده اخوفوا ایدی اعلالی
کتب صرفده مبیندر فتحتیله و تشدیدمیمله
هوام هامه نك جمعیدر فتحله هامه حشرات ارضدر
الكلمة الثالثة والثمانون **لا ینفع تكلم بحق لا نفاذ له** نفوذی اولمیان حقله تكلم نفع ویرمز
فتحتیله نفاذ نفوذ معناسنه در مراد شول سوزی
شول موضعده سویلمك کرکدر که انك تأثیری
اولمیاجغی بلجك سکوت اولی در دیمکدر

بو معنایه اشارتدر صحیح مسلمده ابی سعیددن روایتنده
من رای منکم منکرا فلیغیره بیده فان لم یستطع
فبلسانه فان لم یستطع فبقلبه وذلك اضعف
الایمان حدیثی الکلمة الرابعة والثمانون
ایاك ومواخاة الاحمق فانه ربما اراد ان ینفعك
اضرك زیاده حذر ایله احمق دوست اتخاذ ایدوب
قرنداشلشمقدن زیرا چوق اولورکه احمق
دقایق زیانی وغوامض زیاده ونقصانی بلمز
بلمیجك سکا نفع اراده ایدر ایکن ضرر ایدر
بو معنایه مناسبدر کرا سلفك عن المرء لا تسئل
وابصر قرینه فان القرین بالمقارن یقتدی
اذا کان ذا حمق فجانبه سرعة واذا کان ذا خیر
فقارنه تهتدی قولی الکلمة الخامسة والثمانون
حسن الخلق خیر قرین کوکجك خلق صاحبنه
مقارن اولان اوصافك خیرلوسیدر بوکه

منا

مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن
اول ما یوضع فی المیزان الخلق الحسن حدیثی
ودخی ان احسن الحسن الخلق الحسن حدیثی
الکلمة السادسة والثمانون الاجتهاد خیر
بضاعة جد وسعی ایله سرمایه لرك خیرلوسیدر
بو معنایه مناسبدر کرا سلفك من طلب شیئا
وجد وجد ومن قرع بابا ولج ولج الکلمة
السابعة والثمانون الادب خیر میراث
ادب موروث اولان اشیانك خیرلوسیدر
زیرا مال سریع الزوالدر ادب بونك خلافنجه
اما ارث اطلاق اولنمق بطریق المجازدر
فتحتینله ادب حسن تناولدر کسرله میراث
مورثدن وارثه منتقل اولان مالدر بو معنایه
مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن
اکرموا اولادکم واحسنوا ادابهم حدیثی

الكلمة الثامنة والثمانون صاحب الحاجة أبله
لا يرى الرشد الا في قضائها حاجت صاحبی ابلهدر
امورنده رشد اوزرینه اولماز مراد صاحب
حاجت ایله مشورتدن منعدر زیرا صاحب حاجت کندو
حاجتنه مشغول اولوب غیرك حاجتی تدبیرده
قاصر اولور ابله معروف درضمنده رشد کندویه
ومالنه ضرر کلجه‌یری بلمکدر الکلمة التاسعة
والثمانون ما رفق احد باحد الا رفق
به یوم القيمة براحد دنیاده براحد ایله رفق ایتمز
الا اول رفق سببیله آخرتده اول کمسنه‌یه رفق
اولنور کسرله رفق عنف ضدیدر یمشقلق
وملایمت معناسنه بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن من اعطی
حظه من الرفق فقد اعطی حظه من خیر الدنیا
حدیثی الکلمة التسعون مراجعة الحق خیر

من التمادي في الباطل افعالنده واقوالنده
بطلانی اوزره اولدوغنی بیلوب حقه رجوع
ایتمك خیرلودر باطلده تمادیدن یعنی باطلده
اوزامقدن مراد فعلنده وقولنده حقه رجوع
ایتمك تهور وتحمل اولنوب خفتدر دیو رجوع
ایتمیوب باطله میل ایتمیه بلکه کوننده یوز کره دخی
باطلدن حقه رجوع ممکن اولورسه رجوع
ایله دیمکدر بو محلده مراجعت احد طرفیندن
رجوعدر وصیغه تفضیل زیاده مطلقیه‌یه
محمولدر الکلمة الحادیة والتسعون شرار الامور
محدثاتها امورك یرامزی محدث اولنلریدر
محدثات محدثه جمعیدر محدثه شرعده ثابت
اولان اوزرینه احداث اولنان قضیه‌دن
مراد انسانی بدعتدن نهی وبدعتی ذمدر بو کلمه
مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن

من احدث فی امرنا هذا فهو ردّ حدیثی الکلمة
الثانیة والتسعون احذرکم عاقبة الفراغ فانه
اجمع لابواب المکروه من السکر مهما تلک حصولنه
ومضراتک دفعنه مباشرت اتمیوب فراغ اوزره
اولمه نک عاقبتندن بن سزی تحذیر وتخویف
ایدرم زیرا تحقیق بو فراغ ابواب مکروهی زیاده
جامعدر سرخوشلق جامع اولدوغندن مراد
امور دنیویه واخرویه ده تدارکلا وزره اولمن
اهتمامه حث وترغیبدر وفراغ واهمالدن
منعدر عاقبت هر نسنه اخری وصوکیدر ونحلله
وضمله سکر سرخوشلقدر صحوک ضدیدر
الکلمة الثالثة والتسعون من یئس من شیئ
استغنی عنه هر کمسه که امور دنیویه دن
بر نسنه دن یأس ایلیه اول کمسه اول شیدن مستغنی
اولور بو معنایه مناسبدر کبراء سلفک الیأس

احدی

احتیاجدن

احدی الراحتین قولی یأس رجانک استغنا
ضدیدر الکلمة الرابعة والتسعون ان کان
الشغل مجهدة فالفراغ مفسدة اکر شغل مجهده
اولورسه یعنی شغلده مشقت اولورسه •
اندن فراغت اتمک مفسده در یعنی انده فساد
واردر مراد دینی ویا دنیوی اولان امورک
تحصیلنده اکرچه مشقت وزحمت واردر
اختیار اتمک کرک زیرا شغلدن فراغت اولنورسه
فساده مؤدی اولور دینی اولورسه شقاوته
یتشدورر دنیوی اولورسه غیره محتاج اولور
سؤال ویا حرامه ارتکاب لازم کلور دیمکدر
الکلمة الخامسة والتسعون من مازح استخف به
هر کمسنه که مزاح ایلیه اول کمسنه مزاح
سببیله استخفاف اولور بو معنایه مناسبدر
کبراء سلفک من کثر مزاحه ذهبت هیبته دیدوکی

دید وکی کسرله مزاح مرور اتمشدر الکلمة
السادسة والتسعون اعزكم الله بالاسلام
فمهما تطلبوا العز بغيره يذلكم الله الله تعالى سزی
اسلام ایله عزیز ایتدی هرنه وقت که سز عزتی
اسلامک غیریله طلب ایلیه سز الله تعالی
سزی ذلیل ایلر بو معنایه مناسبدر شهاب
الاخبارده رسول حضرتندن طوبی لمن هدی
للاسلام حدیثی وکرا بسلفه الشرف فی الاسلام
قولی کلمه مهما ای وقت معناسنه ظرف زماندر
وان معناسنه ده کلور تفصیل مغنی اللبیبده در
الکلمة السابعة والتسعون اذا تناجی القوم
فی دینهم دون العامة فهم فی تاسیس الضلالة
قوم فجار دینلرنده تناجی اتسلر یعنی قواعد
دینی بینلرنده اسرار ایدوب عوامه بیان اتمسلر
اول قوم اصل ضلالتی بنا ویا قواعد ضلالتی دفع

لتدم
اتمش اولورلر تاسیس قومه ظرفا ولدوغی ضلاله
مبالغة مفیددر تناجی القوم دیرلر تساروا
معناسنه بیان قوم مراد اتمشدر تشدیدله
عامه خاصه نك ضدیدر مضافا ولدوغی
شیئك اصلنی بنا ویا قواعدنی رفعدر
منه
بو محلده هر برینه حمل قابلدر الکلمة الثا
والتسعون من ملأ عینه من قاعة بیت
قبل ان یؤذن له فقد فسق هر کمسنه که
بیت نظر اذن اولمادین عینینی قاعة بیته نظر
ایله طولدوره یعنی بیته بلا اذن نظر ایلیه
تحقیق اول کمسنه فسق اتمش اولور قاعه بیت
بیتك دیره کیدر مراد قبل الاذن نامحرمك
بیتنه نظر حرامدر وناظر اولان کمسنه فاسق
اولور دیمکدر بو معنای مؤیددر کتب فتاوییر
رسول حضرتندن من اطلع دار قوم بغیر اذنهم

فقفوا فلا دية ولا قصاص حديثي امام شافعي
بو حديث شريفله تمسك ايدوب فقاعين
هدر دن ديرامّا ائمهٔ حنفيه بو حديث شريفدن
مراد ناظرك دفعي ممكن اولميه الا فقاء عينله
ممكن اوله ديمكدر دير افتعال بابندن اطلاع
يوقرودن اشغه نظر ايتمكدر اطلع بو بابدن
صيغهٔ ماضيدر منع بابندن فقاء عينه ديرلر
قچن كوزني چقارسه الكلمة التاسعة و
التسعون احتفظ من النعمة لاحتفاظك من
المعصية فوالله لهما اخوفهما عندي عليك
ان تستدرجك وتخدعك نعمتدن احتراز
ايله معصيتدن احتراز ايتدوكك كبي زيرا
الله تعالى حقيچون نعمت بنم قاتمده زياده
قورقوليدر معصيتدن زيرا جايزدركه
سنى اوزروكه استدراج ايليوب يعني

سنی

سنى درجه درجه حقدن بعيد ايليوب
وسكا خدعه ايدوب سنى الدايه احتفظ
افتعال بابندن امر حاضردر احتراز ايتمكدر
مراد كثرت نعمته مغرور اولوب معاصيه
ميلدن منعدر بو معناى مؤيددر قرآن
عظيمدن وغرتهم الحيوة الدنيا فاليوم
ننسيهم كما نسوا لقاء يومهم هذا ايتى وبو معنا
مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتيندن
ان اعطاء هذا المال فتنة وامساكه فتنة
حديثى ودخي خير ما يكفي حديثى الكلمة
المائة الثامنة اقتصاد في سنة خير من اجتهاد
في بدعة سنتله عملده افراط ايتمك خيردر بدعتله
اجتهاد ايدوب زياده سعي ايلمكدن [خلقدن] اكرچه سان بدعت
حسنه ديدكلري اولسه اقتصاد اطراف ضديدر
سبيل ضيدله نونك تشديديله سنت طريقه سلوكده في الدين
اجتهاد جد وسعي ايتمكدر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی خلق الانسان علمه البیان
والصلوة علی رسوله محمد سید بنی عدنان
وعلی اله وصحبه الداعین الی سبیل الرحمن

اما بعد بو شرح اولنان کلمات نور افشان
حضرت امیر المومنین عثمان بن عفانڭ یوز کلمه
سیدر که هر بری جوامع الکلمه دندر و بونڭ
مناقبی کتب معتبرده ذکر اولندوغی او زره امیر المومنین
ذو النورین ابو عبد الله عثمان بن عفان ابی العاص بن
امیه بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصی الاموی
القرشیدر جد اعلاسی رسول حضرتنڭ عبد منافده
ملاقی اولمشدر مقدم حضرت رسولڭ بنتی رقیه یی تزوج
اتمشدر اول وفات ایتدکدن صکره بنتی ام کلثومی

زوج

زوج اتمشدر انڭ ایچون ذو النورین دینلمشدر اول
وفات ایتدکدن صکره رسول حضرت لو کانت
عندی ثالثة لزوجتکها دیمشلر والده سی اروی
بنت کریز بن ربیعة بن حبیب بن عبد شمسدر و قدیما
اسلامه کلن نساءدندر و حضرت عثمان رسول
حضرت دار ارقمه داخل اولمازدن اول اسلامه
کلن اصحابڭ قدماسندندر و ذات هجرتیندر جمیع
غزواته رسول حضرتیله بیله حاضر اولمشدر
الا بدر غزاسنه حاضر اولمادی زیرا حضرت رقیه
اول زمانده مریضه اولدوغی مانع اولوب رسول
حضرت انڭ ایچون غنایم بدردن سهم تعیین
اتمشلردر و انڭ حقنده رسول حضرت ان لك
اجر رجل ممن شهد بدرا و سهمه بیورمشلردر
و حدیبیه ده بیعة الرضوانه دخی حاضر اولمادی
زیرا رسول صلی الله علیه و سلم حضرت عثمانی

اهل مکه ایله صلح ایچون مکه یه ایرسال اتمشدی
بیعت زماننده بولنمادیغی جهتدن رسول حضرت
یدینك بریسنی یداخرلری اوزرینه وضع ایدوب
انکچون بیعت ایدوب هذه لعثمان دیمشلردر
وحضرت عثمانك جسم شریفلری ابیض اللون ورقیق
البشره وحسن الوجه وایکی منکبی ما بینی بعید ومبارك
باشنك شعری کثیر ومبارك لحیه لری عظیمه ایدی
اکثر زمانده لحیه لرینی حنا ایله تصفیر ایدردی
وحضرت عمر وفات ایدیجك خلافت التی کمسنه
بیننده شوری باقی قالدی اول التی کمسنه حضرت
عثمان وعلی وعبد الرحمن بن عوف وطلحه وزبیر
وسعد بن ابی وقاصدر بونلر امر خلافتی ایچلرندن
عبد الرحمن بن عوفه تفویض ایدوب بو بابده رای
سنکدر دیجك اول دخی حضرت عثمانی اختیار
ایدوب صحابهٔ کرام محضرنده بلا تردد هجرتك

یکرمی

یکرمی دردنجی سنه سنده محرم اینك اول کونی بیعت
ایدوب صحابه کرامك سایری دخی اکا اتباع ایدوب
امر خلافت حضرت عثمانه تفویض اولندی مدت
خلافتی اون ایکی ییل اولمشدر وهجرتك اوتوز
بشنجی سنه سنده مبارك ذی الحجه نك اون سکزنجی
کونی که جمعه کونی ایدی اهل مصردن اسود تجیبی
قتل ایدوب شهید اولمشدر مدت عمری سکسن
ایکی ییل وبعضلر قتنده سکسن سکز ییل اولوب
بعضلر قتنده طقسان ییلدر نمازینی حکیم بن
خزام وبعضلر قتنده زبیر بن عوام وبعضلر قتنده
جبیر بن مطعم قیلوب بقیعده لیلهٔ سبتده دفن
اولنمشدر رسول حضرتندن صلی الله تعالی
علیه وسلم یوز قرق التی حدیث روایت اتمشدر
کندودن راوی حدیث اولان عبد الله بن زبیر
وانس بن مالك وزید بن خالد جهنی ومروان بن حکمدر

الكلمة الاولى **تَاجِرُوا اللّٰهَ تَرْبَحُوا** الله تعالى ايله
تجارت ايدوك تاكه ربح ايده سز يعنى الله تعالى اوامرنه
امتثال ايدوب و نواهى سندن اجتناب ايتمكله عطاى
صدقات و فيض حسناته يتشوب فايدهٔ جاودانى
و منفعت دوجهانى احراز ايده سز بو كلمه‌نى مؤيّددر
قرآن عظيمده ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم
واموالهم بان لهم الجنة ايتى كسرله تجارت بازرگاندر
بو محلده كلام استعاره يه مبنيدر تاجروا مفاعله
بابندن جمع حاضرل مذكّريدر تربحوا علم بابندن
جواب امر اولمق اوزره مجزوم مددكسرله ربح اصلى
و فايده در الكلمة الثانية **يَغْتَمُّ وَقْتَ سُرُورِكَ**
سنك سرورك وقتنده حسود مغتمّ اولور پس
ايله اولمق لايق بودركه اوقات حزنده اظهار
سرور ايده سن تاكه حسود مغتمّ اوله اغتمام
و غمكين اولمقدن يغتمّ بونده صيغهٔ مستقبلدر

غم فرحك ضدّى سرور حزنك ضدّيدر تقابل
رعايت معناسنه اولنمامشدر اگر سؤال اولنور
بو كلمه سورة القصصده لا تفرح ان الله لا يحب
الفرحين ايتنه مخالفدر ديلورسه جواب
ويريلوركه لا تفرح لا تبطر ايله تفسير اولنمشدر
فتحنيله بطرشته فرحدر برو جهله كه محبت
الله مانع اوله ويا جواب ويريلوركه اظهار فرح
حقيقة فرحدن غيريدر نهى اولنان حقيقة
فرحدر الكلمة الثالثة **لَأَنْ يَرَانِي اللّٰهُ مُصْلِحًا**
اَحَبُّ اِلَيَّ اَنْ يَرَانِي مُفْسِدًا تحقيق الله تعالى
حضرتى بنى مصلح يعنى صلاحله متصف گورمك
بكا زياده سوكليدر بنى مفسد گورمكدن مراد
اصلاحه ترغيبدر وافساددن ترهيددر
و دخى مؤمن اولانه لايق بودركه خير الناس
من ينفع الناس حديثيله عمل ايدوب عمارت عالمه

واصلاح امور بنی ادمه اشتغال ایلیه دیمکدر
مصلح مفسدك ضدیدر احب صیغهٔ تفضیلدر
زیاده مطلقه یه محمولدر ان یرانی ده من مقدردر
تقدیر کلام من ان یرانی دیمکدر الكلمة الرابعة
محافظة الحدود والوفاء بالعهود والرضا
بالموجود والصبر عن المفقود شرعی ولان حدلری
حفظ اتمك والله تعالی ایله ومؤمنلر ایله اولان
عهدلره وفا اتمك وموجود اولان نعمته وقسمته
راضی اولمق ومالدن وجاهدن فوت اولانه
صبر اتمك هر مؤمنه لازمدر حفظ الحدود دیلمیوب
محافظة الحدود دینلدوکی طرفیندن حفظ ممکن
اولدوغیچوندر زیرا حدود شرعیه رعایت
ایدوب حفظ ایدیجك امور شرعیه ایله عمل دخی
انی مکارهه وقوعدن حفظ ایدن حدود
حدك جمعی عهود عهدك جمعی مفقود معدومك معناسنه در

الكلمة

الكلمة الخامسة **انی احتسب بنظری کما احتسبت**
بحفظی تحقیق بن قران عظیمه نظرم ایله ثواب
طلب ایلرم حفظم ایله ثواب طلب ایتدوکم کبی
ذیرا ذو النورین قران عظیمی بالتمام وجوهله
حفظ ایدوب از برلمشدی ومصحفه دائم نظر
ایدوب تلاوتدن حالی اولمازدی حتی یوم
جمعه تلاوت ایدرکن شهید اولدقلری زمانده
تلاوتلری سورة البقرده فسیکفیکهم الله
ایتنه کلمشلردی مراد حالتنك تسویه سنك
مناسبدر وقران عظیمه نظره وحفظنه حث
ترغیبدر احتساب طلب ثوابدر الكلمة السادسة
ما رأیت منظرا الا والقبر افضع منه بن هیچ
بر محل نظر کورمدم الا قبر کوردکم محل نظردن
افضعدر یعنی زیاده قورقلو موضعدر مراد
مؤمنه لازمدرکه ممکن اولدقجه طاعته وعبادته

اشتغال ایلیه تاکه هول قبردن و وحشتندن خلاص
اولوب بعد الموت راحته وانسه یتشه مانا فیه‌دن
منظر اسم مکاندر افضع فضاعتدن صیغهٔ تفضیلدر
الکلمة السابعة اَلْقَبْرُ اَوَّلُ مَنْزِلٍ مِنْ مَنَازِلِ الْاٰخِرَةِ
وَاٰخِرُ مَنْزِلٍ مِنْ مَنَازِلِ الدُّنْیَا فَمَنْ شُدِّدَ عَلَیْهِ
فَمَا بَعْدَهُ اَشَدُّ وَمَنْ هُوِّنَ عَلَیْهِ فَمَا بَعْدَهُ اَهْوَنُ عَلَیْهِ
قبر آخرت منزللرندن اول منزلدر و دنیا منزللرندن
آخر منزلدر هر کمسنه که انک اوزرینه قبرده
تشدید اولنه قبردن صکره هول اشد اولور
و هر کمسنه که قبرده انک اوزرینه آسان اوله
قبردن صکره انک اوزرینه اهون اولور پس
هر مؤمنه لازمدر که گناهلرینه پشیمان اولوب
توبه و استغفاره مشغول تاکه توبه و استغفار
شدائد قبردن خلاص اولوب ما بعدینی باشنه
کلجک حال آسان اوله زیرا قبرده حال مشکلدر

مابعدی دخی یرامز اولور والعیاذ بالله منه
و من امثاله تشدید شدتدن یعنی محنت ویرمکدن
شدة بونک صیغهٔ ماضیدر اشد صیغهٔ تفضیلدر
عونه الله دیرلر سهله و خففه معناسنه الکلمة
الثامنة خَصْلَتَانِ جَیِّدَتَانِ لَیْسَ مَعَهُمَا ثَالِثٌ
حُسْنُ الْاَدَبِ وَتَجَنُّبُ الرِّیَبِ دنیاده ایکی خصلت
جیده واردر اول ایکی خصلته ثالثه یوقدر
یعنی انک دایره سنده بر خصلت جیده دخی
یوقدر بری حسن ادب و بری محل تهمتدن
اجتنابدر مراد مؤمنه لازمدر که دائما بو ایکی
خصلت ایله متصف اوله تاکه دیننده و دنیاده
مسعود و آخرتده محمود اوله دیمکدر کیس
و ذنب جیددر نک ضدیدر جمعی جیاد
کلور تجنب اجتناب معناسنه در فتحله
تهمتدر کسرله ریبه کبی خصلت اولی مناسبدر

كرا، سلفدن حمید الذینك من لیس یبكیه ناصحو
یضحك من حاله عداه ادبه حادث اللیالی من لم
یؤدبه والداه وخصلت ثانیه مؤبددر اتقوا
من مواضع التهم حدیثی الكلمة التاسعة انا منه
كابی العاق ان عاش عقه وان مات فجعه
بن ولددن ابی العاق كبی یم اكرحی اولورسه
والدنه عقوق ایدر واكر میت اولورسه والدنه
غم وغصه ویررمرادا ولادن شكایتدر زیرا
بر حال ولد حیاتنده ومماتنده والدنه مشقت و زحمت
ویرمكدن خالی اولماز فتحله عیش حیاتدن عقوق
برلضدیدن عق والده عقوقا فهو عاق دینلور
والدنه ایلوك اتمدی معناسنه منع بابندن
فجعه اوجع معناسنه الكلمة العاشرة انتم الی امام
فعال احوج منكم الی امام قوال سز كثیر الفعل
اولان امامه زیاده محتاج سز كثیر القول اولان امامه

احتیا

احتیاجكوزدن یعنی سلطاننه كثرت كلام معتبر
دكلدر بلكه عدل او زرینه كثرت تصرف معتبردر
ایله اولمجق رعایه اتفع امام كثیر التصرف والمقدار
فعال وقوال كذاب كبی صیغهٔ مبالغه در احوج
صیغهٔ تفضیلدر منكم ده مضاف مقدردر
تقدیر كلام من احتیاجكم دیمكدر الكلمة الحادی عشر
ان لكل شیء افة ولكل نعمة عاهة وان افة
هذا الدین وعاهة هذه النعمة عیابون طعانون
یرونكم ما تحبون ویسرون ما تكرهون طغام مثل
النعام یتبعون اول ناعق تحقیق هر شی ایچون افت
وهر نعمت ایچون عاهت واردر تحقیق بو دینك
افتی وبو نعمتك عاهتی زیاده عیب بین وزیاده
طعن ایدن كمسنه لردر كه افعال درن واقوالدن
سودكگوزی سزه كوسترب اظهار ایدرلر وسومیوب
كریه كوردكگوزی سزدن كزلیوب كتم ایدرلر

اما غيبتكوزده سويلرلر بونلر ايكي يوزلو اولوب
دنادت وورزالت ايله متصف كمسنه لردركه
خير وشر اوقل سويليين كمسنه يه اتباع اتمكده اولد
ناعقه اتباع ايليين دوه قوشي كبيدن عاهت
اوت معناسنه در تشديد له عيابون وطعانون
عيبدن وطعندن صيغۀ مبالغه در سحاب
وزننده طغام ناسك دنيسي وذليل اولانيدر
فتحيله نغام دوه قوشي در اسم جنسدن ناعق
صيحه ايدنجي ديمكدر بو معنايي مؤيددر شهاب
الاخبارده رسول حضرتندن لا تكونوا عيابين
(اي مرائين) ولا مداحين ولا طعانين ولا متماوتين حديثي
ودخي تجدون من شر الناس ذا الوجهين الذي
ياتي هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه حديثي
الكلمة الثانية عشر **ما عن الله مذهب الا اليه**
الله تعاليدن غيري مرجع ويااندن غيريه مراجعت

يوقدر

يوقدر الا الله تعالى يه دن يعني مومنه لازمدر
هر زمان توبه وانابت ايدوب الله تعالى يه رجوع
ايليه زيرا اندن غيري مرجع يوقدر والله تعاليدن
عفو طلب ايله زيرا انك عفوي مجرملرن زياده نافع
وانك رحمتي عذابي زياده دافعدر بو معنايي
مؤيددر قران عظيمده والى الله ترجع الامور
ايتي ودخي صحيحينده براء بن عازب روايتنده
رسول حضرتندن لا ملجأ ولا منجا منك الا اليك
حديثي الكلمة الثالثة عشر **ارموا بالدنيا حيث**
رماها الله بها دنياي رمي ايدوك زيرا الله تعالى
دنياي رمي ايتدي يعني سز دنيايه رغبت
ايدوب التفات اتمك زيرا الله تعالى رغبت ايدوب
التفات اتمدي ارموا رمي يرمي دن امر حاضردر
اعلالي كتب صرفده مبيندر دنيا اخرتك نقيضيدر
حيث تعليل ايچوندر بطريق الاستعاره ظرف مكان

اولمقده جایزدر مراد مؤمنه لازم بودر که نعم
دنیانك فوتندن بحضور اولوب مضطرب
اولمیه و کوکلنی زخارف دنیایه ویرمیه بلکی
میلی جانب اخرته واخرته مفید اولان شیئه
اوله دیمکدر . بومعنای مؤیددر صحیح بخاری‌ده
ابو هریره روایتنده رسول حضرتندن لَو کانَ
لِی مِثْلُ اُحُدٍ ذَهَبًا لَسَرَّنِی اَنْ لَا یَمُرَّ عَلَیَّ ثَلٰثُ
لَیَالٍ وَعِنْدِی مِنْهُ شَیْئٌ اِلَّا شَیْئٌ اَرْصُدُهُ لِدَیْنٍ
اَرْصُدُهُ احفظه معناسنه‌در لدین لاداء دین
تقدیرنه‌در زیرا قضاء دین صدقه وهبه
اوزرینه مقدمدر الکلمة الرابعة عشر **اِنَّ اللّٰهَ**
تَعَالٰی خَلَقَ الْخَلْقَ بِالْحَقِّ فَلَا تَقُلْ اِلَّا الْحَقَّ
تحقیق الله تعالی خلقی یعنی مخلوقی حقله یراتدی
پس خلقت انسان حق اوزره اولیجق سکا لازمدر
سویلمیه‌سن الا حقله سویلیه‌سن بومعنانك

محققدر

99

محققدر قرآن عظیمده سورة الحجرده
وما خلقنا السموات والارض وما بینهما
الا بالحق ابتی نحله وتشدید له حق باطلك
ضدیدر الکلمة الخامسة عشر بَادِرُوا **آجَالَکُمْ**
بِخَیْرِ مَا تَقْدِرُونَ عَلَیْهِ اجللریکزی اوزرینه
اعمال خیرله مسارعه ایدوك خیره قادر
اولدوغکز مقداری یعنی عمرکز اخر
اولمدین بر وخیره مشغول اولك زیرا
اجل تمام اولوب وفات ایتدوکدنصکره
اعمال خیر منقطع اولور بادروا اسارعوا
معناسنه‌در بدره بدر تسمیه اولندوغی
طلوعده مسارعه‌سنجون‌در اجال اجلك جمعیدر
اجل موته مؤدی اولان وقتك غایتیدر
بومعنای مؤیددر شهاب الاخبارده رسول
حضرتندن بَادِرُوا بِالْاَعْمَالِ الزَّکِیَّةِ قَبْلَ

ان تشغلوا حديثی ودخی صحيح مسلمده ابی هريره
روايتنده رسول حضرتندن اذا مات اقطع
عمله الا من ثلثة الا من صدقة جارية او علم
ينتفع به او ولد صالح يدعو له حديثی شراح
حديث ذكر اتدكلری اوزره يدعو له قيدی كلاد
بلكه ولد والدنه دعا ايچون تحريضدن زيرا
بهر حال ولد صالح عمل صالح ايتدوكجه والدينه
اجر حاصل اولور كرك والديچون دعا اتسون
وكرك اتمسون بوندن خارجده مثالی بر كمسنه
بر شجر غرس اتسه هر كمسنه انل شجرندن
اكل ايليه غرس ايدن ايچون ثواب حاصل
اولور كرك اكل دعا اتسون وكرك اتمسون
ام دخی بو حكمده اب كبيدر اما ولدك سيئه
سندن والدينه وزر لاحق اولماز ولد ذكره
وانثی يه شاملدر الكلمة السادسة عشر الا ان الدنيا

طوبت على الغرور فلا تغرنكم الحيوة الدنيا
ولا يغرنكم بالله الغرور اكا اولك تحقيق
دنيا غرور اوزرينه يعنی خدعه اوزرينه
دوريلوب بنا اولنمشدر پس بيله اولنجق
دنيا سزی مغرور اتمسون ودخی الله تعالى
حقنده غرور سزی مغرور اتمسون غرور
غرور ديرلر خدعه معناسنه صبور وزننده
غرور دنيادن و يا شيطاندن اما بو محلده
دنيايه مقابل ذكر اولندوغندن معلومدركه
مراد معنای اخردن بو معنای محققدن سورة
الفاطردن يا ايها الناس ان وعد الله حق
فلا تغرنكم الحيوة الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور
ايتی معناسنده يوم قيامتده حشر وجزا
حقدر انده خلف يوقدر ايله اولنجق دنيا ايله
تمتع سزی اخرت طلبندن غافل ايدوب الدامسون

وسزی شیطان مغفرت رجاسیله معصیتده
اصرارله الدامسون زیرا بو امنیه اکرچه نفسنده
ممکن ایسه لکن بوتوقعله ذنبه مجرد دفع طبیعته
اعتماد ایدوب سم تناول تمک کبیدر الکلمة
السابعة عشر **اعتبروا بمن مضی وجدوا**
فی الخیر کچمش کسنه لر ایله اعتبار ایدوك یعنی
حاللرن تدبر وتفکر اتمکله متعظ اولوك
دخی خیر اکتسابنده جد و سعی ایدوك تاکه
سعادت ابدیه یه تشوب شقاوت سرمدیه دن
نجات بوله سز بو معنایه مناسبدر کبرای سلفك
الجد یدنی کل امر شاسع والجد یفتح کل باب
مغلق قولی الکلمة الثامنة عشر **لا تغفلوا**
من الله فانه لا یغفل منکم الله تعالی دن
غافل اولمك یعنی اکر سز الله تعالینك ثواب وعقابندن
غافل اولور ایسه کز او سزون افعالکوزدن

غافل دکولدر ایلدا ولیجق خیر او شر اعمالکوزده
جزا ایلر الکلمة التاسعة عشر **خذوا بالحق**
واعطوا به حقله اخذ ایدوك وحقله اعطا ایدوك
یعنی ویرمکده والمقده حقی الدن قومك مراد
هر شیده حق اوزره اولوك تاکه دنیاده ملوم
ومذموم واخرتده معاتب ومعاقب اولمیه سز
دیمکدر الکلمة العشرون **بلغ السیل الزبی** لردن
سیل حددن تجاوز اولوب دکلره ویادنه
اسد صید ایچون حفر اولنان حفره لره بلوغ
سال یسیل سیلدن مصدردن ماء کثیر
سائل معناسنه دخی کلور بو محلده مراد بو
معنی در ضمله زبی زبیه نك جمعیدر ضمله
زبیه دپیه یا حفره مخصوصه دن بو کلمه
ضروب امثالدندر حضرت عثمانه اسناد
کند ولر تلفظ اتدوکیچوندر مراد کار عظیم

وفتى شرور حددن تجاوز اولمشدر ديو
احوال عالمدن شكايتدر الكلمة الحادية والعشرون
جاوز الحزام الطبيين قولال طلبيني تجاوز
ايتدى فرس ايچون طبيين مرأه ايچون ثديين
منزله سنه در بو كلمه ده ضروب امثالدندر
سعى كثير وامر مشتد وعسير وشر متناهى
اولدى ديجك محلده مستعملدر بو كلمه كثرت
سعى مراد اولنور وغنه مثال بالفعل مفتى
حضرتلرينك ولوانت تسعى اثرها الف حجة
وقد جاوز الطبيين منك حزام قوليدر
الكلمة الثانية والعشرون بلغ امور الناس
فوق قدره ناسك امورى وبلالر فتنه
وظلم قدرندن وحدندن زياده يه بلوغ
ايتدى بو كلمه ده احوال عالمدن شكايتدر
حضرت ذى النورين زماننده احوال عالمدن

بويله

بويله شكايت اولنجق بيلكه قريب زمان
بجدنده صكره احوال عالمدن شكايت وصف و
بيانه قابل اولمازه الكلمة الثالثة والعشرون
طمع في من كان يعجز عن نفسه هر نفسندن
عاجز اولان كمسنه يعنى هر نفسنى اصلاحه قادر
اوليميان كمسنه لر بنم حرمتمى صنكله طمع وحرص
ايتدى مراد بن تنها قالدم وعاجز اولدم
بر وجهله كه هر نفسنى اصلاحه عاجزدر بنم
حرمتمى هتك ومهجتمى سفك ايتمكه طمع ايتدى
بس ايله اولنجق تمام وقتيدر كه بكا معاونت
ايده وب حقه ميل ايدن كسنه ديمكدر طمع فيه
دينلور حرص عليه معناسنه الكلمة الرابعة
والعشرون هم الدنيا ظلمة وهم الآخرة نور
في القلب دنيا حزنى قلبده ظلمتدر واخرت
حزنى قلبده نوردر اول نور له نجات بولنور

بولنی کورب مطلوبه که درجات جنت و مشاهده

ومشاهدهٔ رب العزتدن ظفر بولنور هم وغم وحزن بحسب اللغه مرادفلردن اما بحسب العرف فرق بودر که حزن زمان ماضیده فوت اولان ایچوندر هم زمان مستقبلده فوتی ولمق احتمالی ایچوندر غم بوایکسندندر اعمدر الکلمة الخامسة والعشرون سماء محمد ماطرة وبحاره زاخرة وعیونه هامعة وتلاعه دفاعة رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سماء شریعتی امتی اوزرینه ماطره در حکم ومعارف امطار ایدر ومعرفتی بحاری معارف یقینیه ایله ممتلئه در وانواری چشمه لری سیاله در انوار الهیه اقیدر واعلیدن معانی سیلنك مجرالرینی قوتله اسفله دفع ایدیجیدر مراد بطریق

الاستعار

الاستعاره محمدل شریعتی جمیع اقطاره منتشر وانواع جمیع عالمه مضیئه وذات باکنه مندرجه اولان معارف وکمالات تعبیر اولنور والسنه بقدر الامکان ذکر اولنان عبارات ایله تعبیر اولنور اما تفصیلا وزن بیانه عبارت وافیه دکلدر دیمکدر ماطره دیمك لابن وتامر کبی ذات مطر دیمکدر یوم ماطر دیرلر ذو مطر معناسنه زاخره ممتلئه معناسنه در عیون عینك جمعیدر عین چشمه وبیکار دره همعت عینه دیرلر اسالت الدمع معناسنه در هامعه بوندن صیغه مبالغه در کسرله تلاع تلعه نك جمعیدر تلعه اعلیدن اسفله مسیل مادر دفاعه دفعدن صیغه مبالغه در الکلمة السادسة والعشرون ان هؤلاء النفر ذعاع عتة تطاطات لهم نطاطا الدلالة وبلادت

لهم بلاد الصطح

تحقيق بو جماعة مخصوصه بيمقدار مخطى طائفه دن
كه طريق حقده طابنمشلردر انلر ايچون باشى
اشغه اتدم قوغالر باشنى قويويه صارقتدقلرى
زمانده اشغه اتدوكى كبى وانلرك فسادندن
مضطرب تحيّرى كبى متحيّر اولدم مراد حضرت
عثمانك زمانى طائفه سندن كندو قتلنه قصد
ايلينلردن شكايتيدر فتحتيله نفر رجالدن
مادون عشره دن ويا مطلق ناسدن بو محلده
هؤلاء عبارتيله تخصيص اولنمشدر فتاح وزنده
زغّاع ادنى والحق معناسنه در فتحتين ايله
عثر عاثر جمعيدر عاثر طابنجى ومخطى معناسنه در
طاطا راسه ديرلر حفضه معناسنه بو تقدير
اوزره تطاطأت باشم اشغه اتدم ديمك اولور
نخله دلات دلو صغيردر نخله دلو قوغادن تلذذ
تحيّر وحير تدن يمينه وشماله التفاتدن تلذذت

بوندن ماضينك متكلم واحدی ایچون وضع اولنان
صيغه سيدر الكلمة السابعة والعشرون
آرانِهِمُ الحقَّ اخوانًا وآراهُمْنِي الباطِلَ شيطانًا
بكا انلرى حق اخوان كوستردى انلره باطل شيطان
كوستر بو كلامدن مراد كلمهٔ سابقه كبى طائفهٔ
مخصوصه دن شكايتيدر كلمه ارى مفاعيل
ثلثه يه تعديه ايدن افعالدندر كسر له اخوان
اخ جمعيدر قرنداش معناسنه شيطان مردوددن
وانسدن وجن دن ودابه دن هر عاتى
ومتمرّد اولانه دخى ديرلر بو محلده مراد بو معناده
عبارة الحق والباطل فاعليت اوزره مرفوعلردر
الكلمة الثامنة والعشرون **أجرَرْتُ المرسونَ**
رَسَنَهُ رسنلنمش حيوانك رسنى صالى ويردم
فتحتين ايله رسن حبل معناسنه ايدن
بو كلامده ضرب امثالدندر ترك اتدم نه ديلرسه

اشلسون دینجك مقامده مستعملدر اجره
رسنه دیرلر ترکه یصنع ماشاء معناسنه‌در
بو محلده مراد بن اعدامك شرینی ال چکوب
کندو حالنه قودم تاکه بنم حقمده دیلدکلری
جفای ایدرلر دیمکدر الکلمة التاسعة والعشرون
ابلغت الراتعة مسقاته بن او تلبجی ناقه‌ٔ
صوادن ایصال ایتدم بو کلمه‌ده کلمات سابقه
کبی ضروب امثالدندر مراد خصمانی مقصود
اصلی و مطلوبی کلی لرینه یتشدردم دیمکدر
ابلاغ و ایصال معناسنه‌در ابلغت بوندن
صیغهٔ ماضیدر رتع رتعاً ورتوعاً دیرلر
وسعت اوزره یینه اکل و شرب ایتدی معناسنه
فتحله و کسرله مسقاه سقایه کبی موضع سقیدر
الکلمة الثلثون **صامتٌ صمتهُ انفذُ من صول**
غیره چوق صامت واردر که انك صمتی کندونك

غیر

غیرنك جمله سندن زیاده نافذدر مراد
رئیس اولانلر کمسنه اهل فتنه‌نك فتنه‌سنی
دفع ایتمکدن عاجز اولیجق سکوت اولیدر
زیرا اکثریا سکوت ایتمکله فتنه دفع اولنور
دیمکدر صامت کلمه سنده تنوین ایچوندر
کلمه
بو مقام عجزده صمته ترغیب ایچون وارد
اولمشدر نصر بابندن صمت صمتاً و صموتاً
دینلور سکت معناسنه انفذ نفاذدن
صیغهٔ تفضیلدر فتحله صول حمله ایتمکدر
الکلمة الحادیة والثلثون **ساعٍ اعطانی**
شاهدهُ ومنعنی غایبهُ چوق سعی ایدیجی
واردر که شاهد ایکن بکا عطا ایدر
وغایب ایکن بندن منع ایدر مرادی کورنجك
حضورمده بکا وافر اعطا صورتن ایدوب
و یوزمه بکه وجوهله سعی کوسترر کلامی بنم

مراد مجه سویلر اما غیبتمده بکا اعطا و احسان اتمیوب
بندن منع ایدر بلکه بنم هلاکم استردیو بناء زمانك
ایکی یوزلو اولوب ظاهرلرینه باطنلری موافق
اولمادغندن شکایتدر بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن لَا یَنبَغِی لِذِی
اَلوَجهَینِ اَن یَکُونَ اَمِینًا عِندَ اللهِ قول عبادت
شاهدن وغایبه نزع خافض طریقیله منصوبلردر
ساع فاکبی درتنوین تکثیر ایچوندر الکلمة الثانیة
والثلاثون اَنَا مِنهُم بَینَ اَلسُنٍ لِدَادٍ وَقُلُوبٍ
شِدَادٍ وَسُیُوفٍ حِدَادٍ بنم زمانم خلقندن
خصومت ایدیجی یعنی ناسزا و معقول کلمات
ایدیجی دللر و شدت اوزره اولجی قلبلر و زیاده
کسکین قلج بیننده یم بو کلمه دن دخی مراد
حضرت ذی النورینك قتلنه قصد ایلین
ابناء زمانندن شکایتدر السن لسانك جمعی لداد

الذل

الذل جمعی فتحله و تشدیدله الذ حقه میل
اتمین خصم شدیددر کسرله شداد شدیدك
جمعی حداد حدیدك جمعی حدید زیاده حدتلو
کسکین دیمکدر الکلمة الثالثة والثلثون
اَللهُ حَسبِی وَحَسبُهُم یَومَ لَا یَنطِقُونَ وَلَا یُؤذَنُ
لَهُم فَیَعتَذِرُونَ بکا و انلره الله تعالی کفایت
ایدیجیدر رسول یوم قیامتده که انلرانده نطق
اتمزلر عذر اتمکیچون اول کونده انلره اذن دخی
اولنماز مرادبن اول دشمنلرك کیدندن عاجز
اولدم هر کمسنه که کید دشمندن عاجز اوله
اکا لازمدر که دشمنی الله تعالی یه حواله
ایده تا که یوم قیامتده الله تعالی انلرك اعمالنه
کما ینبغی مکافات و افعالنه مجازاة ایده دیمکدر
بو کلمه نك اخری سورة المرسلاتده هذا یوم
لا ینطقون ولا یوذن لهم فیعتذرون

ایتندن اقتباس اولنمشدر اکر سؤال اولنورد
بو کلمه نك مضمونی ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ
رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ایتنه مخالفدر دینلورسه
جواب ویریلورکه عدم نطقدن مراد ماینفع
ایله عدم نطقدر زیرا مالاینفع ایله نطق
لا نطق کبیدر ویا بعض موقفده فرط حیرتدن
ودهشتدن اصلا برشی ایله نطق اتمزدیمکدر
فتحله حسب کفایة معناسنه در حَسْبُكَ دیدر
هم دیرلر کفاك درهم معناسنه الكلمة الرابعة
والثلثون هَذِهِ يَدِي لِعَمَّارٍ فَلْيَصْطَبِرْ سنك
بنم یدم عمار ایچوندر قصاص اتسون تفصیل
کتب تواریخده مبیندر اصطبار اقتصاص
معناسنه در فلیصطبرون بوندن صیغهٔ
امر غایبدر مراد مقام صلح ورتده هرکس
خصمیله مداراة ایدوب نفسی ویا اجزاء بدنی

خصمنه

خصمنه تسلیم اسلمدر زیرا جایزدرکه سن
بویله ایدنجك خصم عفو بتدن فراغت ایلیوب
عفو ایله دیمکدر الكلمة الخامسة والثلثون
لَتَصْبِرَنَّ اَوْ لَتَنْدِمَنَّ البته سن صبر ایدرسن
ویاخود البته سن ندامت ایدرسن سنك
حالك بو ایکی دن خالی دکلدر پس ایله اولیجق
لایق بودرکه هر حالده صبور و قرار اوله
سن تا که مواقف و ندامت و مخاف ملامتدن
خلاص اوله سن قورتله سن لتصبرن لتندمن
فعل مضارع غلردن لام تاکید ایچوندر نون
دخی تاکید ایچوندر صبر و ندامت مو ونلردن
مراد صبری مدح و صبره حث و ترغیبدر وعجله دن
منع و نهی در بو کلمه نك معناسی مؤیددر
سورة الاحقافده فاصبر کما صبر اولوا العزم
من الرسل ولا تستعجل لهم ایتی ودخی شهاب

الاخبارده رسول حضرتندن الصبر امیر جنود
المومن حدیثی الکلمة السادسة والثلثون
آمَنْتُ بِاللهِ مُخْلِصًا الله تعالی یه ایمانمی اخلاص
ایلدیجی اولدوغم حالده ایمان کتوردم ایمان
رسولک کتوردکی احکامک جمیعسنی تصدیقدن
اخلاص قلبی ماسوادن خالی وصافی ایتمکدن
اخلص لله دیرلر ترک الریا معناسنه مخلص
بوندن صیغهٔ فاعلدر الکلمة السابعة والثلثون
آمَنْتُ بِاللهِ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ایمان کتوردم اول
الله تعالی یه که انسانی خلق ایتدی وتسویه
ایتدی یعنی خلقنده احکام واتقان ایتدی
تفصیل سورة الاعلی ده در بو کلمه حضرت ذی
النورین نک فص خاتمنده کتابت اولنمشدی بوندن
معلوم اولدیکه اهل حکم ایچون اتخاذ خاتم جایز
اولهکه کتب فتاویده ذکر اولندیغی اوزره اتخاذ

خاتم

خاتم فصنه دن اوله اما قدر مثقال اوزرینه
زیاده اولمیه ودخی فصنی باطن کفنه قیله
اما نسا اظهار ایلیه زیرا انلر حقنده مقصود
تزیندر وروایت اولندیکه رسول حضرت
صاغ اللرنده کتوررلردی وحضرت ابی بکر
وعمر وعثمان وعلی رضی الله تعالی عنهم صول
اللرنده کتوررلردی ورسول اللهک خاتملرنده
مکتوب اولان محمد رسول الله ایدی وحضرت
ابی بکرک نعم القادر هو الله وحضرت عمرک کفی
بالموت واعظا وحضرت علی نک الملك لله وحدی
الکلمة الثامنة والثلثون **اِيَّاكُمْ وَالْخَمْرَ فَاِنَّهَا
مِفْتَاحُ الشُّرُورِ** حذر ایلک خمردن زیرا
جمیع شرلک مفتاحیدر کتب فقهده خمر
اوزم بشمیندن که اتش سز قینایوب کوبکنی
اتمش اوله بونک قطره سی حرامدر بو معنایه

مناسبدر رسول حضرتندن الخمر ام الخبائث
و دخی شارب الخمر كعابد الوثن حديثی و شهاب
الاخبارده الخمر جماع الاثم حديثی خمر جمله شرلر
مفتاحی اولدوغنه وجهی بودر كه منلا بر كمسنه
شرب خمره اكراه اولنسه و يا صليبه سجده اتمكله
اكراه اولنسه و يا زنا اتمكله و يا مصحف يقغله
اكراه اولنسه مكره اولان كمسنه شرب جمله دن
اسان اكليوب خمره ارتكاب اتسه شرحو نشه
اولدقده صكره كندو بلميوب ذكر اولنان
افعالك جميعی سن اشلر صاحب الكشاف سوره
البقرده يسئلونك عن الخمر والميسر ايتنك تفسيرنده
نزلت فی الخمر اربع ايات نزلت بمكة ومن ثمرات
النخيل والاعناب تتخذون منه سكرا فكان المسلمون
يشربونها وهی لهم حلال ثم ان عمر ومعاذا ونفرا
من الصحابة قالوا يا رسول الله افتنا فی الخمر فانها

مذهبة

مذهبة سالبة للمال فنزلت يسئلونك عن الخمر والميسر
الی اخره فشربها قوم وتركها اخرون ثم دعا
عبد الرحمن بن عوف ناسا منهم فشربوا وسكروا
فأم بعضهم فقرأ قل يا ايها الكافرون فنزلت
لا تقربوا الصلوة وانتم سكارى فقل من يشربها
ثم دعا عتبان بن مالك قوما فيهم سعد بن
ابی وقاص فلما سكروا افتخروا وتناشدوا حتى
انشد سعد شعرا فيه هجاء الانصار فضربه انصاری
بلحی بعير فشجه موضحة فشكا الی رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم فقال عمر رضی الله
تعالى عنه اللهم بين لنا فی الخمر بيانا شافيا فنزلت
انما الخمر والميسر والانصاب والازلام رجس
من عمل الشيطان الی قوله فهل انتم منتهون
فقال عمر انتهينا يا رب وعن علی رضی الله تعالى
عنه لو وقعت قطرة فی بئر فبنيت مكانها

منارة لم أُوذن عليها ولو وقعت في بحر
حف وبت فيه الكلاء لم ارعه ديو ذكر
اولنمشدر اتم فعل ماضيدر عار اما معناسنده
فتحله لحى چكه دن كه منبت لحيه دن فتح ايله
شبح باش يرمقدر شجه بوندن صيغهٔ ماضيدن
ضمير سعده راجعدر بعض حواشى كتابنده لم
ارعه مجاز عن الاكل اى لم اكل منه دينلمشدر
الكلمة التاسعة والثلثون **لا يَغُرَّنَّكَ هذا**
الشَّيْبُ وَالصَّلَعُ فَإنَّ مِنْ وَرَاءِ هذا ما تُحِبِّين
سنى اشبو شيب وصلع مغرور اتمسون
زيرا بو شيب وصلعك وراسنده سنك محبت
ايلدوكك واردر يعنى زوجى پير اولوب
قواسنه ضعف كلمشدر ديو اندن تبرى
اتمه زيرا سنك محبت ايلدوكك پير اولندوغى
بيله بولنور مراد زوجكى زوجى ايله حسن

معاشرته

معاشرته وحسن ازدواجه ترغيبدر فتحله
شيب قوجالقدر فتحتيله صلع مقدم راسده
شعرى مادهٔ شعرك نقصانى اولوب واول
مادهٔ نك اوزرينه جفاف مستولى اولدوغى
اجلدن دوكلوب يرى اچلمقدر فتحتيله
ومدله اضداددندر خلف وقدام معناسنه
اولور اما بو محلده قدام مراد اولنمشدر •

الكلمة الاربعون

إنِّي لَسْتُ بِمِيزَانٍ لا أَعْدِلُ تحقيق بن ترازو
دكلم كه ميل ايليم مرادم هر حالده ميزان
قويم ومعيار مستقيم اوزره اولمغه سعى
ايدرم لكن مقتضاى بشريت اوزره بندن
ساير ناس كبى اقوالده سهو وزلل وافعالده
خطا وخلل واقع اولورسه عجب دكلدر ديمكدر
بو معنايه مناسبدر صحيح بخاريده ابن مسعود
روايتنده انما انا بشر انسى كما تنسون فاذا

نسيت

فذكر ولى حديثى الكلمة الحادية والاربعو
لم تغير ولى بذنب عفى الله عنه نيجون
بنى تغيير تعييب ايدرسز شول ذنب سببيله
كه الله تعالى اول ذنب توبه اتمكله عفو ايتدى
تعيير اتمك زيرا بعد التوبه شرعده مؤمنى
تعيير وتعيير اتمك جايز دكلدر بو معنايه
مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن
التائب من الذنب كمن لا ذنب له وصحى
صحيحينده ابى هريره روايتنده احتج ادم
وموسى فقال موسى يا ادم انت ابونا الذى
خيبتنا واخرجتنا من الجنة فقال له ادم انت
موسى اصطفاك الله بكلامه وخط لك التورية
بيده اتلومنى على امر قدره الله على قبل ان يخلقنى
باربعين سنه فحج ادم موسى حديثى عبارة
اربعين تكثير ايچوندر تحديد ايچون دكلدر

بعض

بعض علما قتنده هذه المحاجه روحانية در زيرا
بر روايتده احتج ادم وموسى عند ربهما واقع
اولمشدر اما قاضى قتنده جسمانية اولمق جايز
زيرا حديث اسراده پيغمبر حضرت انبيا ايله جمع
اولوب وانلره امامت ايدوب نماز قلدوغى ثابت
اولمشدر ديرشروح صحيح بخاريده بر كمسنه
عصيان ايدوب بو معصيتى بنم اوزرومه
حق تعالى تقدير اتمشدر ديمكله اول كمسنه دن
لوم ساقط اولمز نه كيفيتله ادم پيغمبر هذا
القول ايله ملام اولمسنه انكار ايدر ديسو
سوال اولنورسه جواب ويريلور كه عبددن
لومه انكار الله تعالى حضرتنك ذنبى عبددن
عفو اتدكدنصكره در بو اجلدندر كه
اتلومنى ديدى صيغه مجهول ايله اولامر
ديمدى دينلمشدر تقدير كلام اتلومنى بعد

التوبه علی امر قدره الله دیمکدر تحقیق کلام
بویله اولیجق جبریه طائفه سنك بو حدیثله احتجاج
ایدوب جبره دلیلدر دیدکلری ساقط اولور
وبو کلمه نك حضرت عثماندن صدورینه باعث
بودر که حضرت ذی النورینه عشرهٔ مبشره دن
عبد الرحمن بن عوف بر خصوصده شکسته خاطر
اولوب بن سندن اوچ خصلتله افضلم اولا
سن بیعت الرضوانده حاضر دکل ایدك وبن حاضر
ایدم وثانیا سن واقعهٔ بدرده سن غایب ایدوك
وبن حاضر ایدم وثالثا یوم احدده سن ثابت
اولمادك بن ثابت اولدم دینجك حضرت ذی
النورین بیوردیلرکه بنم بیعت الرضوانده حاضر
اولمادغمك وجهی بودرکه اول زمانده پیغمبر
حضرتی بنی مکه یه کوندرمش ایدی بنی حاضر
منزله سنه تنزیل ایدوب مبارك اللرین مد ایدوب

بنم

بنم ایچون هذه یدی عن ید عثمان بیورمشلردر
ویوم بدرده حاضر اولمادغمك وجهی بودر که
حضرت رسول اول زمانده بنی مدینه یه خلیفه
ایلمشدی وبنتی رقیه مریضه ایدی وفات
ایتدی بن دفن ایتدم پیغمبر حضرت غزادن
کلیجک بکا إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا
وَسَهْمَهُ دیمشلردر ویوم احدده ثابت
اولمادغمك ذنبنی الله تعالی عفو ایدوب
قرآن عظیمده ان الذین تولوا منکم یوم التقی الجمعان
انما استزلهم الشیطان ببعض ما کسبوا ولقد
عفی الله عنهم ان الله غفور حلیم دیدی
دیو عبد الرحمن بن عوفه جواب ویروب
بو کلمه‌یی بیوردیلر الکلمة الثانیة والاربعون
کُلُّ شَیْءٍ یُحِبُّ وَلَدَهُ حَتَّی الْحُبَارَی هر شیء ولدینه محبت ایدر
حتی طوی بننده توی عدم محبتله معروف ایکن

اول دخی ولدنه بی اختیار محبت ایدرکسالی وزنده
جاری طیوردن توی دیدکلر قوشدر مذکری
ومؤنثی وواحدی وجمیع برابردر الف تانیث
ایچوندر زیراکه تانیث ایچون اولماسه منصرف
اولورایدی بونلر بریله که بالاتفاق لاینصرفدر
جوهری غلط اتدوکی کبی جمله مواددن بری
بریسی بودرکه بو معنائی مؤیددر مرحوم ابن
کمال پاشانک جمع ایدوب شرح ایتدوکی حدیث
اربعیندن اولادنا اکبادنا حدیثی وشهاب
الاخبارده الولد مجلة مجبنة حدیثی الکلمة
الثالثة والاربعون شُدَّ دَ شُدِّ یا جَبَذَا قِصَاصُ الدُّنیا
لا قِصَاصُ الاخرة شدید شدید ایله یاغلام زیرا بکا
قصاص دنیا سوکلودر قصاص اخرتدن کل تفصیل
بودرکه حضرت ذی النورین علی بن ابی طالب
کرم الله تعالی وجهه شفاعتیله بر غلامی ایکی یوز

درهمه

درهمه مکاتب ایلدی واول غلامک کوشنی
مبارک یدیله ایله سابقا بوروب ومشدی
اخرتده قصاصدن خوف ایدوب بعد الکتابه
کندو کوشنی اول غلامک یدینه ویروب یاغلام
بکا قصاص ایله دیجک اول دخی حضرت ذی
النورینک کوشنی اهسته بوروب اودخی
زمانده بو کلمهٔ بیورمشلردن مراد مولای
عبدنه ناحق یره شتم اتمیوب ضرب اتمکدن
منعدر شَدَّ یَشُدُّ دن امردر مد کبی تکریر تاکید
ایچوندر یا حبذا ده منادی محذوفدر یاغلام
حبذا دیمکدر حبذا افعال مدحدندر ذا فاعلدر
جمیع احوالده متغیر اولماز مابعدی مخصوص
بالمدحدر اما مبرد وابن سراج قتنده بعد
الترکیب فعلیة زایل ولمشدر بو تقدیراوزره
حبذا مبتدادر مخصوص بالمدح خبریدر معنی نعم قیتمدی

حضرت

محبوب اولان قصاصدر بناءً قصاص دکلدر دیمشلر اولور الكلمة الرابعة والاربعون

لو راك ابوك لساءه مكانك منى اكر باباك سنى بو فعلده کورسه بندن مکانك یعنی سنکا بو طریقله قربکانی غضبه کتورب بو مقوله فعلکه راضی اولمیوب انکار ایدردی دیمه وزننده ساءه قاموسده افندی معناسنده در بو کلمه‌نی حضرت ذی النورین محاصره اولنوب هجرتك اوتوز بشنجی یلنده مبارك ذی الحجه اینك اون سکزنجی کوننده دار السعاده بابنی احراق اولنوب و بر روایتده دیواردن اشوب ایچرو یه اول محمد بن ابی بکر داخل اولوب الینی مبارك لحیه‌سنه و یقاسنه اوزاتوب و یاپشوب قتلنه قصد ایتدوکی زمانده بیورمشدر بو کلمه حضرت عثماندن صادر اولیجق محمد بن ابی بکر

قتله

قتله مباشرتدن فراغت ایدوب داردن خارج اولدی مصریلردن شقاوتله و خباثتله معروف کمسنه‌لر کیروب شهید ایتدی رحمة الله علیه وعلی اصحاب رسول الله اجمعین بو فتنه‌نك وقوعنه اشارتدن رسول حضرتندن ویل للعرب من شر قد اقترب الكلمة الخامسة والاربعون **ان الصلوة من احسن ما عمل الناس فاذا احسنوا فاحسنوا معهم واذا اساؤا فاجتنبوا اساءتهم** تحقیق صلوة ناس ایتدکلری شیئك احسننده‌ندر پس چون ناس صلوته ارکاننی وشرائطنی و سننی رعایت ایدوب کوزجه اتسه‌لر سز دخی انلر ایله احسان ایدوك یعنی کوزجه معامله ایدوك واکر صلوتی کما ینبغی رعایت اتمیوب کوزجه اتمزسه‌لر انلرك اساءتندن احتراز ایدوك یعنی انلر ایله مقارنت و مجالست اتمك

بو معنایه مناسبدر سورة العنکبوتده
ان الصلوة تنهی عن الفحشاء والمنکر ایتی
وشهاب الاخبارده رسول حضرتندن واعلموا
ان خیر اعمالکم الصلوة حدیثی الکلمة السادسة
والاربعون انتم اصل الاسلام وانما یفسد الناس
بفسادکم ویصلح بصلاحکم سز یا اهل مدینه
ایمان واسلامک اصلی سز وشرایع واحکامده
مقتدا سز جمیع افعالده واقوالده سزه اقتدا
ایدوب سزه تابع اولورلر اکر فساد ایدرسکوز
جمله ناس سزک فسادکز سببیله فساد ایدرلر
واکر سز صالح اولورسکز انلر دخی صالح اولورلر
مراد اهل مدینهٔ فساددن منعدر زیرا
بو کلمه اهل مدینه ایله اهل مصر متفق اولوب
فساده مباشرت ایتدکلری زمانده وارد
اولمشدر الکلمة السابعة والاربعون انا علی

وجل

وجل وحذر فاحذروا واغتروا بن سزوک
اوزروکزه بر اولوایش نازل اولمقدر خوف
حذر اوزره یم حذر ایدوک و یاغور اوزرینه
دایم اولک مغرور اولوب حذر ایلمزسز نازل اولدوغی
وقت کورورسز خطاب داردر. قتلنه قصد ایلینلر
ایچوندر فتحتینله وجل خوف معناسنه در فتحتینله
حذر احتراز معناسنه در اغترار مغرور اولمقدر
الکلمة الثامنة والاربعون ما یزع الله بالسلطان
اکثر مما یزع بالقرآن سلطان سببیله الله تعالی
منع وکف ایتدوکی شیء اکثردر قرآنله منع وکف
ایتدوکندن زیرا سلطان جیشنی تفرق وانتشاردن
وعامهٔ ناسی تظالمدن کف ومنع ایدر وزع کف
ومنع معناسنه در یزع بوندن صیغهٔ مستقبلدر
بو معنایه مناسبدر حضرت حسنک لا بد للناس
من وازع قولی لا بد للناس من سلطان یکفهم

معناسنه در وجه اكثريت بودركه وعيد سلطان دن
مجلدر و وعيد قران مؤجلدر خلق عقوبت حاضر
زياده خوف ايدرلر عقوبت غايبه دن بو معنايه
موافقدر افضل المتاخرين ابن كمال پاشا جمع
ايتدوكى حديث اربعين دن مايزغ السلطان
اكثر مما يزغ القران حديثى الكلمة التاسعه
والاربعون الهدية من العامل اذا عزل
كالهدية منه اذا عمل معزول اولدوغى وقتده
عاملدن هديه وجوب اجتناب واحترازده
عامل اولدوغى وقتده هديه سى كبيدر هدية
لفظا و معنا عطيه كبيدر بو معنايى مؤيددر
كتب فقه ده فقهانك ولا يجوز للسلطان اخذ
هدية العامل قولى الكلمة الخمسون خير الناس
من عصم واعتصم بكتاب الله ناسك خيرلوسى
شول كمسنه دركه ذنوبدن عصمت اولندى

وكتاب الله سببله معصيتدن ممتنع اولدى
عصم صيغهٔ مجهولدر منع معناسنه در عصمة
الطعام ديرلر منعه من الجوع معناسنه در
اعتصم بالله ديرلر امتنع بلطفه من المعصية معناسنه
الكلمة الحادية والخمسون انما يقصر الصلوة من كان
شاخصا او بحضرة عدو صلوتى قصرا تمز
الا مسافر قصر ايدر و يا عدو حضورنده
قتاله مباشرت ايدن قصر ايدر سورة النساده
واذا ضربتم فى الارض فليس عليكم جناح ان
تقصروا من الصلوة ان خفتم ان يفتنكم ايتنده واقع
اولان قصر مسافر حقنده در مقيم اولوب
عدو حضورنده اولان نه كيفيتله قصر ايدر
ديو سؤال اولنورسه جواب ويريلوركه
قصر ايكى قسمدر برى بحسب الكم قصردر تخفيف
ركعات كبى و برى بحسب الكيف قصردر

رکوعی وسجودی ایما ایله اداکبی واستقبال
قبلەنك بالکلیه سی سقوطی کبی عدو وحضورندن مقیم
اولان کمسنه ایچوندر ثابت اولان قصر بحسب الکیف
اولان قصردر زیرا کتب فقهدن شرح طحاویده
ان کان القوم رکوبا لایقدرون علی النزول
عن دوابهم لخوف عدو او سبع او طین اجزاهم
ان یصلوا علی دوابهم بالایماء ویجعلون السجود
اخفض من الرکوع من غیر ان یضعوا رؤسهم
علی شیء واجزاهم ان یصلوا الی غیر القبلة دیو
ذکر اولنمشدر ودخی قصر صلوتی مسافره وعدو
وحضورندن اولانه تخصیص صحابه نظردر رضی الله عنهم
حکم ظاهردر اکا بناء تعرض اولنمامشدر ●
الکلمة الثانیة والخمسون وَسِمُوا نُونَتَهُ صبی نك
ذقنی چقورنه کی کبی یعنی دکوکی کبی سیاه
علامت ایدوك تا که چشم بد اصابت ایدوب

بلا

بلا یتشمش وسمه یسمه وسما وسمة دیرلر چان
بطریق الکی اکا علامت اتسه‌لر سموا بوندن
صیغهٔ امر حاضر لجمع مذکردر بو معنای مؤیددر
شهاب الاخبارده رسول حضرتندن ان العین
لتدخل الرجل القبر والجمل القدر حدیثی وصحیحده
ابن عباس روایتنده اَلعَینُ حَقٌّ وَلَو کَانَ
شَیْءٌ سَابِقَ القَدَرِ سَبَقَتْهُ العَینُ وَاِذَا اسْتُغْسِلْتُم
فاغسلوا حدیثی معناسی تأثیر عین حقدر
بونده سرعت تأثیر مرتبه‌ده‌دن که اکر الله تعالی
حضرتنك قضا وقدرینی برشی سابق اولمق
جایز اولسه عین سابق اولوردی دواسی
بودر که کوزی دکن کمسنه غسل ایدوب غساله‌سن
صب اولنسه شفا اولور ایله اولسه اغتسال
ارادت ایدندن منع ایتمیوب غسل ایدوك
دیمکدر بعض کتب معتبرده اصابت عین حقنده

مجرب نسخه قيه لرده ذكر اولنمشدر اما بو محلده بيان
اتمك مناسب كورلمدوكى اجلدن ترك اولندى ●
الكلمة الثالثة والخمسون **لا ينهى عالم جاهلاً** عالم اولان
كمسنه جاهل اولان كمسنه يى افعال منكره سندن
نهى ومنع اتمز مى ايدر انكچوندر كه بن سزى
نهى ايدرم بو معنايه مصدقدر سورۀ آل عمرانده
كنتم خير امةٍ اخرجت للناس تامرون بالمعروف
وتنهون عن المنكر آيتى مراد جماعت جهله
برنا معقول ونامشروع امر اوزرينه يورون
طتوب اتفاق اتسه لر حضرت عثمان حقنده
ايتدكلرى كبى عالم ودانا اولنلر سكوت
اتميوب انلرى دفع ومنع اتمكه سعى بليغ ايدوكنى
بيان ايدر الكلمة الرابعة والخمسون **إن وجدتم**
في كتاب الله أن تضعوا رجليَّ في القيد فضعوها
اكر سز كتاب الله ده بنم ايكى اياغمى قيده وضع

ايدوب

ايدوب بغلمغى بولدكوز ايسه وضع ايلك مراد
كتاب الله هر نه بولنور ايسه اكا مطيع اولورن
قضاء واجبه رضا ويرورم وفنون نوائب
وصنوف مصائب كه طرف خلقدن باشمه
كله اكا صبر ايدرم والا يعنى كتاب الله ده
بولمادكوز ايسه بنم حقمده سلوك ايتدككوز
امر ظلم محضدر فراغت ايلك ديمكدر خطاب
كلمات سابقه كبى كندو قتلنه قصد ايلينلره در
رجلي اصلنده رجلين ايدى ياى متكلمه
اضافتله نون ساقط اولوب ادغام ايله رجلى
اولمشدر فتحله وسكونله يا ايله قيد بوقاغيدر
جمعى قيود كلور بو كلمه حضرت ذي النورينك
قوت تسليمنه وقوت اسلامنه وكمال
لوكنه دلالت ايدر الكلمة الخامسة والخمسون
لأن اُقتل قبل الدماء أحبُّ اليَّ من أن اُقتل بعد

الدماء

قانن دوكلمزدن اول قتل اولنمز بكا زياده شوكلور
قانن دوكلدكدن قتل اولنمدن مراد مسلمانلره
شفقت ورقت ومرحمت ايدوب بنم اجلمدن
كمسنه يه ضرر كلمسون ديمكدر بو كلمه حضرت
ذي النورينك يوم دارده قتل اولنماسنه
كندو ظن كلدوكي زمانده واقع وصادر
اولمشدر لام موكده دركسرله ومده له دما
دمك جمعيدر دم معروفدر موضعنده
مضاف مقدردر تقدير كلام قبل سفك
الدماء بعد سفك الدماء ديمكدر الكلمة
السادسة والخمسون تَكْوِي بِمَالِكَ يَا ابْنَ عَفَّانَ
يَوْمَ الدِّينِ قيامت كوننده مالك ايله داغلنورسن
يا ابن عفان بو كلمه ده متكلم ومخاطب
حضرت عثماندر تنزيل قبيلندندر موذي
بودر بكه سورة التوبه ده والذين يكنزون

الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ايتي نازل اولبجق
حضرت ذي النورين بكاء شديد ايله بكا ايدوب
وبو ايتي اقيوب وبو كلمه يي ذكر ايدردي
اكر سؤال اولنور ايه كريمه ده ذكر اولنان
وعيد مانع زكوة حقنده در زيرا كشافده
وتفسير قاضيده ذكر اولندوغي اوزره
ايه كريمه موجبي مسلمين اوزرينه ثقيل
كلجك رسول حضرت اِنَّ اللّٰهَ لَمْ يَفْرِضِ الزَّكوٰةَ
اِلَّا لِيُطَيِّبَ مَا بَقِيَ مِنْ اَمْوَالِكُمْ ديدي
وَدخي مَا اُدِّيَ زَكوٰتُهُ فَلَيْسَ بِكَنْزٍ ديدي
وصحيحينده ابي هريره رسول حضرتندن
ما من صاحب ذهب ولا فضة لا يؤدي
منها حقها الا اذا كان يوم القيمة صفحت
له صفايح من نار فيكوي بها جنبه وجبينه

وظهره حدیثنی روایت ایلرایله او لیحق
حضرت ذی النورین بحسب الشرع لازم اولان
ذکوتنی ادا اتمك مقرردر بوکلمهٔ نه کیفیتله
بیوردلردیو سوال اولنورسه جواب ویریلورکه
طبیعت انسان حب مال او زره مجبولدر
حقوقنی مالی کماینبغی ادادن خوف ایدوب
واخراج مال حقنده زیاده اهتمام کوستروب
بیورمشلردر وشروح صحیح بخاریده
روایت صحیح ایله روایت اولنورکه بوندن
صکره اطرافدن کندویه متعلق تجارتکلیجك
مالنك نصفندن زیادهسنی فقرایه ومساکینه
تصدق ایدردی وابتدائ هجرتده داخل مدینه
ده بیرومهدن غیری طتلوصو یوغیدی
پیغمبر حضرتی من یشتری بیرومة فله الجنة
دیجك حضرت ذی النورین یتمش بیك اقچه

اشترا

اشترا ایدوب مسلمین ایچون وقف ایتدی الان
موجود ومشفع بهادر ومسجد رسول اهلنه
مضایقه ویرمجك اطرافنده اولان اولری یدی
یوز اللی دوهیه اشترا ایدوب مسجد رسولی
توسیع ایتدی وجیش عسرتی بتول غزاسنده
تجهیز ایدوب رسول حضرتنه جمیع لوازمیله
اوجیوز دوه وکمنده بیك دانه فلوری
غزایه صرف ایدوك دیو ویردی واصحابدن
رسول حضرتیله اول کونده اوتوزبیك کمسنه
حاضر اولمشیدی بوجملهده جمله شرطیه مقدردن
تقدیر کلام ان جمعت المال وامسکته دیمکدر
ضرب بابندن کواه یکویه کیبا دیرلر احرق جلده
بحدیدة وغیرها معناسنه تکوی بوندن صیغهٔ
مستقبلك مفرد مذکر مخاطبی ایچوندر ومنع
اولنان صیغهٔ مجهولیدر الکلمة السابعة

والخمسون

مَا كُنْتُ لِأَدَعَ الْمُسْلِمِينَ بَيْنَ حَقَّيْنِ يَضْرِبُ
يَعْضُهُمْ رِقَابَ الْبَعْضِ بن مقام خلافتده طا
مسلمینی بعض اخرك رقابن ضرب ایدر ایکی عدو
بیننده ترك اتمكیچون جلوس اتمدم مورد كلمه بودر كه
ناس بیننده اختلاف ظاهر اولوب حضرت عثمانك
اوزرینه هجوم ایدیجك طلحه بن عبد الله حضرت
عثمانه شامه رحلت ایدوب انده قرار ایله تا كه
سنك لشكرك سنی بوغاوغادن صقلیوب
حفظ ایدهلر دیجك بو كلمهیی بیوردیلر ادع ترك
معناسنهدر فتحله و یا ضمله و تشدیدله
جف جماعت ناسدر و یاعد و كثیر در رجاوا
حفة واحدة دیرلر جمیعا كلدیلر معناسنه
كسرله رقاب رقبهنك جمعیدر رقبه بوینیدر
الكلمة الثامنة والخمسون وَيْحَكَ إِنَّ هَذِهِ
الشَّجَرَةَ لَبَعِيرِكَ وَشَاتِكَ وَأَنْتَ تَعْقِرُهَا سكا

شفقت

121

شفقت و مرحمت ایدرم زیرا بو شجره سنك بعیرك
و شاتك ایچوندر حال بو كه سن اول شجرهیی كسوب
قطع ایدرسن فتح واو و سكون یا ایله ویح كلمه
رحمتدر كاه ابتدائیه اوزرینه مرفوع اولور
ما بعدی خبر اولور ویح لزید كبی و كاه اضمار
فعل الله منصوب اولور ویحك كبی بو محلده
منصوبدر ویحك تقدیرنده در بعیر و شاة
معروفلردر فتحله عقر جرح معناسنهدر تعقر
بوندن صیغهٔ مستقبلدر بو محلده مراد قطعدر
مورد كلمه بودر كه بر كون حضرت ذی النورین
بر شجرهیی كسركن كوردی اكا دیدی كه بو شجرهدن
سنك بعیرك و شاتك انتفاع ایدرلر روا دكلدر كه
بونی كسوب قطع ایدهسن اما بو كلمهنی عرب عربا
خلقه نافع اولان بر اهل خیر كمسنهنك ناحق
یره عرض و حرمتی مسلا بدن كمسنه حقنده

استعمال ایدرلر مراد اولمسنه انجدوب
وعرضنی یغوب عملدن قورسن حال بوکه سکا
ومتعلقاتکه وسایر ناسه کزکلو کمسنه دردیملکدن
محتملدرکه حضرت ذی النورینک مرادی کندو
قتلنه قصد ایدنلره خطاب ایدوب بو معنا اوله
الکلمة التاسعة والخمسون من یرى یحیى معولها کم بکا اتی
ویرر بودوه لرل دزلری بدلنی یعنی قیمتنی موردی
بودرکه حضرت ذی النورینک عادتلری بوایدی
که قچن کاربان کلسه جمیع دوه لرینک متاعنی
برکره دن صاتون الوردی و بو کلمهٔ بیوردیلردی
مراد مومن اولان کمسنه چوق فایده طمع اتمیوب
سهل البیع والشرا اولمق لازم ایدوکنی بیاندر
کلمهٔ من استفهامیه در مبتدادر یرى جمله سی خبردر
ضمنین عقل عقالک جمعیدر عقال دوه نک ایاغنی
ویزن نغلدقلری ایبدر الکلمة الستون

اذا وقعت السهمان فلا مکابلة قچان ایکی
بینده ارضده واقع اولان سهملری ممتاز اولوب
حدلری متبین اولسه مکابله یوقدر یعنی اول
سهمی و اول حصهٔ شفعه طریقیله المق ایچون
تاخیری مکروهدر قاموسده المکابلة هی ان تباع
الدار الى جنب دار وانت تریدها فتوخر ذلک حتى
یستوجبها المشتری ثم تاخذها بالشفعة وقد کره
ذلک دیمشلردر الکلمة الحادیة والستون
لا شفعة فی بئر ولا فحل قیوده وار کلاخرما
اغاجنده شفعه یوقدر خرما اغاجنده شفعه
اولمادوغی متفق علیهدر زیرا شجره منقولاتدندر
مطلقا منقولاتده شفعه جائز دکلدر امابئرده
شفعه جائز اولمق ایچون شافعی قولیدر شرح
مختصرده شراح کتاب کلمه عثمانی بعینها ذکر ایتدکدن
صکره تاویل ایدوب دیدیلرکه کلمهٔ فی تعلیل ایچوندر

مراد بیر اجلندن ونخل اجلندن بستاننه شفعه
جائز دکلدر دیمکدر تصویر مسئله بودر که
بساتین بیننده بر قوتی مشترك اولسه و بستان
صاحبندن بری بستاننی بیع اتسه بیورد بنیم شرکتم
واردر دیو بر سببیله بستان اخر شفعه اتمك
جائز دکلدر وبر رجل ایچون رجل اخر بستاننده
نخل نخل سببیله صاحب نخل شفعه اتمك جائز دکلدر
کسرله وهمزه ایله بیر صو قیو سیدر جمعی ابار
کلور فتحله وسکون حا ایله نخل ارکك خرما اغاجیدر
زیرا قاموسده ذکر نخل ایله تفسیر اتمشدر اما بونخلدن
مطلق نخلدر زیرا شجر منقولاتدندر کتب فقهده هدایه‌ده
الشفعه واجبة فی العقار وان کان مما لا یقسم
کالحمام والبئر والطریق ولا شفعه فی البناء والنخل
اذا بیعت وهو صحیح مذکور فی الاصل دینلمشدر
وبو کلمه مذهب شافعی ایچون تمسکدر اولوبر ظاهرنده

حمل اولنمقده جائزدر الكلمة الثانية والستون
الارف تقطع الشفعة ارف شفعه قطع ایدر
غرف وزننده ارف ارفه نك جمعیدر ضمیله
ارفه بین الارضین فصل ایچون تعیین اولنان
حددر مثلا دار ایچون تعیین اولنان حدود
اربعه‌دن بر حده جار للملکی متصل اولماسه
جار ایچون شفعه جائز اولماز کتب فقهده
وتجوز الشفعة للخلیط فی نفس المبیع کالشرب
والطریق ثم لجار ملاصق ولا تجوز لغیرهم
دینلمشدر بو معنایه مناسبدر رسول حضرتلرینك
حضرت انس روایتنده جار الدار احق بالجار
ینتظر به وان کان غائبا حدیثی الكلمة الثالثة
والستون انظروا اهل اخضر ازاره نظر ایلك
ازاری محض اولدیغی بالغ اولمقدن کنایتدر
موردی بودر که حضرت ذی النورین خلافتی

زماننده بر اوغلان خیانت ایدوب اوکنه کتوردکلرنده
مجلسده اولان اصحابه بیلدیکوکه انلر اوزرینه
حدّ اقامت ایده‌لر ایله اولبجق حضرت ذی النورین
دخی اول نظر ایدل بالغ اولوب بالعانه ظهور
ایدن شعرات بونده ظهور ایتمسین دیو بیلوغندن
بدیع لطیف کنایه ایدوب بو کلمه‌یی بیوردیلر
مرادلری ما تحت ازارلا اخضرا دیدر اخضر سیاهلوده
معناسنه دخی کلور اضداددندر بو محلده مراد
بو معنادرکه کسرله ازار بدن انسانی احاطه
ایدن ثوبدرکه اکا کوملکده دیرلر الکلمة الرابعة
والستون **الطلاق بالرجال والعدة بالنساء**
طلاق ویرمک رجال یدنده در عدة چکمک
نسا یدنده در شافعی قتنده عدد طلاق رجال
حالنه تابعدر یعنی اکر زوج حر اولورسه
طلاقی کاملی یعنی بینونه غلیظه‌سی اوچدر

واکر

واکر عبد اولورسه ایکیدر زیرا هدایه‌ده وقال
الشافعی رحمه الله علیه عدد الطلاق معتبر بحال
الرجال لقوله الطلاق بالرجال والعدة بالنساء
دینلمشدر ابو حنیفه قتنده رضی الله تعالی عنه
عدد طلاق نسا حالنه تابعدر یعنی حره تحتنده
اولان امه اولورسه طلاق کاملی ایکیدر وعبد
تحتنده اولان حره اولورسه طلاق کاملی اوچدر
زیرا هدایه‌ده طلاق الامة ثنتان حرا کان زوجها
او عبدا وطلاق الحرة ثلث حرا کان زوجها
او عبدا لقوله عم طلاق الامة ثنتان وعدتها
حیضتان وتاویل ما روی الشافعی رحمه الله
ان الایقاع بالرجال دینلمشدر امام اعظم
مذهبی حضرت ذی النورین وزید بن ثابت وجمهور
صحابه قولیدر اهل حجاز دخی بو مذهبه تابعدر
بو کلمه هدایه‌دن منقولدر لکن نظم حدیثه

موافق اولیجق حضرت ذی النون بینه اسناد مجرد
تلفظ ایتدوکی جهتندندر الکلمة الخامسة
والستون **قملت جبتك يا عمرو مذ عزلت عن مصر**
مصردن معزول اولدوغك وقتدن برو يا عمرو
قفتانك كثير القمل اولدی فنحله قمل کهله در
فتح بابندن قمل راسه دیرلر کثیر قملة معناسنه
ضمله وتشدیدله جبه ثوب معروفدر جمعی
کسرله جباب کلور سکون ذال ایله مذ بو محلده
جملهٔ فعلیه یه مضاف اولان ظرفدر اصلنده
منذ در زیرا ساکنه ملاقاتی قتنده ذال
مضموم اولور مذ الیوم کبی اگر اصلی منذ اولماسا
ساکنه ملاقاتی قتنده الساکن اذا حرك حرك
بالکسر قاعده سی اوزره مکسور اولور ایدی
کلمهٔ مذ ایچون حالات ثلثه وارددر تفصیل مغنی
اللبیب ده در کسرله مصر بلدهٔ عظیمه نك اسمیدر

لایق

لایق بودر که علتنك وجودنده نظر ایدیم لاینصرف
اولایدی لکن ثلاثی ساکن الاوسط اولدوغندن
نظرا منصرف اولمقده جایزدر عدم صرفنه دلیل
قرآن عظیمده سورهٔ زخرفده الله تعالینك
الیس لی ملك مصر قولیدر وصرفنه دلیل
سورة البقره ده الله تعالینك اهبطوا مصرا
قولیدر مصره مصر تسمیه اولندوغنك وجهی
بودر که قاموسده ذکر اولندوغی اوزره
مصر بن نوح بنا ایتدوکیدن و یا تمصیری ایچوندر
مورد کلمه بودر که حضرت عمر خلافتی زماننده
عمرو بن العاص هجرتدن عشرین سنه سنده
مصری واسکندریه یی فتح ایتدکدن صکره حضرت
عمر عمرو بن العاصی حاکم ایتمشدی سبع وعشرین
سنه سنده حضرت عثمان عزل ایدوب مدینه یه
کلدوکنده برکون حضرت عثمانه کثیر جور عمالك

فَاعْدِلْ أَوِ اعْتَزِلْ دیجك بو كلامدن شكسته
خاطر اولوب اول وقتدن بو كلمهٔ بیون دیلر
تفصیل كتب تواریخده بدایع الاموره در بو بیته معنا
یدر كبراء سلفدن العزل حیض الرجال قوللری

الكلمة السادسة والستون **اَلصَّلٰوةُ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ** یعنی صلوتم ناس نایم اولدوغی
حالده كیجه‌دن الصلوة لفظنده الف لام مضاف
الیه‌دن عوضدر تقدیر كلام صلوتی باللیل
دیمكدر كسرله نیام نایمك جمعیدر مورد كلام بودر كه
بر كون بعض كمسنه‌لر حضرت ذی النورینه
دوستكه نه وقت توجه ایدرسن دیدیلر بو
كلمهٔ بیوردیلر زیرا حضرت ذی النورین اكثر
لیالیٔ صلوتله احیا ایدردی حتی هر لیله
جمعه‌ده ختمله ایكی ركعت نماز قلوردی مخصوص
ایكی قتل ولدوغی جمعه‌نك كیجه‌سی تمام دخی

ختمله

ختمله ایكی ركعت نمازی ادا ایتدی دیو روایت
صحیحیله روایت اولنور الكلمة السابعة والستون

لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِإِحْدَى مَعَانٍ ثَلٰثٍ كُفْرٍ بَعْدَ إِيمَانٍ وَزِنًا بَعْدَ إِحْصَانٍ وَقَتْلِ نَفْسٍ بِغَيْرِ حَقٍّ هیچ بر احدك دمن اراقت وسفك
ایدوب قتل تمك حلال اولمز اوچ معنادن
بری سببیله حلال اولور بری بعد الایمان كفردر
وبری دخی بعد الاحصان زنادر وبری
دخی بغیر حق قتل نفسدر همزه ایله وهمزه‌سز
امری ومری انسان ویاخود رجل معناسنه‌در
ویاخود بو محلده اكیسنه دخی حمل قابلدر
مقدردر تقدیر كلام لا یحل دم امری یمكدر معانی
معنانك جمعی معاییندر بو محلده بذاته قائم
اولمامق معناسنه عینه مقابلدر لفظه مقابل
دكلدر كسرله وقصرله ومدله دخی جائزدر

زنا معروفدر احصان لغتده عفت معناسنه‌در
تزوج معناسنه دخی کلور بو محلده مراد معنای
ثانیدر زیرا بعض کتب معتبرده المحصن الزانی
هو المسلم المکلف الحر الذی اصاب فی نکاح
ثم زنی دینلمشدر کتب فقهده مسئلهٔ شرعیه
بعد الایمان کفر ردتدر حکمی وجزاسی مصر
اولیجق رجالده قتلدر نساده حبس ابددر
وبعد الاحصان زنانک رجالده ونساده حکمی
وجزاسی قتلدر وناحق یره قتل نفس ایدنک
حکمی وجزاسی یرینه بطریق القصاص قتلدر
بو معنای محققدر صحیحینده ابن مسعود روایتنده
رسول حضرتلری لا یحل دم امرئ مسلم یشهد
ان لا اله الا الله وانی رسول الله الا باحدی
الثلث الزانی والنفس بالنفس والتارک لدینه
المفارق للجماعة الکلمة الثامنة والستون

والستون

127

والله ما تمنیت بدینی بدلا بعد ان هدانی الله
الله حقیچون الله تعالی بکا هدایت ایدوب اسلام
میسر اتدکدنصکره دینمه بدل بر شیئی تمنی اتمدم
مرادی ذو النورینک کلمهٔ سابقه‌ده مذکور
اولان معنای ثلثه‌دن معنای اولک کندیدن
نفیی بیانیدر بدلا کلمه‌سی معقول صریح ایکن
بدینی کلمه‌سندن تاخیر اولنمق دینک ثبوتنه
اهتمام ایچوندر تمنی آرزو اتمکدر بدل خلف
معناسنه‌در الکلمة التاسعة والستون
ولا قتلت نفسا بغیر حق ودخی ناحق یره
بن هیچ بر نفس قتل اتمدم بو کلمه‌دن مراد
معانی ثلثهٔ مذکوره‌دن نفیینی بیاندر الکلمة
السبعون واما الزنا فوالله ما زنیت فی جاهلیة
ولا فی اسلام اما زنانک بندن عدم صدوری
الله حقیچون زمان جاهلیت واسلامده اصلا

بن زنا ایتمدم و بو کلمه دن مراد معانیٔ مذکوره
دن معانی ثانینک نفینی بیاندر و بو کلمه کلمهٔ سادره[بقیه]
تاخیر اولنماق بونده تفصیل اولدوغیچوندر
الکلمة الحادیة والسبعون ولا وضعت یمینی علی
عورتی بعدما مسحت بها یمینی رسول الله اکراما
ودخی بن رسول الله حضرتنه اکرام ایچون صاغ
الومله رسول الله حضرتنک مبارک صاغ اللرینه مسح
ایدوب بایشدقدن صنکره اصلا صاغ الومله
عورت غلیظم اوزرینه وضع ایتمدم مراد حضرت
ذی النورینک قوت اسلامنی و کمال حیاسنی
بیاندر الکلمة الثانیة والسبعون لا تقتلونی
فانی امام واخ فی الاسلام ووال مجتهد سز بنی
قتل ایتمک زیرا بن خلیفه وقتم واسلامده سزه
قرنداشم وهر امر خیرده جد وسعی ایدیجی والی یم
بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن

من فارق الجماعة واستذل الامارة لقی الله ولا وجه
له عنده حدیثی بو کلمهٔ وکلمه سابقه ده یوم دار
قتلنه نصیحت ایچون [وارد] اولمشدر الکلمة الثالثة
والسبعون هکذا ازرة صاحبنا بزم صاحبمز
رسول حضرتنک قفتان کیمه لری بو نحلیدر
موردی بودر که بر کون حضرت ذی النورین
بر پارسای قصه قفتان کیمش کوردی اول وقت
بیوردی مراد رسول حضرتنک مبارک ثیابلری
ساقدن اشغه طویل اولمایوب وطویل اولمق
دخی سنت اولمدوغنی بیاندر فنحلة ازره هیئة
ابتزاد یعنی ازار لنمه هیئتیدر بو معنای محققدر
صحیح بخاری ابو هریره روایتنده ما اسفل من الکعبین
من الازار حدیثی وشهاب الاخبارده رسول
حضرتندن ان الذی یجر ثوبه خیلاء لا ینظر الله
الیه یوم القیمة حدیثی کتب فتاوادن نقایه

شرحنده احب الثياب الصوف الابيض لانه لباس
الانبياء والصلحاء ويكره لبس الاحمر من الثياب
لقوله م اياكم والحمر فانها زى الشيطان ديلمشدر
الكلمة الرابعة والسبعون **اتقوا عباد الله ووازروا**
امراءكم وناصحوا ولا تبغوا عليهم يا عباد الله الله
تعالى دن قورقڭ وامراكوزه موازرة ايدوڭ وانلره
خيرله نصيحت ايدوڭ وانلر اوزرينه بغى
وظلم اتمڭ بو كلمه ده مفعول اتقوا وحرف ندا
محذوفدر تقدير كلام اتقوا يا عباد الله ديمكدر
موازرت ومعاونت معناسنه در وزير ده
وزير تسميه اولنمغه وجه سلطانه رايده وتدبيرده
معين اولدوغيچوندر بو معنا محققدر صحيح مسلمده
ابى هريره دن مرويدر من اطاعنى فقد اطاع الله
ومن عصانى فقد عصى الله ومن اطاع امرى فقد اطاعنى
ومن عصى امرى فقد عصانى حديثى الكلمة الخامسة

ولسون

129

والسبعون **ان خلاف الخليفة وفراق الجماعة**
والطعن على الائمة وبال على من ركبه وخسران
لمن عمله مبين تحقيق خليفه زماننه مخالفت اتمك
وجماعت مسلميندن ايرلمق وائمه دين اوزرينه
طعن اتمك بونلره ارتكاب ايدن كمسنه ايچون وبالدر
وبونلرله عمل ايدن كمسنه ايچون حمل ثقيل
وخسران مبيندر يعنى اشكاره زياندر
ركب ارتكاب معناسنه در بو معنا مصدقدر
صحيح مسلمده ابى هريره روايتنده من خرج
من الطاعة وفارق الجماعة فمات مات ميتة
جاهلية حديثى الكلمة السادسة والسبعون
اتقوا الله الذى اليه تحشرون فلا تسارعوا الى الفتنة
ولا تفارقوا الجماعة الله تعالى دن قورقڭ كه
يوم قيامتده اڭا حشر اولنورسز يعنى انلـ
حضورينه جمع اولنوب حساب وكتاب اولنورسز

امر بويله اولیجق فتنه يه مساعده اتمك وامامه
مخالفت اتمكله جماعت مسلميندن مفارقت اتمك
الكلمة السابعة والسبعون توجعت لكم من جهلكم
وانكم ترون انكم مبصرون من ضلالتكم
مهتدون من عماكم سزوك بلميوب جهلكزدن
بن متألم اولدم حال بوكه سز كندوكزى ضلالتكزدن
عارى كوررسز قلبكز كوزى كور اولمقدن
برى وطوغرى يول اوزره يوزدیرسز حضرت
ذى النورين بو كلمه ايله اهل فساد اولوب كندو
قتلنه قصد ايدنلره خطاب ايدر توجع تألم
معناسنه در توجعت نفس متكلم وحده ايچون
وضع اولنان صيغهٔ ماضيدر عمى ذهاب بصردر
ذهاب بصيرته دخى ديرلر بو محلده مراد معناى
ثانيدر سورهٔ اسراده ومن كان في هذه اعمى
فهو في الآخرة اعمى ايتنده عمى بو معنايه در

الكلمة

الكلمة الثامنة والسبعون القوم يستحلون دمي
ولا يمنعوني من الحج ليس هذا برأي بنم قتلمه
قصد ايدن قوم قتلمى حلالدر ديرلر وبنى حجدن
منع اتمزلر بو راى راى صواب دكلدر مودى
بودركه بركون سعيد بن العاص سن بوغوغادن
خلاص اولمزسن تاكه بونلر ايريلوب حج ايدوب
تلبيه ايتنجه زيرا بونلر سنى حج اتمكى منع اتمزلر دینجه
بو كلمه بيوردیلر الكلمة التاسعة والسبعون
المحروم يعطى والخائف يؤمن والمنفي يرد محروم
اعطا اولنور ودخى خوف ايدن خوفدن خلاص
بولوب امن اوزره اولور ودخى منفي اولوب
وطنندن خارج اولان كمسنه كرو وطننه رد
اولنور مراد انسان بر حالده قالميوب حالت
اخرى عارض اولمق جايز اولیجق بن دخى بو حاله
اوزره قالمق ممكندر شويله كه مقتضاى

بشریه اوزرنه بندن زلات صادر اولمش اوله
عفو ایدوب فساده مباشرتدن فراغت ایدوله
دیمکدر یعطی یومن یردّ صیغ مستقبل ومجهولدر
الکلمة الثمانون **البعوث لاتجمر** اسلام عسکری
دار حربه قریب موضعده محافظده اقامت اولنمز
زیرا مظنهٔ تلف وهلاکدر امور وزننده بعوث
بعثک جمعیدر فتحله وفتحتین ایله بعث عسکردر
جمر الجیش دیرلر قچان ارض عدویه قریب موضعده
جیشی اقامت اتسه ودار اسلامه ارجاع اتمسه
مراد دار حربه قریب مواضعده حفظ ایچون
اقامت اولنان عسکر تجدید وتکثیر اولنمق
لازمدر تاکه بعض وفات اتمکله قلیل اولوب
اعدا ظفر بولوب هلاک ایلمیه دیمکدر الکلمة الحادیة
والثمانون **لا یولی امر المسلمین الا اهل الصلاح والحکمة
فی السن والتجربة** امر مسلمینه والی قلنمز الا یاشده

وتجربه

وتجربه ده اهل صلاح واهل حکمت اولان کمسنه
والی قلنور یعنی تدبیر ممالکه متعلق زمام حل
وعقدی وقبض وبسطی وامر ونهی بیران جهان
وکاردان اولان کمسنه لر دستنه ویرملکرک
تاکه انلر رای صایب وفکر ثاقبلریله نوایب
دهردن کندولر مصون اولوب اهالی مملکت دخی
اسوده حال اولالر کسرله وتشدید نونله سن
بو محلده مقدار عمر معناسنه در جمعی اسنان کلور
بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبارده رسول
حضرتندن من ولی شیئا من المسلمین فاراد الله
به خیرا جعل معه وزیرا صالحا فان نسی ذکره
وان ذکر اعانه حدیثی ● الکلمة الثانیة والثمانون
لم اکن لاخلع سربالا سربلنیه الله الله تعالی
حضرتی بنی انونکله سترایدوب کیدردکی خلافت
کوکلکنی خلع اتمک ایچون کیمدم فتحله خلع نزع

معناسنه در خلع ثوبه دیرلر نزعه معناسنه در
کسوله سربال کوکلکدر جمعی سرابیل کلور موردی
بودر که حضرت ذی النورینه بعض کمسنلر کندوکی
عزل ایله تاکه بو فتنه دن خلاص اوله سن دیدکلر
انلره جواب ویروب بو کلمهٔ بیوردیلر الکلمة
الثالثة والثمانون الا وانی ملاق الله ان اوتیتهم
علی ذلک اکاه اول تحقیق بن الله تعالی حضرتنه ملاقی
اولورم بنم ناسه خلافتا وزرینه ایتا اولنمقلغم
ایله یعنی بن ناسه خلافتله ایتا اولنمدم بنه
الله تعالی یه خلافتله ملاقی اولورم هرگز
خلافتدن فراغت اتمزم زیرا بو خلافت عطیهٔ
خداداد اختیاریمله اندن فراغت اتمم محالدر
کلمهٔ ان مصدریه در حرف جر محذوفدر
تقدیر کلام بان اوتیتهم دیمکدر اوتی افعال بابندن
نفس متکلم وحده ایچون وضع اولنان صیغه در

صیغهٔ مستقبل مجهولیدر الکلمة الرابعة
والثمانون سبحان الله هذا فی نزعی وتأمیری
بن الله تعالی حضرتنی نقایصدن تنزیه اتمکلک
ایله تنزیه ایدرم نه عجب بو خلقلر کلی سند
کفت وکوسی بنم نزعمدن وتأمیرمدندر یعنی متصل
لیل ونهار بنم خلافتم انلره ثقیل کلوب خلافتدن
کندومی عزل ایلمه مه مشغوللردر کندو مهمات
دینیه لرینه مشغول اولمازلردر سبحان الله بو محلده
تعجب ایچوندر ● الکلمة الخامسة والثمانون
اشیروا واجتهدوا الرأی امورکزده مشاوره
ایدوک ورایکزده جد وسعی ایدوک تاکه راه
جهالت وخیانتدن دور اولوب طریق امانت
ودیانته سالک اولاسز اشار استشار معناسنه در
اشیروا بوندن امر حاضر جمع مذکر بو معنایی
مؤیددر شهاب الاخبارده رسول حضرتندن

اشیروا ذوی العقول ترشد واحدیثی الکلمة
السادسة والثمانون لا یجرمنکم ذنوبی منکم
ان تتباعدوا منی البته بنم سنه قریب ویقین
اولمم سزل بندن تباعد ایدوب نفرت اتمه کوزه
یتشدورمسون زیراسنه واجبدر که بو قربتك
حقنی وحرمتنی بیلوب دوستلغی زیاده ایدسز
وکفران نعمه اولوب بندن دور اولمیه سز
موردی بودر که اهل مصر حضرت عثمان اوزرینه
هجوم ایدیجك اهل مدینه دخی انلره اتباع
ایدوب کلری وقتده بو کلمهٔ اهل مدینه یه نصیحت
ایدوب بیورمشلردر الکلمة السابعة والثمانون
یا فراش النار وذباب الطمع سعیتم بی الی الناس
والبتم علی اصحاب محمد صلی الله تعالی علیه وسلم
یا اتش پروانه سی وطمع سککی بنم اورتامله
ناس اورتسنده فساد سعی ایتدوکز ودخی بنم

اوزرومه اصحاب محمدی خصم ایدوب جمع ایتدوکز
موردی بودر که بنی امیه دن کندو خصملرینی
ممالکه حاکم و والی اتدی دیو حضرت عثمانه
طعن ایدوب اصحاب رسول اللهی افساد ایدن
کمسنه لره خطاب ایدوب بو کلمهٔ بیورمشلردر
فتحیله فراش فراشنك جمعیدر فراشه یکجه ایله
فراشه طیران ایدن کلبکدر که اکا پروانه دیرلر
ذال معجمه نك ضمیله ذباده قره سککدر التیم
جمعتم معناسنه در الکلمة الثامنة والثمانون
ایها الناس ان اللجاج النفاج لا یدری ما الله
ولا این الله ایا ناس تحقیق بیهوده سویلیجی
ولاف اوروب فخر ایدیجی الله تعالی کیمدر ونه
مکاندر بیلمز لجاج وزننده تجاج سموز
ومضطرب اللحم کمسنه در حلاج وزننده نفاج
متکبر معناسنه در بو محلده مراد کندوقنی بیلمیوب

مهلات سویلردیمکدر زیرا لجاج اضطرابندن
کندو نفسنه مشغول اولوب نه بولوردسه سویلك
وتفاج غرور ندن نه دیدوکنی بلمدن بحسب العاده
لازمدر موردی بودرکه صعصعه بن صوحان
ادلو زیاده سیمین ومتکبر کمسنه برکون ذی
النورین مجلسنده ناسزا ونامعقول کلمات
ایتدی حضرت عثمان دخی انك حقنده حبا[؟]
اعلام ایچون مجلسنده اولان ناسه خطاب
ایدوب بو کلمه بیوردیلر الکلمة التاسعة
والثمانون أَنْشُدُ اللّٰهَ رَجُلًا رَأَى لِلّٰهِ حَقًّا عَلَيْهِ
وَأَقَرَّ أَنَّ لِي عَلَيْهِ حَقًّا يُهَرِيقُ فِي سَبَبِي مِلْءَ مِحْجَمَةٍ
مِنْ دَمٍ أَوْ يُهَرَاقُ دَمُهُ فِيَّ بن الله تعالینه اولوغنه
اند ویرورم شول رجله که انجلین رجل الله تعا[لی]
ایچون کندو اوزرنه ثابت اولان حقی کوردی
ودخی بنم اوزرمده ثابت اولان حقمه اقرار

واعتراف

اعتراف ایتدی بنم سببمله محجمه طلوسی قان
دوکمه سنه ویاخود بنم یولمده قانی دوکلمسنه
یعنی راضی دکولم که بکا نصرت ایچون ندکمسنه نك
قانی دوکه سز وبنم یولمده نه کمسه نك قانی
دوکله نشدتك الله دیرلر خلفه معناسنه
هراق الدم واهراقه دیرلر صبه معناسنه کسرله
محجمه ما یحجم به یعنی انوکله حجامت اولنور التدر
موردی بودرکه یوم دارده حضرت عثمان
اوزرینه اعدا هجوم ایدیجك کندو اتباعنك
قتالدن فراغت اتمه لرینی مراد ایدینوب بو کلمه
بیوردیلر ودخی بعض کتب معتبرده حضرت
عثمانك بو کلمه دن غیری بو بابده مفصل
کلمات ذکر اولنمشدر اول کلام بودر من کان
منکم یطلب رضی الله و رضاء رسوله و رضائی
فلیغمد سیفه ویکف القتال فانی رایت

رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
في المنام في هذه الليلة وهو يقول ان شئت
دعوت الله ان ينصرك على اعدائك وان شئت
افطر عندنا قلت لا بل فطر عندكم انتهى كلام
عثمان رضي الله تعالى عنه ثم روي انه امر
من كان حوله بالتفرق الى منازلهم وقعد
في الدار هو وزوجته فقط ففعلوا اما فعلوا
من الجرح والقتل الكلمة التسعون أنشدك الله
رجلًا وآل الله عليه حقا الا لزم بيته اوزرينه
الله تعالينك حقني كورن كمسنه يه الله تعالينك
اولوغنه اند ويرورم اول كمسنه قتاله مباشرت
اتميه الا كندو بيتنه ملازمت ايدوب يعني
دونوبا ونيه كيده قتال وحربدن فراغت
ايليه بو كلمه دخي بعد الرقي يا يوم دارده اتباعنه
قتالدن فراغتلري ايچون ديمشلردر الكلمة

الحادية

الحادية والتسعون ألا أدى بغيكم وظلمكم
الا ارادة قطع حجكم واستنارة حجتي على
اهل الحجة اكاه اولك بن سزوك بغيكزي وظلمكزي
الا يوم قيامتده سزوك حجتكزي قطع اولنوب
بنم حجتم ظاهر و باهر اولمغى ارادت ايچون
كوروم مراد الله تعالينك ارادتي سزوك بنم
اوزرومه ظلم اتمكوزه متعلق اولدى تا كه
حشر وجزاده سزوك حجتكوزك بطلاني
و بنم حق اوزره اولدوغم ظاهر اوله الا ادرى
كلمه لا مقدره دن تقدير كلام الا لا ادرى
ديمكدر وقرآن عظيمده وعلى الذين يطيقونه
كبي لا يطيقونه ديمكدر الكلمة الثانية والتسعون
ما اظنك منتهيا حتى يصيبك الله منه بقادعة
ليست معها بقية بن سكا بلاء اصابتنده سني
ظن اتمزم حتى سني الله تعالى بكا ايتدوكك

منتهى

انذار اجلندن بر قارعه یه یتشدوڭ که اول قارعه
ایله بقیه اولمیه یعنی بن ظن ایدرم که شمدیکه
حالڭ سکا اصابت ایلیه بلا یه قالمیاسڭ سکا
بر مصیبت عظیمه یتشه که هیچ اندن ایلرو مصـ
ـیبت اولمیه قارعه داهیهٔ عظیمه در موردی
بودرکه حضرت ذی النورینه قصد ایدوب عاصی
اولان طائفه دن بری انذار شدید ایله انذار
انذار ایدوب حقنده ناپسندیده کلمات ایلدکده
بو کلمهٔ اکا خطاب ایدوب بیوردیلر الکلمة
الثالثة والتسعون **وَايمُ اللهِ اِنّي لَاظُنّكَ تَسْتُرُ**
اَمْرًا لَو اَظْهَرْتَهُ لَحَلَّ بِهِ دَمُكَ الله تعالی حقیچون
تحقیق بن سنی البتّه ظن ایدرم که سن باطنکده
بر امر گیزلر ایدرسڭ اگر اول کتم ایتدوگڭ امری اظهار
ایتسه اڭ سببیله قتلڭ حلال اولوردی ایدی الله قسم
ایچون موضوعدر تقدیر کلام ایمن الله قسمی یمکدر

موردی بودرکه برکون حضرت ذی النورینه خصم
اولان طائفه دن بری اطالهٔ لسان ایدیجك
منافق اولدوغڭ ظن ایدوب بو کلمهٔ انڭ حقنده بیوردیلر
الکلمة الرّابعة والتّسعون **اَرَدْتُ اَنْ يَجْتَمِعَ النّاسُ**
عَلَى قِرَاءَةٍ وَاحِدَةٍ وَلَا تَخْتَلِفُوا فَيُلْحِقُوا بِالْقُرْآنِ
مَا لَيْسَ مِنْهُ بن دیلدم که ناس قراءة واحده اوزرینه
مجتمع اولالر و باب قراءتده مختلف اولمیالر زیرا
اگر ناس امر قراءتده مختلف اولورلرسه احتمالدرکه
قرآنه قرآندن اولمیان شیئ لاحق اوله یلحقوا
جواب نهیده واقع اولان فادن صکره مقدر
اولان اڭ ایله منصوبدر الکلمة الخامسة والتّسعون
اِنَّمَا حَمَلَنِي عَلَى ذَلِكَ مَا رَأَيْتُ مِنْ اِخْتِلَافٍ فِي كِتَابِ اللهِ
وَقَولِ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ قِرَاءَتِي خَيْرٌ مِنْ قِرَاءَتِكَ فَاَحْبَبْتُ
قِرَاءَةَ النّاسِ وَاحِدَةً قرآن عظیمی نسخهٔ واحده
اوزرینه مقرر ایتمکه بنی حمل ایتمدی یعنی سبب اولدی

الا كتاب الله هذا اختلافی وبعض ناسك بعض اخره
بنم قرائتم سنك قرائتكدن خیرلودر دیدكلری
حمل ایتدی وسبب اولدی امر بویله اولنجق
ناس قراءة واحده اوزرینه اولماسنه محبت ایتدم
انكیچون بویله ایتدم بو كلمه وكلمهٔ سابقه نك
موردی حضرت ذی النورین علماء صحابه یی جمع
ایدوب قرآن عظیمی نسخهٔ واحده اوزرینه
مقرر ایدوب مختلف فیها اولان نسخه یی جمع
ایدوب احراق ایتمشدی اهل مصردن مدینه یه
حضرت عثمان اوزرینه كلوب خروج ایتدكلری
زماننده سن قرآنی احراق ایدوك ایچون
مقصود كه موافق اولانی اظهار ایتدك اعتراض
ایدیجك بو كلمتی انلره جواب بیورمشلردر
الكلمة السادسة والتسعون سبيل الناس
الفرار من الموت ناسك یولی وشانی موتدن

قا

قاجمقدر بو معنای مصدقدر سورة الجمعه ده
قل ان الموت الذي تفرون منه فانه ملاقيكم
ایتی مراد شهادت الله تعالینلا ولو نعمتی ایكن
بنم موتمه رضا ویرمیوب انلردن امان طلب
ایلدوكمی تعجب ایلمك زیرا ناسك شانی موتدن
فراردر دیمكدر الكلمة السابعة والتسعون
من ترك الدنيا احبه الله شول كمسنه كه دنیایی
ترك ایلیه اول كمسنه یه الله تعالی محبت ایدر
بو معنایه مناسبدر صحیح مسلمده ابن عمر روایتنده
الدنیا سجن المومن وجنة الكافر حدیثی
الكلمة الثامنة والتسعون من ترك الذنوب
احبته الملائكة شول كمسنه كه ترك ذنوب
ایلیه ملكلر اكا محبت ایلرلر الله تعالی محبتنی
ترك دنیایه تخصیص بالذكر ایدوب ملائكه
محبتنی ترك ذنوبه تخصیصك وجهی ندر

دينلورسه جواب ويرملوركه دنيا راس
كل خطيئة اولوب وطبيعت انسان دنيايه
حب اوزره مجبول اولدوغيچون تركنده
عسرت واردر ترك ذنوب بوندن خالي فيجه
ترك حرز كف نفس معناسنه عملدن
هرقنغي عملده مشقت زياده اولسه اول
الله تعالى يه زياده سوكلو كلور زيرا
صحيحينده احب الاعمال الى الله احمزها
عمل سوكلو اولديغيچون عاملده سوكلو اولور
الكلمة التاسعة والتسعون من حسم
الطمع عن المسلمين احبه المسلمون شول
كسنه كه مسلمانلردن طمعي قطع ايليه اول
كسنه يي مسلمانلر سورلر بو معنايه
مناسبدر ابن عباس روايتنده رسول
حضرتندن ايها الناس ان الرزق مقسوم

لن

لن يعدو امرؤ ما كتب له فاجملوا في الطلب
حديثي الكلمة المائة التامة اسأل الله
لي ولكم الهدى وعملا بطاعته حتى يرضى
بنم ايچون وسزك ايچون الله تعاليدن
هدايت وانكا طاعتله عمل صالح
سؤال ايدرم حتى بندن وسزدن
راضي اوله بو كلمه ده حضرت عثمانك زياده
شفقت ومرحمتنه دلالت
ايدر حتى اعداسنه دخي
خير ارادت ايدر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله العلي القوي الاعلى • والصلوة والسلام على رسوله
المجتبى وحبيبه المصطفى وعلى آله وصحبه اجمعين
وعلى من تبعهم باحسان الى يوم الدين **اما بعد**
بو شرح اولنان كلمات نبي همتا حضرت علي مرتضانك
يوز كلمه سيدركه هر بري جوامع الكلمه دندر وبونلك مناقبي
كتب معتبرده ذكر اولنمشدر وغزا و زرها امير المؤمنين ابو الحسن
علي بن ابي طالب بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف الهاشمي
القرشيدر والده لري فاطمه بنت اسد بن هاشمدر
قبل الهجره اسلامه كلدكدنصكره رسول حضرتيله مدينه يه
هجرت ايدوب رسول الله حياتنده وفات ايدن نساء كباردندر
وحضرت علي هاشمي الابوين اولان خلفانك اولیدر

جمله

جمله خصال حسنه دن بري بودركه صبي ايكن
اسلامه كلوب اصلا كفر طاري اولمامشدر وزمان
جاهليتده اصلا شرب خمر ايتمامشدر وبونلك حقنده رسول
حضرتي انا مدينة العلم وعلي بابها ديمشلردر واصح روايت
اوزره اون بش ياشنده اسلامه كلمشدر ابو حنيفه قتنده
صبي عاقلك اسلامي صحيحدر اسلام اوزرينه جبر اولنور
ابا ايدرسه قتل اولنماز وامام زفر ايله امام شافعي قتنده
اسلامي صحيح دكلدر ابو حنيفه نك دليلي حضرت علي نك زمان
صباده اسلامه كلوب رسول حضرت اسلامني قبول ايتديكيدر
هدايه شرحنده اكمل الدين حضرت علي حال اسلامنده وحال
موتنده قاچ ياشنده ايدي علما اختلاف ايتديلر جعفر بن محمد
ديدوكي اوزره حين اسلامده بش ياشنده وحين موتنده
التمش سكز ياشنده ايدي زيرا رسول حضرتنه نبوت ويريلوب
تبليغه امر اولنديغي ابتداء رجالدن ابو بكر ونسادن خديجه
وصبياندن حضرت علي دعوت اولنمشدر اول وقت حضرت علي

اصح قولده بش یاشنده ایدی مدت تبلیغ یکرمی اوچ ییلدر
ومدت خلافت والخلافة بعدی ثلثون سنة ثم یصیر ملکا
عضوضا حدیثنی موجبنجه اوتوز ییلدر بش آلتی وجه ضم
اولنیجق آلتی سکز اولور حضرت علینک جمله مدت عمری آلتمش
سکز ییل اولور دیدی وکتب معتبرده نقل اولنور که
حضرت علی حسن الوجه شدید الادمة عظیم العینین عظیم البطن
طولدن قصره اقرب کثیر الشعر عریض اللحیة مبارک باشی
ولحیه سی بیاض ایدی هجرتدن سنهٔ خمس وثلثین
ذی الحجه سنک اون سکزنجی کونی جمعه کون حضرت عثمان قتل
اولنوب بعض روایتده اول کون حضرت علی مقام خلافته
جلوس ایدی مدت خلافتی بش قریب اولمشدر رسول
حضرتنه عبد المطلبده ملاقی اولمشدر رسول حضرتنه
عمیسی ابو طالب اوغلیدر قزی فاطمة الزهرایی تزوج
اتمشدر ورسول حضرتندن بش یوز اوتوز یدی حدیث
روایت اتمشدر کندودن روایت ایدنلر ابناسندن

حضرت

حضرت حسن وحسین ومحمد بن الحنفیه در وغیریدن
عبد الله بن عباس وعبد الله بن جعفر وابن المسیب صحابه
وتابعیندن جم غفیر وجمع کثیر روایت اتمشدر ورسول
حضرتیله جمیع غزواته حاضر اولمشدر الا تبوک غزاسنده
حاضر اولمدی زیرا رسول حضرتی مدینه ده اهل بیتی اوزره
خدمتی ایچون خلفا ایتدی حضرت علی رسول حضرتنه خلفتنی
فی النساء والصبیان دیجک صحیح مسلمده عشرهٔ مبشره دن
سعد بن ابی وقاص روایتنده رسول حضرتی یا علی
انت منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی
دیدی کتب تواریخدن بدایع الامورده حضرت علی
عاتکه بنت زید بن عمرو بن نفیلی زیاده حسن وجمال ایله
معروفه اولدوغیچون نکاح اتمک استدی سابقده عبد الله
بن ابی بکر الصدیق تزوج اتمشدی وقعهٔ طائفده قتل اولندی
حضرت عمر ابن الخطاب تزوج ایتدی اول دخی قتل اولندی
زبیر بن العوام تزوج ایتدی وقعهٔ جملده اول دخی قتل

اولنلقدن صکره حضرت علی نکاحلنمغه استعجال عاتکه
مکتوب یزوب اتق الله یا امام فی نفسك فانه لم یبق
فی الاسلام غیرك فانی امراة مشومة الکعب ما تزوجنی احد
من الناس الا وقتل فی سنته دیوب ارسال ایدیجك
حضرت علی الشوم فی المرأة والفرس والدار حدیثی
موجبنجه تزوجدن فراغت ایدوب قبیلهٔ ازددن
قطام بنت علقمه زیاده حسن وجمال الله معروفه ولدن غیری
اوچ بیك دینار مهر ویروب تزوج استدی تزوج
ایتدکدنصکره بر روایتده سابقا قطام بنت علقمه یه
عبد الرحمن بن ملجم میل ایتمشدی غیرته کلوب هجرتدن
سنه اربعین رمضانك اون یدنجی کونی که یوم
احددن بعض روایتده اون طقوزنجی که یوم جمعه در
مسجد کوفیه داخل اولوب زوایای مسجدن بعض
زوایه سنده اختفا ایتدکدنصکره حضرت علی عادت
قدیمه سی اوزره تهجد وقتنده مسجده کلنجه ابن ملجم

علی الغفله

علی الغفله ظاهر اولوب سیف مسموم ایله جبهه سنده
ایدوب فزت بها ورب الکعبه دیدی بعد الضرب قان
روان اولوب کثرت سیلانندن حضرت علی مغشی علیه
اولیجق ناس هجوم ایدوب ابن ملجمی حبس ایدوب قبض
ایتدیلر حضرت علی اوچ کوندن صکره طاهر امطهر
دار بقایه رحلت ایتدی رحمة الله علیه وعلی جمیع
الصحابة والتابعین بعده ابناسندن حسن وحسین
ومحمد بن الحنفیه جمع اولوب ابن ملجمی قتلنده مشاوره
ایدیجك بعد الاختلاف رأی بونك اوزرینه مقرر
اولدیکه ایکی الین وایکی ایاغین کسدیلر وایکی کوزن
چقاردیلر ابن ملجم بو حالده ساکت اولوب اصلا تکلم
وحرکت ایتمدی اما دلن کسمه استعجال محکم فزع ایدوب
دلن دخی کسدیلر اوچ کوندن صکره حقیر و ذلیل
انواع حقارتله اولدکدنصکره بو حادثهٔ ابیات
ایچون فرزدق برقچ بیت انشا ایتدی اول ابیات

بوذكده ذكر اولنور فلم أر مهراً ساقه ذو سماحة
كمهر قطام بين عرب ومعجم ثلثة آلاف من النقد فقد وعبد وقينة
وضرب علي بالحسام المصمم فلا مهر اعلى من علي وان علا
ولا فتك الا دون فتك ابن ملجم وبكر ابن حماد بعد مقتل
حضرت علي حقنده مرثيه انشاد ايدوب ذكر اولنور مرثيه
قل لابن ملجم والاقدار غالبة • هدمت ويلك للاسلام اركانا
قتلت افضل من يمشي على قدم • واول الناس اسلاما وايمانا
واعلم الناس بالقرآن ثم بما • سن الرسول لنا شرعا وتبيانا
صهر النبي ومولاه وناصره • اضحت مناقبه نورا وبرهانا
وكان منه على رغم الحسود له • مكان هارون من موسى بن عمرانا
وكان في الحرب سيفا ماضيا بطلا • ليثا اذا لقي الاقران اقرانا
الكلمة الاولى لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا اكر دنياده
واقع اولان حجب جسمانيه كشف اولنسه آخرته متعلق
اموره ذره قدر يقينم زياده اولمزدى يعني احوال
معاد واهوال يوم تناد معرفتنده برغايته بلوغ ايتدكه

اكر ستور دنيا بندن كشف اولونوب امور عقبى
اوزرومه عرض اولنسه قبل الكشف يقينا
بلدوكم امور اخرت كما وكيفا بعد الكشف مشاهده
ايتدوكم كبيدر ذره قدر زياده اولمازدى زيرا علم اليقين
عين اليقين منزله سنده در بو كلمه لو ايجون
استعمال ثلث وارددر استعمال اولى تالينك انتفاسي ايجوندر
اولك منتفي اولدوغي ايجوندر لو جئتني لاكرمتك
استعمال ثاني ثانينك اولك لزومي ايجوندر لازمك
انتفاسيله ملزومك انتفاسنه استدلال اولنسون
ايجون لو كان فيهما آلهة [illegible] لفسدتا كبي استعمال
ثالث شيئك استمراري بياني ايجوندر شيئ بعد
نقيضنه ربط ايتمكله لو اهانني لاكرمته كبي شرح
مفتاحده فن ثالث آخرنده شريف جرجاني حضرت
عمرك نعم العبد لو لم يخف الله لم يعصه قولني
وحضرت علينك لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا

قولنی معناسی ثالثدن قالمشدر کسرله ومدله غطا
بوده وجابدر ماازددت یقینا مانافیه دن تمییز
یعنی الفاعلدن زیرا ازددت زاده دن مطاوعیدر
زاده الله خیرا فازداد دینلور تنوین تقلیل ایچوندر
مراد قوت یقینی وکمال ایمانی بیاندر الکلمة الثانیة
الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا ناس نیاده خواب
غفلتده در اولدکلری وقت بو خوابدن اویانوب
ندامت ایدرلر اما ندامتلری مفید اولماز ایله
اولمحق قبل الموت هرکسه انتباه تنبیه لازمدر
بو معنا ایچوندر احادیث معروفه دن عجلوا
بالصلوة قبل الفوت وعجلوا بالتوبة قبل الموت
حدیثی احیاء علومده حاسبوا قبل ان تحاسبوا
وزنوا قبل ان توزنوا ناس انسك جمعیدر اصلنده
اناس در الف لام ادخال اولنوب الناس دینلمشدر
کسرله نیام نائمك جمعیدر هر شخصه موت مجزوم

الوقوع

143

الوقوع اولدوغیچون بو کلمه اذا ایله تعبیر اولنمشدر
اما دنیاده کشف حجب هرکسه میسر اولمادیغیچون
غیر مجزوم الوقوع اولوب بلکه منزلهٔ امتناعده
اولدیغیچون کلمهٔ سابقه ده لو ایله تعبیر اولنمشدر
انتباه اویانمقدر انتبهوا بوندن صیغهٔ ماضی
جمعیدر الکلمة الثالثة **الناس بزمانهم اشبه
منهم بآبائهم** ناس زمانلرینه زیاده مائلدر
آباسنه میلدن یعنی هر کمسنه که زمان اکا اهانت
اتسه زمانه خلقی اکا اهانت ایدرلر و هر کمسنه که
زمان اکا اعانت اتسه زمانه خلقی دخی اعانت ایدرلر
پدرلری سنتنه اقتدا اتمزلر مراد زمانه خلقندن
شکایتدر بزمانهم اشبه کلمه سنه متعلقدر تقدیم
اهتمام ایچوندر بحسب الترکیب بو کلام مباحث کحلدر
ما رأیت رجلا احسن فی عینه الکحل منه فی عین زید
کبیدر کتب عربیه ده تفصیل ایدر الکلمة الرابعة

ما هلك امرؤ عرف قدره دنياده، قدر بيلن كمسنه
هلاك اولمز يعني دنياده مقدار بيلوب حدندن تجاوز
اتميان كمسنه ذوق وكرامتده وكسوهٔ سلامته يتشوب
ونكبات دهره كرفتار اولمز امين اولور كلمهٔ ما نافيه در
مقدار معناسنه الكلمة الخامسة قيمة كل امرئ
ما يحسنه هر شخصك قيمتي علمي مقدارنجه در يعني
هر كمسنه كه انك علمي زياده اوله صدور ناسده انك
قدري وقيمتي زياده اولور وهر كمسنه كه انك علمي ناقص
اوله قلوب ناسده انك وقعي وحشمتي ناقص اولور
ما يحسنه ما يعلمه معناسنه در زيرا قاموسده
وهو يحسن الشيء اي يعلمه ديلمشدر ما موصوله در
يحسن كلمه سنده ضمير مستكن امرأه راجعدر ضمير
بارزدر ما يه راجعدر مضاف مقدردر تقدير
كلام بقدر ما يحسنه ديمكدر بو معنايه مناسبدر
صحيح بخاريده فضل العالم على العابد كفضلي على ادناكم

حديثي

حديثي وشهاب الاخبارده العلماء امناء الله حديثي
وفضلاء سلفك فخر المرء بفضله لا باصله ونسبه
قولي الكلمة السادسة من عرف نفسه فقد عرف ربه
هر كمسنه كه نفسني بيله تحقيق اول كمسنه كندوني
تربيت ايدوب خلق ايدن الله تعالى يي بيلور يعني نفسني
اجزادن مركب ومصنوع واعضاء متغيره دن
مجموع ايدوكني بيلن كمسنه ذاتي تكثردن منزه
وصفاتي تغيردن اولان صانعني بيلور بعض
كتب مشايخده وجوه شتى ايله تفسير اولنمشدر
مثلا نفسني فقير بيلن ربني غني بيلور ونفسني
حادث بيلن ربني قديم بيلور ونفسني ذليل
بيلن ربني عزيز بيلور وغير ذلك زيرا واجب
ممكنك ضديدر اوصاف ممكن دخي اوصاف واجبك
ضديدر ايله اولنجق ممكن نفسني بر وصفله متصف
بليجك البته واجبي بو وصفك نقيضيله متصف

منزه

بيلور وعلمله معرفت بحسب اللغة مراد فلوردر اما بحسب
الاستعمال علم كلياته معرفة جزئياته مختصدر ايدیكچون
موضعينده معرفتله تعبير اولنمشدر دبلله تعبير
نفسندن مربوبيتنه تنبيه دن الكلمة السابعة المرء
مخبوء تحت لسانه هر شخص تحت لساننده كزلو
ومستوردر يعنى مادامكه شخص تكلم اتميه عقلنك
وعلمنك قدرى معلوم اولماز اما تكلم اتسه
حجاب رفع اولور خطاسى صوابندن ممتاز اولور
همزه ايله وهمزه سز مرادر بو معنايه درمخبوء
بونده صيغه مفعولدر بو معنايه مناسبدر
شهاب الاخبارده رحم الله امرا قال خيرا فغنم
او سكت فسلم حديثى ● وبعض فضلانك شعر
فنفس المرء لا تودن ولكن ● يكون الوزن منها فى اللسان
وتعرفه بحال النطق من هو ● من الجهال ام اهل البيان
قولى الكلمة الثامنة من عذب لسانه كثر اخوانه

هر كيمسنه كه انك لسانى طتلو اوله انك اخوانى چوق
اولور بو معنايه مناسبدر شهاب الاخبارده
رحم الله امرا اصلح لسانه حديثى ودخى الكلمة
الطيبة صدقة حديثى وكبراء سلفدن صاحب
الكشاف قد قال مما يقرع فقال وابن سينانك
المرء يصيد قلوب الناس بكلمة الطيب قولى
الكلمة التاسعة بالبر يستعبد الحر احسان
اتمكله حر اولان كمسنه كمال اطاعت وانقياد
اتمكده عبد منزلهسنده قلنور كسرله وتشديدله
بر احسان معناسندهدر باء سببيه در استعباد
تعبيد كبى قول اتمكدر يستعبد بوندن صيغه
مستقبل مجهوليدر بو معنايه مناسبدر
شهاب الاخبارده الهدية تذهب السمع والبصر
حديثى معناسى هديه ويرلن كمسنه هديه ويرن
كمسنه يه كمال توجهى ونهايت محبتى اولدوغيچون

انك حقنده قولاغی یرامز سوز اشتمز وکوزی انك عیبنی
ونقصانی کورمز دیمکدر وفضلای سلفدن امام مرغینانی نك
واحسن علی الاحرار تملك رقابهم فخیر تجارات الکرام
اکتسابها قولی وصاحب الکشاف الکریم مکرم
فی کل مکان واللئیم ملوم بکل لسان قولی الکلمة
العاشرة **بشر مال البخیل بحادث او وارث** بخیل
اولان کمسنه نك مالنه بر آفت یتشوب تلف اولمق
ویا کندو هلاك اولوب انی متّ وارث قبض ایلمك
مالك اولمق ایله بشارت ایله عبارت بشر قرآن عظیمده
فبشرهم بعذاب الیم کبی استعارهٔ تهکمیه یه محمولدر
موضعنده موصوف مقدردر تقدیر کلام بامر حادث
او شخص وارث دیمکدر مراد بخیلك مالی خیراته و
وجوه مبرّاته صرف اولنمز بلکه آفت روزکار ایله
تلف اولور ویاخود متّ میراث خوارد ستنه اصابت
ایدر دیمکدر بخیل ایله لئیم بیننده فرق نه وجهله در

سؤال اولنورسه جواب ویریلور که بخیل غیره اعطا
اتمز اما کندو نفسنه صرف ایدر و نه غیره اعطا (نعم)
اتمك استیین کمسنه یی منع ایدر بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده ای داء ادوء من البخیل حدیثی
الکلمة الحادیة عشر **لا تنظر الی من قال وانظر الی ما قال**
قائله نظر ایله قوله نظر ایله یعنی بر شخصدن کلام
استماع اتسك اول شخصك وضیع وشریف وکبیر
وصغیر اولدوغنه نظر اتمه بلکه قولنك مفید
اولدوغنه نظر ایله زیرا چوق شخص کبیر واردر که
قولنده افادهٔ خیر یوقدر وچوق شخص حقیر
واردر قولی مفید وخیر تکلم ایدر کلمهٔ نظر الی
ایله تعدیه ایلسه کوزلمك معناسنه اولور
بو محلده قائل شخصدن کنایه یه مقرردر اما
رویه قوله متعلقه اولمق نقوشده تعلق اعتباریله
مجازدر الکلمة الثانیة عشر **الجزع عند البلاء تمام المحنة**

بلا اصابت ایدوكی وقتده جزع اتملك تمام محنتدر
یعنی صبر اتمیوب جزع و فزع اتمك بلانك تمامیدر زیرا
جزع و فزع اتمك بلانك تمامیدر زیرا جزع اتمكله ثواب صبردن
محروم اولور بلكه دارجزاده عقابه مستحق اولور ایله و یحی
مثوبتراً یدیه یی فقد ایدوب عقوبة اخرویه نك حصولنك
اتم و اكمل محنت اولمز جزع تحتیننده صبرك نقیضیدر
كسرله محنت امتحان ایچون شخصه اصابت ایدن بلادر
الكلمة الثالثة عشر لا ظفر مع البغي ظلمله مطلوبه
ظلم یتشمك ایله یوقدر زیرا ظلمك شآمتی مطلوبه وصوله مانع
اولور اكرچه ظالم مطلوبه دخی یتشور سه یمن اولدوغی
جهتدن انكله تمتع میسر اولمان میسر اولمایچی كانه ظفر
بولمامش كبی اولور فتحیتنده ظفر مطلوبه فوزدن فتحله بغی
اكنجی بابدن مصدردر ظلم معناسنه بو معنایه مناسبدر
فضلادن سلفدن امام مرغینانك ولا تمشين في منكب
الارض باغيا فعما قريب تحتويك ترابها فطوبى لنفس
او

اوطنت قعر دارها مغلقة الابواب مرخى حجابها
قولی الكلمة الرابعة عشر لا ثناء مع الكبر
كبرله ثنا یوقدر یعنی متكبر اولانك اولونمق استنیلمسنده
خلق مدح و ثنا اتمزلر زیرا متكبر اولان خلقی بكنمز
خلق دخی بكنمیوب اندن نفرت ایدرلر اكنجی ندر كه قرآن
عظیمده رسول حضرتنه انك لعلى خلق عظيم و دخی
وان كنت غليظ القلب لانفضوا من حولك دیلدی
فتحله و مدله ثنا ذكر جمیلله مدحدر كسرله كبریا
كبی تعظم و تجبردر بو معنایه مناسبدر بعض فضلانك
اذا زاد فضل المرء زاد تواضعا وان زاد جهل المرء
زاد ترفعا كذا الغصن في حمل الثمار متاله وان
يعر عن حمل الثمار تمنعا قولی الكلمة الخامسة عشر
لا بر مع الشح بخلله ایلوك یوقدر یعنی شحیح و بخیل
اولان كمسنه دن ناس نفع كورمدكی اجلدن انی
مدح اتمز اطاعت اتمزلر كسرله و تشدید یدله بر عقوقك

ضدّیدر ضمله و تشدید له شح بخله مراددر بو معنایه
مناسبدر شهاب الاخبارده شرّ ما فی الرجل شحٌّ هالعٌ
او جبنٌ خالعٌ حدیثی و بعض فضلادن من التمس
الحوایج من بخیلٍ کمن طلب العظام من الکلاب قولی
الکلمة السادسة عشر **لا صحة مع النهم** کثرت اکلله
صحت یدی یوقدر فتحتیله نهم طعامه افراط شهوتدر
بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبارده ما ملأ آدمیٌّ
وعاءً شرًّا من بطنٍ حدیثی و ابوعلینک و اجعل
طعامک فی کلّ یومٍ مرةً و احذر طعامًا قبل هضمِ
طعامٍ قولی و بعض فضلادن من قلّ غذاؤه قلّ
داؤه و من کثر طعامه کثر سقامه قولی الکلمة
السابعة عشر **لا شرف مع سوء الادب** نیچه ادب
اولمیانده شرف یوقدر بو معنایه مناسبدر
شهاب الاخبارده اکرموا اولادکم و احسنوا ادابهم
حدیثی و دخی بعض فضلادن علو الرتبة لا ینال الا بالادب

قولی

قولی طلب الادب خیر من طلب الذهب قولی
و دخی امام غزالینک یا من افتخر بالمال و النسب
انما فخرنا بالعلم و الادب لیس الیتیم الذی قد مات
والده بل الیتیم یتیم العلم و الادب قولی الکلمة الثامنة عشر
لا اجتناب من محرم من الحرص حرص ایله حرامدن
اجتناب ممکن اولماز مراد حرصی زیاده ذمّ
و قدحدر بو معنایه مناسبدر بعض فضلادن
ایاک و الحرص فان الحرص یلقی صاحبه فی المحذورات
قولی الکلمة التاسعة عشر **لا راحة مع الحسد** یعنی
حسد ایله راحت یوقدر زیرا حاسد اولان شخص
اخرده موجود اولان نعمت و فضیلتک اندن زایل
اولوب کندوسنه انتقالنی تمنی ایدر الله تعالی
حضرتلری خود عبادینه افاضهٔ خیری غیر منقطعدر
ایله اولیجق حسودک مقصودی حاصل اولمیوب
همیشه حال دنیاده فروسی ورلد حیوة طیبة واصل

اولماز بومعنایه مناسبدر احادیث مشهوره دن
الحسود لا یسود حدیثی و فضلانك صاحب کشاف
لحم الحر یاکله اهل الحسد کما یاکل النمر ولد الاسد
قولی الکلمة العشرون **لا محبة مع مراء** جدل ایله
محبت یوقدر یعنی اهل جدل اولوب خلقك افعالنه
و اقوالنه دخل ایدن کمسنه خلق سومز کسرله مراء
مریه معناسنه جدلدر بومعنایه مناسبدر
فضلادن سلفدن صاحب الکشافدر عض العدی
افعالك اشد من عض الافاعی لك قولی و دخی
بعض فضلادن اللجاج یورث العداوة ویذهب
فی العیش الحلاوة قولی الکلمة الحادیة والعشرون
لا سودد مع انتقام غیره انتقامله شخص سید اولماز
یعنی منتقم اولان رجل ثمرات سعادته واصل اولماز
وحوزات سیادتن انك اوزرینه عقد اولماز قنفذ
وزننده سودد سیادت معناسنده در انتقام برشخصدن کین الموح

ایله

ایله عقاب ایتمکدر الکلمة الثانیة والعشرون
لا زیارة مع زعارة سوء خلقله زیارت اولمز کسرله
زیارت معروفدر وتشدیدله تخفیف جایزدر
زعارت سوء خلقدر مراد هر شخصه صدیقنی
زیارت ایتدوکی وقتده لایق بودرکه حسن الخلق
ولذید النطق اوله زیرا اولان کمسنه غروراتسه
اول کمسنه زایر اولماز بلکه اسد زیر اولور دیمکدر
الکلمة الثالثة والعشرون **لا صواب مع**
ترك المشورة ترك مشورة ایله صواب یوقدر
انکچون ندر که رسول حضرتی عقلده وزائده
کامل ایکن اکا وشاورهم فی الامر دینلدی امتاجر اراد
ایدر ذوی النهی مشاورة ایتمدکوك تاکه صوابه
وصلاحه داعی ونجاته ونجاحه هادی اوله نه
فتحیتنله صواب خطایه مقابلدر فتحله مشورت
دانشمقدر بومعنایه مناسبدر شهاب الاخبارده

لا مظاهرة اوثق من المشاورة حديثى الكلمة
الرابعة والعشرون **لا مروءة لكذوب** كذب
ايدن كمسنه ايچون ادميلك يوقدر يعنى شول كمسه‌ده
صداقت اقوال اولميه اول كمسنه خصايص مروتدن
عارى مفلس فنوندن خالى اولور ديمكدر
بو معنايه مناسبدركه اكابر سلفدن الصدق
ام الفضايل والكذب ام الرذايل قولى الكلمة
الخامسة والعشرون **لا وفاء لملوك** ملوك
اولان كمسنه لر ايچون عهده وفا يوقدر يعنى ملوك
برنسنه ايچون عهد اتسه كمال غرورندن وزياده
سرورلردن عهدنه اعتماد ووعدنه اعتبار اولنمز
ملوك ملكك جميعيدن ملك صاحب ملك وصاحب
تصرفدر اولاندر الكلمة السادسة والعشرون
لا كرم اعز من التقى تقويدن زياده عزيز كرم
يوقدر زيرا قران عظيمده ان اكرمكم عند الله اتقيكم

دينلمشدر كرم ايكى نوعدر برى انسان شرينى
غيردن كف ومنعدر وبرى اندن غيره خيرينى
اصابت اتمكدر اول ثانيدن اشرفدر زيرا فنا
اتم ومنفعتى اعمدر انكچوندركه انبيا عليهم السلام
ناسدن كف اذى اتمكله وصيت ايدرلردى
كريم ايله سخى بيننده فرق كريم مالى لازم ايكن
نفسنه صرف اتميوب غيره اعطا ايدندر سخى
نفسندن فضله اولانى غيره اعطا ايدندر
بو تقديرا وزره كرم سخادن افضلدر الكلمة
السابعة والعشرون **لا شرف اعلى من الاسلام**
اسلامدن اعلى شرف يوقدر زيرا اسلام ايله انسان
عز جاودانى وسعادت دوجهانيه يتشور
ايله او بيحق عز مخلد وشرف مؤبد غير مخلد وغير
مؤبددن اولى واعلى اولدوغنده هيچ برعاقل
شك وشبهه اتمز بو معنايه مناسبدر اكابر

سلفك المسلم عزيز عند الله وان ضعف حاله والكافر
ذليل عند الله وان كثر ماله قولكرى وبعض فضلادنك
رتبة الاسلام اعلى الرتبة قولي الكلمة الثامنة والعشرون
لا معقل احسن من الورع ورعدن احسن صغنجق
يربوقدر يعنى هر كمسنه حوادث دنيا وعوايب
عقبادن اما استراوله كتشيه لازمدر كه قلعهٔ
ورع كه جاى حصين در اكا داخل اوله تا كه
دولت وسعادت سرمديه واصل اوله لا معقل
ملجا معناسنه در ورع ايله تقوى بحسب اللغة
مراد فلردر اما بحسب الاستعمال بينهماده فرق
بودر كه تقوى حرامدن احترازدر ورع شبههٔ
حرامدن احترازايتمكدن كه بو محلده ورع بدلی
تقوى دينلمدى الكلمة التاسعة والعشرون
لا شفيع انجح من التوبة توبه دن زياده حاجت
بتورب مطلوبه يتشدورجى شفيع يوقدر زيرا

هر كمسه

هر كمسنه كه توبه واعتذار حبلنه تمسك ايدوب وندامت
واستغفار ذيلنه تشبث ايده صكره حاجاتنی
ومهماتنی جناب حقه عرض ايده تحقيق اول كمسنه نك
توبسى سببيله حاجاتى اگر كثير ايسه ده قضا
ومهماتى اگرچه كبير ايسه ده ادا اولنور بس معلوم
مقرردر كه اولى الحرى ده توبه دن كركلو ومهم
ونافع نسنه اولميه شفيع شافع معناسنه در
شفاعتله سركيوب بر كنهكار كمسنه نك كناهنی
عفو ايدوب صالحان زمره سنه ضم ايتمكدر
انجح صيغهٔ تفضيلدر زياده مطلوبه يتشدورجی
ديمكدر توبه معصيتدن الله تعالى حضرتنه رجوعدن
بو معنايه مناسبدر صاحب الكشاف
نحلب المعصية يقص بالندامة وجناح الطاعة
يوصل بالادامة قولى الكلمة الثلثون
لا لباس اجمل من السلامة صحت وسلامتدن

حسنى

زياده كوكجك لباس يوقدر بوحديثده سلامت صا
حرّو بردن حفظده لباسه تشبيه اولنمشدر
مراد سلامت نعم اللهدن براولو نعمتدر دايما انوكچون
شكر ايتمك لازمدر تاكه حق عبوديت ادا اولنه
ديمكدر كسرله لباس شول ثوبدر كه بدنه اوله
ثوب بوندن اعمدر زيرا صندقده حفظ اولنانه
ثوب ديرلر لباس ديمزلر ايله اولنجق بينهماده عموم
وخصوص مطلق اولور اجمل احسن معناسنه
صيغهٔ تفضيلدر بو معنايه مناسبدر شهاب
الاخبارده نعمتان مغبون فيهما كثير من الناس الصحة
والفراغ حديثى **لا داء اعيى من الجهل** جهلدن
زياده درمانسز درد يوقدر فتحله ومدله دا
جميع ادواكلور دواء عياء ديرلر لا يبرا منه
منه معناسنه بو معنايه مناسبدر بعض
فضلانك للجهل ليس كدائه علاج ولا لظلمته

صندر

سراج

سراج ولا لغرامته انفراج قولى الكلمة
الثانية والثلثون **لا مرض اضنى من قلة العقل**
قلة عقلدن زياده ثقيل مرض يوقدر زيرا شخصك
عقلى قليل اولنجق اول شخصدن افعال قويم واقوال
مستقيم صدور وظهور دائمز بلكه اندن ظهور صدور
ايدن فعل وقول نقص وقصوردن خالى اولمز
اضنا المرضدير لر فجى الذى مرض ذبون اتسه فتحله
عقل بر جوهردر كه انك سببيله غائبيات وسائط ايله
ومحسوسات مشاهده ايله ادراك اولنور زيرا
اول ما خلق الله العقل حديثندن منفهم اولان
عرض اولميوب جوهر اولمقدر زيرا عرض بعد الجوهر
موجود اولاندر كتب كلاميه ده بعض معتبر ادرده
والعقول متفاوتة باصل الفطرة بالحديث خلافا
لكونه مناط التكليف ديلمشدر حديث مذكور هو حق
ناقصات العقول والدين حديثى انوكچوندر كه

مرّاتینك شهادتی رجل واحد شهادتی منزله سنه
قلنمشدر وبر دلیل دخی بودر كه صبیاندن كثیر
عقل واردر اكی سببیله علومده استخراج ایدوكی
سنا اكبر اولان رجل اوّل علی استخراجدن عاجز اولور
اما معتزله طائفه سی بحسب الفطرة متفاوت اولدوغنه
انكار ایدوب تكلیفدن تسویه مستلرمدر دیرلر
اهل سنّت وجماعت حدیث سابق ایله منع ایله
جواب ویروب صحت تكلیفه عقل اسمی اطلاقی اولندوغی
مقداری كافیدر دیرلر الكلمة الثالثة والثلثون
لِسَانُكَ يَقْتَضِيكَ مَا عَوَّدْتَهُ سنك لسانك سنی
اقتضا ایدر كندوكه عادت قلدوغك شیء
یعنی لسانكی قولدن احمد الله وخیردن اكمله معتاد
قل زیرا اكر شرّه معتاد قلورسك دایما لسانك
موجب ارادتك اوزره جریان ایتمیوب بلكه موجب عادت
اوزره جریان ایتمكله شرّ تكلمندن عاجز اولمزسن

ماموصوله دن عودته ضمیر بارزدر مایه راجعدر
عوّدته دیرلر جعله عادة معناسنه بو معنایه مناسبدر
بعض فضلانك كلمة الشرّ تكدّر كالسل وتطیر
راسل قولی الكلمة الرابعة والثلثون **الْمَرْءُ**
عَدُوٌّ لِمَا جَهِلَهُ انسان جاهل اولدوغی شیئه دشمندر
مثلا كفره وفجره شرف اسلامی بلمدكلری اجلدن
اسلامه واهل اسلامه دشمنلردر فتحله وتشدید
واو له عدو صدیقك ضدیدر جمعی اعدا جمعك
جمیعی اعادی كلور ماموصوله در جهله جمله
صله در مستكن اولان ضمیر مرءه وبارز اولان
ضمیر موصوله راجعدر سمع بابندن جهله علمك
ضدیدر الكلمة الخامسة والثلثون **رَحِمَ اللّٰهُ**
امْرَءًا عَرَفَ قَدْرَهُ وَلَمْ يَتَعَدَّ طَوْرَهُ الله تعالی رحمت
ایلسون شول كمسنه یه كه قدرنی بلدی وحدندن
تجاوز ایتمدی مثلا كندوزنك متصالدن وماء

مهيب دن خلق اولنه وغيب بلدى دخى اقرانى
تكبر وقرناسنه تجبر اتمدى ماضى موقع دعاده
واقع اولنجق انشاء مراد اولنور بو محلده انشا مراد
اولنمشدر قدر مقدار معناسنه دنخله طوق
خدمعناسنه در الكلمة السادسة والثلثون
اِعَادَةُ الاِعتِذَارِ تَذكِيرُ الذَّنبِ كناهدن اعتذارى
اعاده اتمك كناهى اكدرمكدر يعنى قجن بر كناه
ايلسه اول كناهدن اعتذارى تكرار اتمه زيرا
عذرى تكرار اتمك ذنب مذكردر مراد مذنبى
كثرت اعتذاردن منعدر اعاده مبتدا وتذكرالذ
خبريدر تذكير بالذات تعديه ايدن كلماتدندر
لام تقويه عمل ايچوندر زيرا مصدر فاعل كبى عامل
قوى دكلدر الكلمة السابعة والثلثون النُّصحُ
بَينَ المَلَاءِ تَقرِيعٌ جماعت اورتسنده شخص
معينه نصيحت اتمك انى رسواى اتمكدر اما نصيحت

عوم

154

اما نصيحت عموما وزره اولسه لاتندن وعظ
كبى ضمنده نصح نصيحت اتمكدر جبل ورتسنده ملاء
جماعتدر تقضيح رسواى وملامت اتمكدر
منع بابندن فضحه ديولر كشف مساويه معنا سنه
بعض نسخهده تفضيح بدلى تقريع واقع اولمشدر
عنف ايدوب توبيخ وتعييب اتمك معناسنهدر
بعض فضلانك مَن نَصَحَ اَخَاهُ عَلَى مَلَاءٍ مِنَ النَّاسِ
فَقَد هَتَكَ سِترَهُ وَاَفشَى سَوْاَتَهُ قولى الكلمة
الثامنة والثلثون اِذَا تَمَّ العَقلُ نَقَصَ الكَلَامُ
قجن بر شخصك عقلى تمام اولسه كلامى قليل اولور
ويا كلامى قليل ايدر نقص لازم ومتعدى
مستعملدر بو اكيسنده دخى حمل قابلدر بعض
نسخهده اذا تم عقل المرء واقع اولمشدر بو نسخهنك
تقديرى دخى بعض نسخهده واقع اولان كبيدر
بو معنايه مناسبدر صاحب الكشافك اِذَا كمُ

تملك فضل لسانك ملكت الشيطان فضل عنانك
الكلمة التاسعة والثلثون **التشفيع جناح الطالب** شفيع اولان كمسنه مطلوبه طالب
اولان كمسنه يه قنات منزله سنه دن بو محلده
مطلوبه طالب اولان كمسنه واسطهٔ شفيع ايله
مرامنه واصل اولدوغى اجلدن شفيع جناحه
طالب طائره تشبيه اولنمشدر فتحيله جناح قوش
قناديدر شفيع شفعدن ماخوذدر ضم معناسنه
تسميه اولندوغى شفاعتى سببيله عاصى مطيعه
ضم ايدوكيچوندر بو معنايه مناسبدر قرآن
عظيمده من يشفع شفاعة حسنة يكن له نصيب منها
ايتى شفاعت يوم قيامتده ابوابنجون مذهبمز
حقنده ثابتدر خلاف معتزله طائفه سنك
اما دنياده جوازى متفق عليهدر شفيع اولان
كمسنه ماجور اولور الا احكام شرعيه ده شفيع اولمق ماجور

مثلا

مثلا حاكمه بويله حكم ايله شويله حكم ايله ديمك
كبى احكامده شفاعت جايز اولمدوغينى مصدقدر
صاحب الكشاف قدس شيئان شنيعان فى الاسلام
الرشوة والشفاعة فى الاحكام اهل سنتك يوم
قيامتده جواز شفاعته دليللرى رسول
حضرتندن شفاعتى لاهل الكبائر من امتى
حديثيدر ودخى اسعد الناس بشفاعتى
يوم القيمة من قال لا اله الا الله محمد رسول الله
خالصا من قلبه ونفسه حديثيدر ومعتزله
طائفه سنى رد ايدن شهاب الاخبارده
من كذب بالشفاعة لم ينلها يوم القيمة حديثيدر
الكلمة الاربعون **نفاق المرء ذلة** رجلك
نفاقى عند الله وعند الناس ذلتنه داعيدر
وسببدر كتابدن نفاق منافقك فعليدر
همزه نك زبرنده نفقه دن ماخوذدر نفقه يربوعك

حجر تبنند بر بسدر که الحکتم ایدر انلر غیرتنی اظهار
ایدر وجهه تسمیه ابطان کفر اظهار اسلام ایتدیکی
ضمله وتشدید یدلله ذل کسرله ذله معناسنه در
بو معنای محققدر بعض فضلانک المنافق یکون ذلیلا
عند الخالق حقیرا عند الخلایق قولی الکلمة الحادیة
والاربعون **نِعمةُ الجاهلِ کروضةٍ فی مزبلةٍ**
جاهلک نعمتی جاهلک حاصل اولان نعمت عدم
لطافتده وعدم بقاده جای سرقین ده بتن
سبزکیدر فتحله روضه اصلده جایرلو وچمنلو
صولو یره دیرلر کسرله جمعی ریاض کلور انوکنحوندرکه
روضه ماء نهرها سلسال دینلمشدر که کستی زبیل
سرقین در یعنی طوار ترسیدر فتحله مزبله بانک
جمعی مزابلدر زبیلک ملقاسی وموضعیدر
بو معنای مؤیدر حضرت علی نک کرم الله تعالی
وجهه موضع اخردر رضینا قسمة الجبار فینا

لنا

لنا علم وللجهال مال فان المال یفنی عن قریب
وان العلم باقی لایزال قولی الکلمة الثانیة
والاربعون **الجزعُ اتعبُ من الصبرِ** وقوع نوائب
ونزول مصایب وقتنده جزع ایتمک صبر ایتمکدن
زیاده دشواردر زیرا صبر رضای خدایه مقروندر
اما جزع نفسنده رنج ولدوغندن ماعدا عند الله
مبغوض وعند الناس مردوددر بو معنایه
موافقدر بعض فضلانک الجزع اتعب من الصبر والقلق
مِن السکونِ اصعبُ قولی الکلمة الثالثة
والاربعون **المسؤولُ حرٌّ حتی یعِدَ** مسؤول قیددن
بر قیدایله مقید اولمامقده حر کبیدر وعدایله
تجیه دک اما وعد ایتدوکدن صکره ذمته
لازم اولادین کبی لازم اولدوغی جهتدن
وعد ایتدوکی کمسنه عبد منزله سنده اولور
یعنی قبل الوعد مسؤول سائله اعطاده ومنعده

اسراعدر وابطاده مجرددر اما وعد ايتدكدن صكره
خيار باطل اولور وعد الكريم دين وخلفه
شين مقتضاسنجه وعده وفا اتمك لازم اولور
تا وفا ايدنجه سايلك عبدي كبي اولور بو معنايه
مباسيدر الله تعالينك واوفوا بعهد الله اذا عاهدتم
قولي الكلمة الرابعة والاربعون شر الاعداء
اخفاهم مكيدة دشمنلرك زياده مضرلي وشرلوسي
كيدني زياده اخفا ايدندر زيرا ظاهر دشمندن
حذر ايلمك ممكندر اما بوندن احتراز ممكن
دكلدر بو معنايه موافقدر بعض فضلانك
اكبر الاعداء من يسر مكايد شره وغوايل غدره
وحبايل مكره قولي الكلمة الخامسة والاربعون
من طلب ما لا يعنيه فاته ما يعنيه هر كمسه كه
كندويه مهم اولميان شيء طلب ايلسه اكا مهم
اولان شيء يعني فوتي كندويه حزن ويرن شيء

اندن

اندن فوت اولور مراد انساني ديننده ودنياسنده
لازم اولان شيء طلب ايتمكه ترغيبدر ولازم
اولميانه فائده نسنه يه اشتغالدن منعدر
عناه الامر يعنيه ديرلر اهمه معناسنه همه
اهمه حزنه دن معناسنه بو تقديرا وزره ما لا يعنيه
ما لا يحزنه معناسنه اولور بو معناي مؤيددر
شهاب الاخبارده من حسن اسلام المرء تركه
ما لا يعنيه حديثي وبو معنايه موافقدر بعض
فضلانك من طلب ما لا يعنيه وحاول ما يعنيه
فاته ما ينفعه في المهمات وحازه ما يمنعه
في الملمات قولي الكلمة السادسة والاربعون
السامع للغيبة احد المغتابين بر مومن غيبت
اولنور حقنده مهملات سويلندوكي اخر
استماع ايدوب قائلي منع اتمسه ويا مجلسندن
قالقوب كتمسه قائل ايله مستمع دنياده مثلدر

واخرتده عقوبت وجزایه استحقاقده برابر اولور یعنی
سامع ایله قائل غیبتده مشترك اولوب جزاده وعقوبتده
ایکیسی سیان اولورلر کسرله غیبت غایب اولان کمسه‌نك
اردنجه واقعه مطابق بر سوز سویلمکدر انی غایب
اولان کمسنه اشدیجك انجنه زیرا واقعه مطابق
اولمایجق کذب بهتان اتمش اولور غین معجمه ایله
غابه عین مهمله ایله غابه معناسنه در انکچون که
زوجنی تعییر وتعییب ایدن امراة مغیبة دیرلر
بو معنایه مناسبدر شهاب الاخبارده ولا تغتابوا
المسلمین ولا تتبعوا عوراتهم حدیثی وبوکا
موافقدر بعض فضلانك لِلسَّامِعُ لِلْغِیبَةِ شَرِیكٌ لِلْمُغتاب
فِیمَا یَستَحِقُّهُ مِن نَكَالِ العَاجِلَةِ وَوَبَالِ الآجِلَةِ
قولی الکلمة السابعة والاربعون **الذُلُّ مَعَ الطَمَعِ**
دنیاده مذلت طمع ایله در بو معنایه مناسبدر
بعض فضلانك قد ذل من طمع قد عز من قنع قولی

[margin: بوا]

وبعض

وبعض اکابرك فَصَاحَةُ سَحبَانٍ وَخَطُّ ابنِ مُقلَةِ
وَحِكمَةُ لُقمَانٍ وزهد بن ادهم اِذَا اجتَمَعَت
فِي المَرءِ وَالمَرءُ طَامِعٌ وَاِن كَانَ حُرًّا لَا یُسَاوِی
وَبِدِرهَمٍ قولی وقاضی ابو الخطاب بو قولده
نظیر ستده قَسَامَةُ جَمشِیدٍ وَمُلكُ قَیصَرٍ
وَثَروَةُ قَارُونٍ وَنَجدَةُ رُستَمٍ اِذَا اجتَمَعَت
فِي المَرءِ وَالمَرءُ جَاهِلٌ وَاِن كَانَ حُرًّا لَا یُسَاوِی
دیدی • الکلمة الثامنة والاربعون **الرَّاحَةُ
مَعَ الیَأسِ** دنیاده راحت اموال خلقدن
یاسله در بو معنای مؤیددر شهاب الاخبارده
اَلغِنَی الیَأسُ مِمَّا فِی اَیدِی النَّاسِ حدیثی وبعض
فضلانك مَن تَعَلَّقَ بِاَذیَالِ الیَأسِ وَقَطَعَ
رَجَاءَهُ مِن اَموَالِ النَّاسِ عَاشَ فِی دَعَةٍ لَا یَشُوبُهَا
نَصَبٌ وَفِی رَاحَةٍ لَا یَشُوبُهَا تَعَبٌ قولی کتب
کلامیه ده الامن والیاس کفر دیدکلری

[margin: یبذرهم]

عقایدن متعلق احکامدن در. بر محلده یاسدن مراد
اموال ناسدن قطع طمعدر. یاس محال اعتباریله
مردود ومقبول اولور. الکلمة التاسعة والاربعون
الحرمان مع الحرص محروم اولمق حرصله در
یعنی حرص سبب حرماندر. بو معنایه مطابقدر
بعض فضلانک کل حریص محروم وکل طماع
مذموم قولی بو کلمه امور دنیویه یه مصروفدر
والا امور اخرتده اعمال حسنه یه وجزاسنه
حریص مقبولدر سبب حرمان دکلدر. الکلمة
الخمسون **من کثر مزاحه لم یخل من حقد علیه**
او استخفاف به هر کمسنه که انک مزاحی
چوق اوله انک غیری انلرک ورینه حقد ایتمکدن
خالی اولمز یا اکا استخفاف ایتمکدن خالی اولمز کسرله
لغو ولطیفه دن کسنه حقد کین ایتمکدر استخفاف
بر شیء خفیف کورب اکا حقارتله نظر ایتمکدر

اومانعة الحلودر. مراد انسانی مجالسده لغو
ولطیفه دن منعدر. بو معنایه مناسبدر
بعض فضلانک من تعود المزاح حقد علیه
الاکابر واستخف به الاصاغر قولی. الکلمة
الحادیة والخمسون **عبد الشهوة اذل من عبد الرق**
درهم قولندن شهوت قولی زیاده ذلیلدر
زیرا قولنه کاه اولورکه مولاسی عزت واکرام ایدر اما شهوت
قولی عیون ناسده ابدا ذلیل ومستحقردر قولدن
بنی ادمدن مهان ومستصغر اولور. عبد حرک
ضدیدر مکاتبه ومدبره شاملدر رق بونک
خلافی فتحیله بینهماده عموم وخصوص مطلق واردر
فتحله شهوت معروفدر. اذل ذلتدن
صیغۀ تفضیلدر. الکلمة الثانیة والخمسون
الحاسد مغتاظ علی من لا ذنب له حسود
اولان کمسنه انک ذنبی اولمیان کمسنه یه

زیاده غضب ایدیجیدر حاسد محسود اوزرینه
غضب ایتمز الا الله تعالینک محسوده سوق ایتدوکی
نعمت سببیله غضب ایدر مغتاظ افتعال بابندن
اسم فاعلدر اعلالی کتب صرفده مبیندر و بعض اهل
لغت قتنده غیظ و غضب مرادفلردر اما جمهور
قتنده غیظ اشد غضبدر انکچوندر که قرآن عظیمده
والکاظمین الغیظ دیلمشدر کلمهٔ غاض بالذات
تعدیه ایدر افعالدندر غاصنه یغیظه فاغتاظ
دینلور بو محلده علی ایله تعدیه سی تقویت عمل ایچوندر
و یا تضمینه محمولدر الکلمة الثانیة والخمسون ●
کفی بالظفر شفیعا للمذنب مذنب ایچون شفیع اولدوغی
حالده ظفر کفایت ایدر یعنی عدوکه ظفر بولدوغک
زمانده ذنبنی عفو ایتمک ایچون غیری شفیع لازم
دکلدر بلکه سنک ظفرک اکا شفیع اولمغله
کفایت ایدر ذنبنی عفو ایلیه سن بو معنایه موافقدر

بعض

بعض فضلانک اذا ظفرت بالمذنب فاقبل فیه
شفاعة ظفرک فان العفو احسن سیرک ●
قوله الکلمة الرابعة والخمسون رب ساع لیسعی
فیما یضره چوق ساعی واردرکه کندو ذاتنه
ضرری مترتب اولور شیده سعی ایدر کلمهٔ رب
تکثیر ایچوندر ساع فاعل کبیدر بو محلده سعی
عمل معناسنه در انا سعیت فی حاجتک کبی
بو معنایه موافقدر بعض فضلانک رب انسان
یسعی فی امر یضر ذاته ویستر عداته قوله
الکلمة الخامسة والخمسون لا تتکل علی المنی
فانها بضایع النوکی ارزوایلیوب هوای
نفسه متعلق مقصودلر اوزرینه طیانوب
اعتماد ایلمه زیرا اول هوای نفسه متعلق
مقصودلر احمقلر متاعیدر اتکال افتعال بابندن
مصدردر لا تتکل بوندن امر حاضردر منی منیه نک

جمعيد ضمله منيه مراد ومقصود معناسنه‌در
بضايع بضاعه وسرمايه ومتاع معناسنه‌در
ضمله وفتحله نوك احمق معناسنه سكرى وزننده
نوكى نوكل جمعيدر انوك احمق معناسنه‌در
مراد انسانى هواء اتباعدن نهيدر بو معنايه
مناسبدر بعض فضلانك واعلم ان الاعتماد
على الهوى والاتكال على المنى من شيم الحمقى
وخصال النوكى قولى الكلمة السادسة
والخمسون اليأس حر والرجاء عبد يأس حردر
رجا كبى در ادات تشبيه حذف اولنمغله حمل
مبالغه يه مبنيدر يعنى هر كمسنه نا‌ءسدن
قطع رجا ايدن اول كمسنه رق خدمت وقيد
الطاعتدن باقى قلور بوجهتدندركه اول
حره تشبيه ايلر ثانيا عبده تشبيه اولنمشدر
ياس رجانك حر عبدك ضديدر الكلمة السابعة

والخمسون ظن العاقل كهانة عاقل ولان كمسنه
نك برشيئه ظن كهانتدر يعنى ازا ولوركه عاقلك
فطانتى سببيله حكمى صادقا ولدوغى كبى اولكى
واكنجى واوچنجى بابدن كهن له كهانة دير قضى
بالغيب معناسنه انجوندركه غيبدن خبر ويرن
شخصه كاهن ديرلر الكلمة الثامنة والخمسون
من نظر اعتبر هر كمسنه كه برشيئه نظر صحيح ايله
ايليه اول كمسنه نظر ايلدوكى شيئدن متعظ
اولور مراد بر كمسنه احوال دنيا وامور عقباية
نظر صحيح وتامل قوى ايديجك فاعتبروا يا اولى
الابصار فحواسيله عامل اولوب اعتبار واتعاظ
اتمش اولور ديمكدر بو معنايه مناسبدر
بعض فضلانك من لحظ واختبر اتعظ واعتبر
قولى الكلمة التاسعة والخمسون العداوة
شغل بلا نفع عداوة يعنى دشمنلك نفعسز شغلدر

یعنی عداوت صاحبنی مصالح اولی واخری ده
اولان دفع منع ایدر عداوت صداقتك ضدیدر
ضمیله وضمتینله فراغ ضدیدر الكلمة الستون
القلب اذا كره عمی قلب قچن برشیئك معرفتنه جبر
اولنوب حددن زیاده تكلیف اولنسه قلب
كور اولور زیرا اول شیئك تحصیلنه كلی ملال
وكلال حاصل اولمق سببیله اول كمسنه بلدوكنی
بلمز و فهم ایتدوكنی فهم ایتمز اولور انكیچوندر كه
حضرت علی كرم الله تعالی وجهه موضع اخرده
كلموا الناس علی قدر عقولهم بیورمشلردر
تقدیر كلام اذا كره علی تحصیل علم عمی دیمكدر قلب
بعض اهل لغت قتنده فؤاده مرادفدر بعضلر
قتنده فؤاددن اخصدر فتحله وضمله كره بحسب
اللغت مشقت [ویرمك] معناسنه در اكراه بوندن
قلبه مشقت ویرمك معناسنه در بو محلده مراد

بو

بو معنی در معنای اصطلاحی مراد دكلدر رضی
بابندن عمی دیرلر ذهب بصره معناسنه در
ذهاب بصیرة معناسنه دخی كلور بو محلده مراد
معنای ثانیدر الكلمة الحادیة والستون **لا حیاء**
للحریص حریص اولان كمسنه ایچون حیا یوقدر
فتحله ومدله حیا اوتنمقدر حریص شدتله اوزره
طامع اولان كمسنه در بو معنایه مناسبدر
بعض فضلادن من استولی علیه الحرص
ذهبت عن عینیه الماء وعن وجهه الحیاء
قولی وبعض اكابر الدین فی الورع وفساده
فی الطمع قولی الكلمة الثانیة والستون
من لانت اسافله صلبت اعالیه هر كمسنه كه
التنده اولان اتباعی ضعیف اولوب وقت
ضرورتده اكا نصرت ومعاونته قادر اولمیه
فوقنده اولان كمسنلر اكا شدته ایدوب ضرر ایصال

ایدرلر

کسرله لین ولینت خشونتك ضدیدر لانت بونك
صیغهٔ ماضیسنك مفرد مؤنثیدر اسافل اسفلك
جمعیدر اسفل اعلانك نقیضیدر مراد زیر
دستی اولانلر تباعدر کرم سمع بابندن صلب
صلابته دیرلر قتی شدید اولسه اعالی اعلانك
جمعیدر موضعنده ضمیر بارزمن کلمه‌سنه دن ا
بو معنا موافقدر بعض فضلانك منلهم بنصح
الصغار قهر الکبار الکلمة الثالثة والستون

مَنْ اُوتِیَ فِی عَجَانِهِ قَلَّ حَیَاؤُهُ وَبَذُؤَ لِسَانُهُ هر کسنه
که انك عجانه ایتا اولنه اول کمسنه‌نك حیاسی
قلیل ولسانی کثیر الفحش اولور یعنی انساندن
هر هیز و نابالا اولان کمسنه بی ادب اولور قلیل
ولسانی هذیان سویلجی اولور کسرایله عجان
دبر ایله قبل ما بینیدر ایتاء عجان فعل قبیحدر
کنایتدر بو معنا انکوندر که فحشه عجینی دیرلر

فلان

163

فلان بذی اللسان دیرلر قتی هذیان وفحشیات
چوق سویلسه مثلثه بذء بذاء دیرلر فجان هرزه
وهذیان سویلسه الکلمة الرابعة والستون

اَلْاَدَبُ صُورَةُ الْعَقْلِ مودب اولمق صورت
عقلدر یعنی اثر عقلدر فتحتینله ادب سکونله
ادبدن ماخوذدر ادب طعامه دعوت معناسنه‌در
مراد حصال حمیده وصلاح نفسدر وجه تسمیه
کویا ادب صاحبنی طعامه وصلاحه دعوت
ایدر ادیته دیرلر اصلحته معناسنه بو معنایه
مناسبدر اهل فرسدن بعض اکابرك ادب
تاجیست از نور الهی بنه بر سر برو هر جا که خواهی
واهل عربیتدن بعض فضلانك ما وصل من
وصل الا بالادب وما سقط من سقط الا بترك الادب
وکتب معتبرده روایت صحیحه ایله روایت
اولنور که هرون الرشید او غلی اصمعی یه تعلیم

وتاديب ايچون تسليم ايتدكدنصكره بركون

حين بوضيده اصمعي غسل رجل ايدوب خليفه

اوغلى اصمعي نڭ رجلنه صبّ ماء ايدركن كوزيجك

اصمعي يه عتاب ايدوب انما بعثته اليك لتعلمه

العلم وتوديبه فلم ذا لم تأمره بان يصب الماء باحدى

يديه ويغسل بالاخرى رجلك ديدي بس ذوى

الارباب اولنلر قتنده ادبدن مقبول نسنه

يوقدر انكچوندركه هارون الرشيد خليفهٔ زمان

ايكن اوغلنڭ اوستادنه بو مرتبه ده خدمتنى ايله

قناعت ايتميوب ديدنڭ زيادهٔ اولماسن مراد ايدنشدر

بوكلامى بيوك ديلر الكلمة الخامسة والستون

السعيد من وعظ بغيره سعيد شول كمسنه دركه

غيرك وعظيله متعظ اولوب بندنى قبول ايليه

فتحله وعظ نصح معناسنه در بو معنايه دن

بعض فضلانڭ من وعظ بغيره كان سعيدا

وعن

164

وعن موقف الشقاوة بعيدا • قولى الكلمة السادسة

والستون الحكمة ضالة المؤمن حكمت مؤمنڭ

يتكيدر طلب ايدركسن لدحكمت عدل علم وحلم معناسندندر

ضالّه اصلده بهايمدن اسنى اوينى بلميوب يبانده

كيدن طواردر مذكرى ومؤنثى برابردر

بو محلده تجريد اولنوب مطلق يتك مراد اولنمشدر

بو معنايه موافقدر بعض فضلانڭ يطلب المؤمن الحكمة

كما يطلب الضالة صاحبها والحساد خاطبها

الكلمة السابعة والستون الشر جامع لمساوى

والعيوب شر عيوب مساويلرينى جامعدر

يعنى هر كمسنه خلقله زندكانسى بدّ اولدقده اول

كمسنه نڭ خلق عيوبنى تجسس وتتبع ايدوب

مساويسنه مشتغل اولوردر فتحله وتشديدله

شرّ وخيرك ضديدر مساوى سوءڭ جمعيدر

عيب معروفدر بو معنايه مناسبدر بعض فضلانڭ

الشر يظهر مخازي القلوب ويجمع مساوي العيوب
قولي الكلمة الثامنة والستون **كثرة الوفاق**
نفاق وكثرة الخلاف شقاق هر خصوصده موافقت
نفاقه وهر اموردە مخالفت شقاقه مؤدّي اولور
پس مؤمنه لابدّ و لازمدر كه اخوانله معاملەدە
حدّ وسط اوزره اولوب دائرۀ اعتدالدن خارج
اولميه كسرله وفاق موافقت معناسنه در
نفاق ايكي يوزلولكدر خلاف مخالفت معناسنه
كسرله شقاق عداوت اتمكدر بومعنايه موافقدر
بعض فضلانك المبالغة في الوفاق تؤدّي الى
المنافقة والمبالغة في الخلاف تؤدّي الى المفارقة
قولي الكلمة التاسعة والستون **ربّ امل خائب**
چوق راجي واردر كه محروم اولوب غيره احتياجدن
قورتلمز كلمه ربّ تكثير ايچوندر فتحتيله امل
اميد ورجا معناسنه در مضاف مقدّردر

تقدير كلام ربّ ذي امل ديمكدر ايكنجي بابدن
خاب يخيب خيبة ديرلر حرمو ولونيلك يرلر
ما طلب معناسنه خائب بوندن صيغۀ فاعلدر
محتملدركه خائب مفتقر معناسنه اولوب
خوبدن مأخوذدر خاب يخوب خوبا ديرلر
قچان محتاج اولسه مراد هر امرده غيره احتياجدن
منع وجناب عزّته توجّهه حثّ وترغيبدر
بومعنايه مناسبدر بعض فضلانك ربّ
املٍ خاب املُه وربّ عاملٍ ضاع عملُه قولي
الكلمة السّبعون **ربّ رجاءٍ يؤدّي الى الحرمان**
چوق رجا واردركه حرمانه مؤدّي اولور
مراد مؤمن اولان كمسه هر امرده كثرت رجادن
اموريني واجب الوجوده تفويضنه ترغيبدر
وبومعنايه مناسبدر بعض اكابرك ليس كلّ
من رجا شام لك ناصية وادرك قاصية فربّ راجٍ

مآله حرمان ورب زیاده عاقبتها نقصان
قولی الکلمة الحادیة والسبعون رُبَّ اَرْباحٍ تُؤَدّی
اِلَی الخُسْرانِ چوق ربحلر واردر که زیانه
یتشدورر ارباح ربحک جمعیدر کسرله ربح
مرور اتمشدر ضمله خسران زیان معناسنه‌در
بو معنایه موافقدر بعض افاضلک رُبَّ رابح
هو خاسر وعن مدارج المنافع خاسر قولی
الکلمة الثانیة والسبعون رُبَّ طَمَعٍ كاذِبٍ
چوق طمع کاذبدر طمعی کذبله توصیفی مجازدر
زیرا صدق وکذب احکامه متعلقدر حکم واقعه
مطابق اولورسه صدق اولمزسه کذبدر مراد
کثرة طمعدن منعدر زیرا انسانه خیردن شردن
واصل اولان الله تعالینک تقدیر وقضاسیله‌در
طمع مفید دکلدر الکلمة الثالثة والسبعون
اَلْبَغْیُ سائِقٌ اِلَی حَیْنٍ ظلم ایدوب حددن تجاوز ایلدک

صاحبی

صاحبنی بطریق الاستدراج اجله دک سورر
اندن صکره هلاکه ایقاع ایدر بیان بغی مرور
اتمشدر سائق سوق‌دن اسم فاعلدر فتحله سوق
سورمکدر حین اجل معناسنه غایت وقتدر
بو معنایه مناسبدر بعض فضلانک اَلْبَغْیُ ذَمیمٌ
وَمَرْتَعُهُ وَخیمٌ یَسُوقُ صاحِبَهُ اِلَی التَّعَبِ وَالْعَنا
بَلْ اِلَی الْعَطَبِ وَالْفَنا قولی الکلمة الرابعة والسبعون
فی کُلِّ جُرْعَةٍ شَرْقَةٌ وَمَعَ کُلِّ اُکْلَةٍ غُصَّةٌ شرابدن
هر بر ایچم حصوده حزن واردر وطعامدن هر
بر لقمه‌ده غصه واردر ضمله جرعه مادن اجتراع
وابتلاع اتدوکک شیدر ضمله جرعه حزن
معناسنه‌در شرق حزن اشراق احزن معناسنه‌در
ضمله اکله طعامدن لقمه‌در هذا الشیء اُکْلَة
لک دیرلر لک معناسنه غصه معروفدر مراد
دنیاده رنجسز راحت وغمسز شادلق یوقدیمکدر

بومعنایه مناسبدر بعض فضلانك خیر الدنیا
مخلط بشرها و نفعها ممتزج بضرها قولی
ومحیی الدین عربینك لاتثق بالدولة فانها
ظل ظلیل ولا تعتمد علی النعمة فانها ضیف راحل
الکلمة الخامسة والسبعون **من کثر فکره**
فی العواقب لم یشجع هرکیمسنه که انك عواقب
اموردە فکری کثیر اولە اول کیمسنه شجیع
اولمز فکری معروفدر عواقب عاقبتك جمعیدر
عاقبت هرنسنه نك اخری وصوکیدر و افجنی
شجعه دیرلر غلبه بالشجاعة دیرلر فتحلە
شجاعت اصلدە عند الحرب قوی القلب
اولمقدر صکرە تعمیم اولنمشدر مراد عواقب
اموردە احتمالات بعیدە فکرندن منعدر
بومعنایه موافقدر بعض فضلانك من کثر
النظر فی عواقب الاحوال وخواتم الاعمال ذهبت

شدته

شدته وبطلت نجدته قولی الکلمة السادسة
والسبعون **اذا حلت المقادیر ضلت التدابیر**
فجئ انسانه خدادن قضا الرحلول نزول ایتسه
تدبیرلری ضایع اولوب مفید اولماز ضل الشی
دیرلر ضاع معناسنه بومعنایه مناسبدر
صاحب الکشاف فداس الحرمان من سال الرحمن
قولی بومعنایه موافقدر بعض فضلانك اذا حل
قضا الله بالانسان عکس تدبیره ونکس تقدیره
ولا یعرف وجه صلاحه وفلاحه ولا یعلم
طریق نجاته ونجاحه قولی الکلمة السابعة والسبعون
اذا حل القدر بطل الحذر واقجان انسانه قدر
حلول ونزول ایتسه اندن حذر ایتمك باطل اولور
یعنی اول الشیدن احتراز ایتمکله تقدیر اولنان
شیئك وقوعنه مانع اولماز قدر تقدیر معناسنه
حذر احتراز معناسنه در بومعنای مؤیددر

مرحوم ابن کمال پاشا جمع ایتدوکی احادیث
اربعینده امام قضاعی شهاب الاخبارده ذکر
ایتدکلری لا یغنی حذر من قدر حدیثی
و بعض فضلانک اذا جاء القضا ضاق الفضا
قولی ودخی اذا نزل قضاء الله بالانسان
لم ینفعه حذره ولم یدفع عنه اعوانه وانصاره

الکلمة الثامنة والسبعون **الاحسان یقطع اللسان** انسانه احسان ایتمک محسن حقنده دلی
قطع ایدر بو معنایه موافقدر بعض فضلانک
من احسن الی الانسان فقد ملأ افئدتهم بمحبته
وولائه وقطع السنتهم عن سبه وهجائه
و بوکه مناسبدر صاحب الکشافک من کانت
نعمته واصبة کانت طاعته واجبة قولی

الکلمة التاسعة والسبعون **الشرف بالفضل والادب لا بالاصل والنسب** دنیاده شرف

فضل

فضل و ادب ایله در اصل و نسب ایله دکلدر
ظرف بابنده شرف الرجل دیرلر علو مرتبه
معناسنه فتحله فضل نقصک ضدیدر مراد
کمال و معرفتدر ادب فضلک غیریدر نسب
ایله اصل متحددر عطف تفسیریدر بو معنایه
موافقدر بعض فضلانک شرف المرء بفضله
لا باصله وجلالته بادبه لا بنسبه فافخر
بالعلوم العالیة ولا تفخر بالعظام السالیة
قولی

الکلمة الثمانون **اکرم الادب حسن الخلق** ادبک غایت ایوسی خلقی کوکچک اولمقدر
فتحتینله کرم ایلو معناسنه در اکرم بوندن
صیغهٔ تفضیلدر بیان ادب و بیان حسن
خلق مرور ایتمشدر بو معنایه مناسبدر امام
غزالینک حسن الخلق من اعظم النعم قولی

الکلمة الحادیة والثمانون **اکرم النسب حسن الخلق**

حسن ادب

نسبك زياده كرمى حسن اد بدر يعنى صاحب
نسب اولمقدن خيرلودر بو معنايه موافقدر
بعض فضلانك اكرم نسب الرجل حسن الادب
لاجلالة الادب قولى الكلمة الثانية والثمانون
افقر الفقر الحمق فقرك افقرى يعنى زياده فقر
حماقتدر زيرا حماقتله انسانه اصلا غنا عارض
اولمق احتمالى يوقدر ضميله وضمتينله حمق
قلت عقلدر بو معنايه مناسبدر بعض فضلانك
افقر الفقراء من كثر خرقه وكبر حمقه قولى
الكلمة الثالثة والثمانون **اوحش الوحشة
العجب** وحشتك وحشى يعنى زياده ايراث
ايدن شيء عجبدر فتحله وحشت خلوت معناسنه
در او وحشى بوندن صيغهٔ تفضيلدر ضمله عجب
كندن كوربك اولمقدر يعنى هر كمسنه كه كندن
كوره خلق انوكله مجالسه دن قجوب انك مؤانستندن

وحدتدن
پرهيز ايدرلر اوليله اولبحق هميشه خلوتده و
قالور بو معنايه موافقدر بعض كبرانك
اذا كان المرء ذا عجب فالناس يستوحشون
من صحبته ويفرون من محبته فيبقى في وحشته
وحده بلا صديق يجالسه ورفيق يؤانسه
الكلمة الرابعة والثمانون **اغنى الغنى العقل**
عقلك اغناسى زياده عقلدر بو كلمه افقر الحمق
كلمه سنه مقابلدر بو معنايه موافقدر
بعض اكابرك العقل اعظم الغنى وبه يوصل
الى المنى قولى الكلمة الخامسة والثمانون
الطامع في وثاق الذل طمع ايديجى كمسنه
ذلت بندنده در دايم ذلتدن قورتلمز
فتحله وثاق بنددر بو معنايه مناسبدر احاديث
صحاحدن ابوهريره روايتنده ان افضل الناس
عبد اخذ من الدنيا كفافا وصاحب فيها العفاف

وتزودوا للرحيل وتأهب للمسير حديثی
ودخی بعض کبرادن دع الحرص عن الدنيا وفی
العيش لا تطمع ولا تجمع من المال ولا تدری
لمن تجمع فان الرزق مقسوم وسوء الظن لا ينفع
فقير کل ذی حرص غنی کل من يقنع قولی
الکلمة السادسة والثمانون **أکثر مصارع**
العقول تحت بروق الاطماع عقول ساقط
اولاجق يرلرک اکثری بروق اطماع تحتنده در
يعنی هر کمسه که انک اوزرينه طمع غالب اوله
انک عقلی مقهور ومغلوب اولور مصارع
مصرعک جمعيدر محل سقوط ديمکدر ضمننده
بروق برقک جمعيدر بومعنايه مناسبدر
بعض فضلادن ان الطمع اذا سد علی العقل
صرعه فی المهلکة قولی الکلمة السابعة والثمانون
احذروا نفار النعم فما کل شارد بمردود الله تعالی نک

سزه

سزه اعطا ايلدوکی نعمتلرک طاغلوب کتمسندن
حذر ايلک کسرله نفار ذهاب معناسنه در
شرد البعير ديرلر قچان نفرت ايدوب قاچسه
بومعنايه موافقدر بعض فضلادن لا تفعلوا
شيئا يشرد نعمتکم وينفرد دولتکم فما کل شارد
ليس يرد الی عطنه ولا کل نافر يعاد الی وطنه
قولی الکلمة الثامنة والثمانون **من ابدی**
صفحته للحق هلک ومن اعرض عن الحق هلک
هر کمسه يوزنی حقه توجيه ايدن اول کمسنه
حقه مائل اولوب جميع مراداتی دارينده حاصل
اولور وهر کمسنه که حقدن اعراض ايليه
هلاکه دوشر يدی ظهر يدی اظهر معناسنه
فتحله صفحه جانب وجه در بومعنايه موافقدر
بعض اکابرک من اقبل علی الحق ملک ومن اعرض
عنه هلک قولی الکلمة التاسعة والثمانون

اِذَا اَمْلَقْتُمْ فَتَاجِرُوا اللهَ بِالصَّدَقَةِ قچان سیز
فقیر اولسه کوز الله تعالی حضرتنه صدقه ایله
تجارت ایدوك زیرا صدقه زیادهٔ مال و سعادت
حالی سببیدر املاق فقیر اولمقدر قرآن عظیمده
ولا تقتلوا اولادکم خشیة املاق بو معنایه‌در
تاجروا تجارتدن صیغهٔ امر حاضردر کسرله تجار
بازرکانلکدر بو محلده کلام استعاره یه مبنیدر
الکلمة التسعون مَنْ لَانَ عُودُهُ كَثُفَ اَغْصَانُهُ
هر کمسنه که انك عودی لین اوله انك اغصانی
کثیف اولور مراد بطریق الاستعاره هر کمسنه که
نرم اولوب اتباعنه مراسم تأدیبه اهمال ایتسه
الکا حرمتسز اولوب انك مرادی اوزرینه جاری اولمزلر
دیمکدر ضمله عود شجردر کثیف غلظ معناسنه‌در
اغصان غصنك جمعیدر ضمله غصن بوداقدر
بو معنایه موافقدر بعض فضلانك من لان هان

فِی اَعْیُنِ خَدَمِهِ وَلَا یَعْرِفُونَ حَقَّ نِعَمِهِ فَلَا یُطِیعُونَ
اَمْرَهُ وَلَا یُعَظِّمُونَ قَدْرَهُ قولی الکلمة الحادیة
والتسعون قَلْبُ الْاَحْمَقِ فِی فَمِهِ احمقك قلبی
فمنده‌در احمقك قلبنده اولان کتم اولنمیوب
لساننده جاری اولدوغی جهتدن کویا قلبی فمنده
اولمش اولدی فا فو فیه فم برمعنا جمعی افواه
کلور بو معنایه مناسبدر بعض فضلانك
کل سر یکون فی قلب الاحمق یذکره بلسانه ویشیعه
لاخوانه ودخی صاحب الکشاف لا تجعل
صندوق السر الا صدر الصدوق الحر الکلمة
الثانیة والتسعون لِسَانُ الْعَاقِلِ فِی قَلْبِهِ
عاقلك لسانی قلبنده‌در عاقلك قلبنده اولان
لساننده جاری قلمیوب دایم قلبنده کتم وحفظ
ایتدوکی جهتدن کویا لسانی قلبنده اولمش اولور
مراد حفظ وسره ترغیبدر وغیره افشادن منع

ونهيدن بومعنايه موافقدر بعض افاضلك كل سرٍّ
يَكُونُ لِلعَاقِلِ فَقَلبُهُ يُخفِيهِ وَيَستُرُهُ وَلِسَانُهُ
لايفشيه ولايذكره قولى الكلمة الثالثة والتسعون
مَن جَرَى فِي عِنَانِ اَمَلِهِ عَثَرَ بِاَجَلِهِ هركسنه كه
اندا ملى عنانندہ جريان ايليه يعنى هركسنه
كه هواى نفسنه تابع اوله اول كمسنه يه اجل يتشوب
هلاكك قيوسنه ناكاه ساقط اولور كسرله عنان
آتك اويا بندر بيان امل مرور اتمشدر نصر ضرب
علم كرم يا بندن عثر عثرا وعثارا ديرلر قچان
يوزى اوزرينه ساقط اولسه بومعنايه مناسبدر
بعض فضلانك من عزته كواذب الامال جرّته
جواذب الاجال قولى الكلمة الرابعة والتسعون
اِذَا وَصَلَت اِلَيكُم اَطرَافُ النِّعَمِ فَلَا تُنَفِّرُوا اَقصَاهَا
بِقِلَّةِ الشُّكرِ قچان سزه اطراف نعم يعنى الله تعالى
نعمتلرندن برمقدار واصل اولسه قلت شكرله

اول نعمتلرك زيادہسنى فجر ملك اطراف طرفك
جمعيدر فتحله طرف طوائفه معناسنه در
اطراف بومحلده نعمته مضاف اوليجق طوائف النعم
ديمك اولور تنفير قاچرمقدر اقصى غايت
معناسنه در بومعنايه مناسبدر بعض افاضلك
مَن لَم يَشكُرِ النِّعَمَ الحَاصِلَةَ لَدَيهِ مَنَعَ النِّعَمَ الاٰتِيَةَ
اِلَيهِ قولى الكلمة الخامسة والتسعون
اِذَا قَدَرتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجعَلِ العَفوَ عَنهُ
شُكرًا لِلقُدرَةِ عَلَيهِ قچان عدوك اوزرينه
قادر اولسهك انك كناهندن عفو اتمكى انك
اوزرينه قدرت نعمتنه شكر قيل مراد عدوك
اوزرينه ظفر بولدغك زمانده جانب حقى
ترجيح ايله ديمكدر زيرا الله تعالى حضرتى سبقت
رحمتى على غضبى ديدكدن صكره رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم تخلقوا باخلاق الله

بيوردیلر ایلە اویمحق عفو اولی اولدغندن
اشتباه یوقدر الكلمة السادسة والستون
مَا اَضمَرَ اَحَدٌ شَيئًا اِلَّا ظَهَرَ فِى فَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَصَفَحَاتِ
وَجهِهِ انسان هیچ براحد قلبنده برشیئی ستر
الا اول شیئی انك لساننده وصفحات وجهنده
ظاهر اولور مانافیه در احد نكره در سیاق
یفنده عموما افادە ایدر فتحاتله فلتات فلتەنك
جمعیدر كان الامر فلتة دیرلر فجات من غیر
تدبر ك تردد معناسنه صفحات مرورتشدر
مراد قلبكزی دایم تصفیه ایدوك حقد وحسد
كبی یرامزنسنهلر اضمار اتمكدن حذر ایدوك
زیرا قلبكزده هرنه كه اضمار ایدرسكوز بهرحال
ظاهر وكوز ده ظهوری مقرردر دیمكدر
بو معنایه مناسبدر صاحب الكشافك ان صح
السر صح العلن وان لم یصح فلم وكن

الفقر صم

الكلمة السابعة والتسعون **اَلبَخِيلُ مُستَعجِلٌ**
يَعِيشُ فِى الدُّنيَا عَيشَ الفُقَرَاءِ وَيُحَاسَبُ فِى العُقبَى
حِسَابَ الاَغنِيَاءِ بخيل اولان فقره استعجال ایدیجیدر
زیرا دنیاده فقرا عیشی كبی عیش ایدرلر اما
عقباده اغنیا حسابی كبی حساب اولنور بخیل
معروفدر فتحله عیش دیرلكدر مراد بخلی ذم
وبخلدن منع ونهیدر بو معنایه مناسبدر
حضرت علینك موضع اخرده شَحِيحٌ غَنِيٌّ اَفقَرُ
مِن فَقِيرٍ سَخِيٍّ قولی الكلمة الثامنة والتسعون
لِسَانُ العَاقِلِ وَرَاءَ قَلبِهِ عاقلك لسانی قلبنك
اردنده در یعنی تعقل ایتدكدن صكره تقول
ایدر وراء اضداددندر خلف قدام معناسنهدر
بو محلده مراد معنای اولدر بو معنایه موافقدر
بعض فضلانك لِسَانُ العَاقِلِ تَابِعٌ لِقَلبِهِ طَابِعٌ
لِلُبِّهِ مَالَم يُدرِكهُ اَوَّلًا بِعَقلِهِ لَم يَذكُرهُ بِلِسَانِهِ

قولی الكلمة التاسعة والتسعون
قَلبُ الاَحمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ احمقك قلبی لسانی
اردنده در یعنی برسوزی تکلم ایتدکدن
صکره تعقل ایدر بو معنایه موافقدر
بعض فضلانك قَلبُ الاَحمَقِ تَالٍ بِلِسَانِهِ
جَارٍ فِی عِنَانِهِ يَلفِظُ القَولَ مِن فِيهِ
ثُمَّ يَتَاَمَّلُ مَا فِيهِ قولی و بو کلمه دن
سابق اولان کلمه ایله قلب الاحمق
فی فيه ولسان العاقل فی قلبه
بیننده فرق یوقدر دیو سؤال
اولنور سه جواب ویریلور که
قلب الاحمق فی فيه کلمه سندن
مراد قلبنه کلن همان لسانندن جاری
اولور دیمکدر اما قلب الاحمق وراء لسانه
دیمك بعد التکلم تعقل ایدر دیمکدر

ودخی

ودخی لسان العاقل فی قلبه کلمه
سندن مراد اصلا تکلم ایتمز دائم
قلبنده حفظ وستر ایدر دیمکدر
اما لسان العاقل وراء قلبه دیمك
اولا تامل وتفکر ایلر سوزی
اندن صکره سویلر دیمکدر
بو کلمتین ده کلمتین سابقتین دن
ترقی واردر الكلمة المائة التامه
اَللّٰهُمَّ اغفِر زَفَرَاتِ الاَلحَاظِ
وَسَقَطَاتِ الاَلفَاظِ وَشَهَوَاتِ الجَنَانِ
وَهَفَوَاتِ اللِّسَانِ يا الله مؤخر عینله
واقع اولان اشاراتك ذنبی والفاظده
واقع اولان خطالردن ونی
وقلبده مستقر اولان هوای نفسك
معصیتنی ولساندن صادر اولان

زلاتك كناهنى ستر ومحو ايله •
اللهم اصلح يا الله ايدى تصرفات
ادبيه كتب عربيه ده مبيّندر
فتحله ستر ومحو معناسنه در غفر الله
ذنبه ديرلر ستره ومحاه معناسنه
فتحله رمزاشارت معناسنه در •
فتحتين ايله لحاظ كوز قيرغيدر
عيندن صادر اولان ذنبدر فتحات
ايله سقطات سقطك جمعيدر فتحتين
ايله سقط خطا معناسنه در • سقط
فى كلامه ديرلر اخطا معناسنه
شهوتك جمعيدر شهوت هواى
نفس وميل نفسدر • حضرت امام على
نك كرم الله تعالى وجهه • ضد كلمه
لرنه مناسب اولان بودر كه بو كلمه

جمله

جمله كلماتك اخرنده ذكر اولنه • زيرا
بر امرك اتمامى قتنده عادت سلف الله تعالى
حضرتندن • طلب مغفرت ايلمك اوزرينه
جارى اولمشدر • بعض ضد كلمه لرده
بو كلمه تقديم اولنوب • ترتيب ترجم ترتيبنه
مخالف ذكر اولنمشدر اما احسن
ترتيب ترجمه اولنان نسخه ترتيبدر
حتى اكابر سلفدن اكثرى
بو ترتيبى اختيار اتمشلردر

نظمت نظير النسخة فى هذه الاوراق
واتممها بالتنسيق بعون الملك الخلاق
فى اواخر جمادى الآخر
سنه ١٠٣٠

دوره تفنکیانده یوزیکرمی بلوکک بندرجهی

محصولندن قوجی یکرمی اوچ اغاوقه لکنسوسنه

احدی وسبعین ح والف شهر شعبان الطوطصی

یارمی سکزنجی کوننده قوجیه وتعمیر اولنور

یکرمی سکزنجی

[illegible]

انّ ابليس قال لربّه وعزّتك وجلالك لا ابرح اغوي
بني آدم ما دامت الارواح فيهم قال فبعزّتي وجلالي
لا ابرح اغفر لهم ما داموا استغفروني